

Ελεύθερο Πνεύμα

ΕΥΝΑ-ΣΤΟΧΑΣΜΟΣ-ΤΕΧΝΗ-ΚΡΙΤΙΚΗ

Επιτής-Διευθυντής: Λάμπρος Μάλαμας Χρόνος 13 ος Τεύχος

54

Θέματα:

- Τιμητικά πρωτοσέλιδα
- Επετειακό για τον Κ. Βάρναλη
- Επιφυλλίδα
Νεοελλήνων αντινομίες
- Παγκόσμια ποίηση
- Ελληνική Ποίηση
- Νέοι ποιητές
- Πεζογραφία
- Ένα διαλογικό του Λεοπάρντι
- Δοκιμιογραφικοί στοχασμοί
- Πρωτότυπα διηγήματα
- Λαογραφικές πενιές
- Οι Συγγραφείς και τα βιβλία
- Κριτικές Λογοτεχνίας
- Φιλοσοφικές παραινέσεις
- Θεατρική ζωή και κίνηση
- Με το σφυρί στα κατώματα
- Πολιτικοκοινωνικά κεντρίσματα
- Διάφορα μαχητικά σχόλια
- Από το άνοιγμα της Κακαβιάς
- Μηνύματα στο «Ελ. Πνεύμα»
- Με την πειθώ των αριθμών
- Πνευματικά και καλλιτεχνικά γεγονότα

«Σ' όλο τον κόσμο ξαστεριά
σ' όλο τον κόσμο ήλιος»

Πρωτότυπη Επιθεώρηση αγωνιστικής Λογοτεχνίας και κριτικού προβληματισμού.
Μαχητικό όργανο διαφώτισης και πνευματικής καλλιέργειας του λαού.

Όσα σημειώνω, τα σημειώνω γιατί δεν υποφέρω να βλέπω το άδικο να πνίγει το δίκαιο

Μακρυγιάννης

Περιεχόμενα

Τιμητικά πρωτοσέλιδα	σελ.
Στον Κώστα Βάρναλη: Λ. Μάλαμα	449
Κόκκινο πλατανόφυλλο Γ. Βελλά	450

Επιφυλλίδα	
Νεοελλήνων Αντινομίες: Λ. Μάλαμα	451

Παγκόσμια ποίηση	
Από ΕΣΣΔ Μετ. η Μίλια Ροζίδη	453
Από Νιγηρία Μετ. η Ρούλα Σμυρνώτη	453
Από Ιταλία Μετ. ο Κ. Νίκας	454
Από Ιταλία Μετ. ο Λ. Μάλαμας	455 & 456
Από Ινδία Μετ. η Αγνή Σωτηρακοπούλου	457

Ελληνική ποίηση	
Νταχάου: Στέφανου Χατζημιχελάκη	458
Ο δρόμος μου: Παύλου Εμμανουήλ	458
Πέθανε...: Αντ. Κυριακόπουλου	459
Νυχτερινό ρεπορτάζ Τάκη Ολύμπιου	459
Ο τιφλός: Νίκου Γαργαρώνη	460
Δημοκρατία - Λαοκρατία: Θ. Κ. Τρουπή	461
Δον Κιχώτες: Γιώργου Θεοφανόπουλου	462
Γιουρούσι: Μάνθου Σκαργιώτη	462
Δελφική Ιδέα - πανανθρώπινη αγάπη. Θύμιου Ι. Χριστόπουλου	463
Στο κατώφλι του νέου χρόνου: Έλκας Σπη- λιοτοπούλου	463
Στους νεκρούς του Πολυτεχνείου: Κ. Λάμπρος	463
Τίρανα: Σταύρου Παρζάλη	464
Η ζωή σου: Ν. Καλλέργη - Μαυρογένη	464
Στη Φιλική Εταιρία: Άννας Μκουρατζή- Θώδα	464

Νέοι Ποητές	
Δύο ποιήματα: Γιάννας Κακολύρη	465
Φωνές Λατίνων αδερφών: Νίκου Βέλκου	465
Το περιστέρι: Αντ. Κωστόπουλου	465
Άνθρωπος και φύση: Γ. Σταυρόπουλου	465
Εικόνες και όνειρο: Στ. Ζώη	465

Πεζογραφία	
Διάλογος ενός κραματευτή ημερολογίων κι ενός διαβάτη: Τζ. Λεοκάρντι	466
Ζηλωτές του Ηρώστρατου: Γ. Παπαστάμου	467
Ο οδοιπόρος και η σκιά: Π. Κ. Κατσιρέλου	469
Το διώξιμο του χάρου: Δημήτρη Ζάννη	470
Η Απογραφή: Γ. Παπαστάμου	471

Λαογραφικές πενιές	
Το στοιχειό: Συλλογή Χρ. Σκανδάλη	472
Οι Συγγραφείς και τα Ε:βλία	474

Κρίνονται: Από τον Λ. Μάλαμα	474
Π. Τσουτάκος, Π. Σκεντζής, Γ. Γουδέλης	474
Γ. Αλ. Αναγνωστόπουλος, Αλ. Χρυσσοστομί- δης	474
Τ. Ανθήλης, Φ. Γελαδόπουλος, Π. Πανταζής	474
Από τον Π. Τσουτάκο: Π. Βοζίκης	474
Από τον Γ. Παπαστάμο: Κ. Καλατζής	474
Από τον Γ. Παπαστάμο: Δ. Σέττας	474
Από τον Νίκο Γαλάζη Β. Ζαγκαβιέρου	474
Από τη θεατρική ζωή και κίνηση: Λ. Μάλαμα	474
Μέρναρ Σω: «Το σκίτι του σπαραγμού»	474
Βασίλη Μητσάκη: «Ό,τι φάμε κι ό,τι πσιόιμε»	474
Θεατρικοί θεατρίων...	474
Φιλοσοφικά αποφθέγματα και παραινέσεις	474
Στοχασμοί του Κ. Τσιγάρα	474
Ψηφίδες: Ιάσωνα Εισαγγέλου	474
Με το σφυρί στα Καμώματα (Σχόλια Άλκη Φωτεινού)	474
Πολιτικοκοινωνικά Κεντρίσματα (Σχόλια Στ. Κεντρή)	474
Μηνύματα στο «Ελ. Πνεύμα»	500
Με την πειθώ των αριθμών	500
Πνευματικά και καλλιτεχνικά γεγονότα	500
Από το άνοιγμα της Κακαβιάς	510

«Ελεύθερο Πνεύμα»

Ιδιοκτήτης - υπεύθυνος - εκδότης
Λάμπρος Μάλαμας
Διεύθυνση σύμφωνα με το νόμο:
Ε. Βενιζέλου 188 - Γιάννινα
τηλέφωνο: 0651.22030

Τιμή τεύχους δρχ. 150

Χρονιάτικη συνδρομή 600

Φιλική 1.000

Οργανισμοί-Ιδρύματα-Δήμοι: 2.000

Εξωτερικού δολάρια 25

Υψη - αλληλογραφία - επιταγές - στον ίδιο.
Φιλοξενούνται μόνο αδημοσίευτες συνεργα-
σίες και χειρόγραφα δεν επιστρέφονται.

Ελεύθερο Πνεύμα

Έρευνα — Στοχασμός — Τέχνη — Κριτική

Ιδρυτής — Διευθυντής: Λάμπρος Μάλαμας

Β' Εκδοτική Περίοδος
13ος Χρόνος, Τεύχος 54
Οκτώβρης - Νοέμβρης
Δεκέμβρης 1984

Μικρό τιμητικό

Στον Κώστα Βάρναλη
(Για τα 10 χρόνια από το θάνατό του)

Του Λάμπρου Μάλαμα

Έκλεισαν 10 χρόνια, αφότου το «Ε.Π.» τον αποχαιρέτησε μ' ένα ποίημα του διευθυντή του.

Με την ευκαιρία αυτή παραθέτουμε λίγα λόγια ταπεινά και περιεχτικά, για τη μορφή του και την προσφορά του.

Ο Κ. Βάρναλης υπήρξε στον αιώνα μας, ένας ποιητής αγωνιστής από τους πιο κορυφαίους στα Προοδευτικά μας Γράμματα. Αλλά και σπουδαίος αισθητικός-κριτικός, πεζογράφος, χρονογράφος και δημοσιογράφος. Από τα πιο ζωντανά, μαχητικά και καθάρια διαλεχτικά πνεύματα των χρόνων μας· και από τους πιο πολύπειρους γνώστες της μαρξιστικής αισθητικής στη χώρα μας.

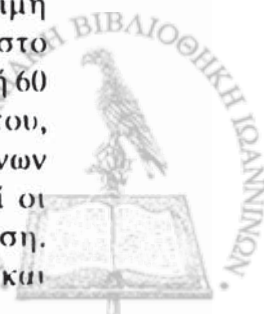
Γεννήθηκε στον Πύργο της Βουλγαρίας το 1884. Σπούδασε στη Φιλιππούπολη και στο πανεπιστήμιο της Αθήνας.

Υπηρέτησε σαν ελληνοδάσκαλος, καθηγητής Μέσης Εκπ/σης και ανώτατης Παιδ. Ακαδημίας στην πρωτεύουσα. Αναγορεύτηκε διδάκτορας της φιλοσοφίας.

Το 1918 συνέχισε με υποτροφία (χάρη στον Δ. Γληνό) σπουδές στο Παρίσι και στη Σορβόνη.

Στα ποιητικά γράμματα εμφανίστηκε το 1905 με τη συλλογή του «Κερήθρες». Στη Γαλλία δέχτηκε καίρια τις επιδράσεις του μαρξισμού και της Οκτωβριανής επανάστασης, περνώντας από τη σχολή του Ρ. Ρολλάν και άλλων πρωτοπόρων δασκάλων των απολυτρωτικών ιδεών. Πριν σταλεί από το Γληνό στο Παρίσι ο Βάρναλης, ήταν ακόμα ιδεολογικά ανεργάτιστος και σχετικά μεταφυσικός. Μα το ταξίδι του εκείνο και οι σπουδές του οι ανώτερες εκεί, επέδρασαν αποφασιστικά, αναμορφωτικά κι ευεργετικά στον ποιητή. Έγραψε με το ψευδώνυμο Δήμος Τανάλιας την ποιητική του συλλογή «Το φως που καίει» που εκδόθηκε για πρώτη φορά στην Αλεξάνδρεια το 1922. Γυρίζοντας στην πατρίδα αναγεννημένος από την πίστη και τις ιδέες του επιστημονικού υλισμού και Σοσιαλισμού, πάλαιψε, αγωνίστηκε, σκληρά, συγκρούστηκε με την αντίδραση και τον κατεστημένο αναχρονισμό. Απελύθη από τη θέση του, υπέστη διωγμούς κι εξορίες, θυσίασε την καριέρα του.

Δούλεψε και σαν δημοσιογράφος για το λαό, είπε πολλές αλήθειες, και φώτισε πολλά σκοτάδια. Μα πάνω από όλα τα έργα του αποτελούν φωτεινά ορόσημα, πολύτιμη κληρονομιά. Συντέλεσε σαν πρωτοπόρος μαχητής της αλήθειας και δάσκαλος στο άνοιγμα των δρόμων της προόδου. Δέσποσε στην πνευματική και λογοτεχνική ζωή 60 ολόκληρα χρόνια. Η πένα του, δεν ήταν απλώς ένα κεντρί για τους αντιπάλους του, παρά, ένα στιλέτο στην κρύα και ζοφερή καρδιά των εκμεταλλευτών και των τυράννων των λαών. Πλούσιο το κοινωνικό ποιητικό του έργο. Τίμιοι και διαφωτιστικοί οι αγώνες του για τη Δημοτική. Τέλεια η γλωσσολογική του κατάρτιση κι επίδοση. Ουσιαστικές κι ενημερωτικές και οι κριτικοαισθητικές του εργασίες, εγκυρότατες και

λαγαρές οι μεταφράσεις του. Σκωπτικά ζωντανά και σατιρικά τα θεατρικά του. Ξάστερη, λυτρωτική και μηνυματοφόρα κ' η φιλοσοφία του. «Η Αληθινή απολογία του Σωκράτη» γνώρισε το μεγαλύτερο τιράζ από Νεοέλληνα συγγραφέα σ' όλο τον πολιτισμένο κόσμο. Του απονεμήθηκε το 1959 το βραβείο Λένιν για την Ειρήνη. Πέθανε λίγο μετά την κατάρρευση της δικτατορίας το 1974 στην Αθήνα. Τα βιβλία του είναι περίπου 15. Κηδεύτηκε «δημοσία δαπάνη».

Κόκκινο Πλατανόφυλλο
Στον Κώστα Βάρναλη
Γιώργου Βελλά

Θέλω να δωρίσω στον Άνθρωπο
ένα κατάσπρω τόπι
πουπουλένιων χιονονυφάδων
που μοιάζει το νυφιάτικο
φόρεμα της ειρήνης.

Θέλω να δωρίσω στον άνθρωπο,
την Άνοιξη—
από τον κόρφο της
ένα κλωνάρι
της ανθισμένης μυγδαλιάς,
την αγνότητα της άνοιξης
και της δικής μου καρδιάς.

Θέλω να δωρίσω στον Άνθρωπο,
από τον κόρφο της γης μας
μεστωμένα κίτρινα στάχυα
που θυμίζουν την ευωδιά
του ψωμιού
και την κείνα του 1941.

Θέλω να δωρίσω στον Άνθρωπο,
ένα κόκκινο πλατανόφυλλο
με το αγαπητό χρώμα
του ΧΧ αιώνα.

Θέλω να δωρίσω στον Άνθρωπο
από τις νύχτες της Πατρίδας μου
το γαλάζιο ίσκιό του
φεγγαριού της
που ακούμπησε τ' ασημένια
φτερά του
στον ώμο της πρώτης μου αγάπης.

Την αγάπη μου
δωρίζω στον Άνθρωπο!

Ο Γ. Βελλάς μας γράφει από το Βορόνεζ της ΕΣΣΔ όπου είναι καθηγητής, για τον Κώστα Βάρναλη πως είχε μια ζεστή κι εγκάρδια αλληλογραφία μαζί του. Και απολήγει:

«Έφυγε ο παπoύς, ένας μεγάλος ποιητής του γένoυς μας, αφήνοντας πίσω του γιγάντιο έργο σ' έναν υπέροχο λαό, που δε μπορεί να μην αξιοποιήσει τη μονάριβη διαθήκη του:

«Ήλιε, με τι λαχτάρα σ' αναμένω
να πεταχτείς από τον Υμηττό,
να ιδώ το σύμπαν άξαφν' αναμμένο
και να κρατάει το θάμα ένα λεπτό.

.....
Ήλιε, με τι λαχτάρα σ' αναμένει,
μέγας λαός κι όλ' οι λαοί ενομμένα!
Όχι να βγεις, σαν πάντ' απ' τον Τρελό,
για να πνιγείς το βράδυ στο γιαλό.

Θα σε φέρει αβασίλεψη κηγή,
φωτός, χαράς, τιμής κ' ελευτερίας
σ' ουρανό και σε θάλασσα και γη,
πρωτάρχος ο παγκόσμιος ο παρίας.»

«Ειρήνη ειρήνη το βασίλειο
της πανανθρώπινης φιλιάς...»

Η επιφυλλίδα μας

Νεοελλήνων Αντινομίες

Του Λάμπρου Μάλαμα

Σε κάθε μεταπολεμική εποχή, τα γεγονότα εξελίσσονται ραγδαία. Μα και πολλά πράγματα παραμένουν αμετάβλητα, από τη θέληση και τα συμφέροντα των ισχυρών.

Άλλες συνθήκες ζωής, σε πολλές χώρες του κόσμου, διαμορφώνονται σύμφωνα με τις ιστορικές και τις κοινωνικές ανάγκες των λαών. Όμως, τούτος ο τόπος κι ο πολύπαθος λαός μας, δεν κατόρθωσε να προχωρήσει σε αυτόχθονη πλατιά και με γνήσιες και συγκεκριμένες εθνικές μορφές ανάπτυξη. Πολύ απέχει από μια ουσιαστική και υψηλή αξιοποίηση των μέσων παραγωγής και προπάντων του δυναμικού έμφυχου υλικού, για μια γενική άνθηση της οικονομίας· και για ποσοτικά και ποιοτικά ανεβασμένη κι αποδοτική παραγωγή, συμπεριφορά και ποιότητα ζωής. Γιαυτό και παραμένει σε σφαίρες ονείρων μια κάποια νέα ριζική αλλαγή... ένας ανθρωπιστικός πολιτισμός, εθνικός στη μορφή, επιστημονικός στο χαρακτήρα και λαϊκός στο περιεχόμενο. Ένας τέτοιος πολιτισμός είν' ακόμα μακριά για μας. Οι δίκαιοι κι εύλογοι πόθοι, παραμένουν φρούδες ελπίδες. Κι όλ' αυτά, γιατί πολλοί Έλληνες κι ελληνίσκοι —να μη πούμε γραικύλοι— διαμορφώνονται με θλιβερές αντινομίες. Δεν τηρούν τους ηθικούς νόμους. Δεν ταυτίζονται με τις ανάγκες της δημιουργικής ανθρώπινης φύσης. Πολλοί αρχομανείς, εγωιστές, μωροφιλόδοξοι, αλληλοτρώνονται με ποικίλες οργανώσεις, κόμματα και σωματεία, για νά 'ναι όλοι... γραμματείς και πρόεδροι. Κι άλλοι δημιουργούν μαφίες του κακού, και λυμαινόνται την κοινωνία. Αυτοί αρκούνται σε πρόχειρες λύσεις. Στην πολιτική δράση, περιορίζονται σε ημίμετρα και παρηγοριούνται μ' αυτά. Χωρίς προγράμματα και ριζικές μεταρρυθμίσεις που απαιτούνε οι ανάγκες του καιρού μας.

Ένας λαός, δεν προοδεύει χωρίς επιστημονικό και πειθαρχημένο σύστημα δουλειάς, μ' ατομική και ομαδική συνείδηση· και πάνω απόλα μ' αίσθημα ευθύνης.

Όλοι ζητάνε παραδικαιώματα και δεν συναισθάνονται υποχρεώσεις. Ως πότε λοιπόν, Νεοελλήνων οι αθεράπευτες αυτές αντινομίες, θα εκτροχιάζουν και θα συμφύρουν τη ζωή από το σωστό κοινωνικό, και φυσικό προορισμό της;

Γιατί να βασανίζουνε ψυχές σαράκια διχασμού και φθόνου;

Σε κάθε κατάσταση βλέπει κανείς να επιπλέουν τα κατά συνθήκη ψέματα.

Οι λέξεις, όσες βέβαια απόμειναν δίχως να χάσουνε το νόημά τους, περιβάλλονται με το ντύμα της καπηλίας και της υποκρισίας.

Σπάνια συναντάει κανείς στην κοινωνία μας, την ειλικρίνεια στο λόγο, την ηθική συνέπεια στην πράξη.

Όταν δεν ανοίγονται δρόμοι, χτίζονται παλάτια στην άμμο.

Κι όταν δεν έχουμε ζεστασιές καλών αισθημάτων, στεκόμαστε σ' αναμμένα κάρβουνα οργής.

Γιαυτό, φεύγει η ζωή μας άχαρη, μεμψιμοιρίες και νοσηρούς ατομικισμούς γεμάτη.

Στη χώρα μας επιπλέει μ' αδίσταχτη και προκλητική ταχτική, η προβολή κ' η επίδειξη του ατόμου, της κλίκας.

Δημιουργούνται νόθες, πλασματικές κι αφύσικες καταστάσεις.

Έτσι διαμορφώνεται μια νοσηρή, δυσάρεστη κοινωνική ψυχολογία.

Οι πιότερες γνήσιες και άξιες φυσικές δυνάμεις, δεν συμμετέχουνε στην πρόοδο. Βρίσκονται στο περιθώριο, στο «λάθε βιώσας» του Επίκουρου.

Είναι κρίμα και μαρτύριο να πνίγεται η πικρή αλήθεια και ο ἄπόνος σ' αβυσσαλέα αδιέξοδα.

Ατέλειωτα δράματα βουβά ζετυλίζονται μπροστά σε άπειρα κλαμένα μάτια, σ' απαρηγόρητες ψυχές.

Γιατί να μην υπολογίζεται ο λόγος της καρδιάς μας;

Οι περισσότεροι Έλληνες δεν εργάζονται, μήτε ευσυνείδητα, μήτε παραγωγικά. Η απόδοσή τους είναι μηδαμινή, και η ύπαρξή τους παρασιτική· αλλά και σε ποσοστό νεολαίας αναρχική, μηδενιστική, κι εγκληματική.

Η ατομικότητα όταν δίνει την τίμια κι ανιδιοτελή προσφορά της μέσα στο σύνολο, γίνεται το άνθος της κοινωνικής εργασίας.

Βρισκόμαστε τον τελευταίο καιρό σ' ένα κατάντημα όπου, ξένα, ψυχοφθόρα κι ολέθρια ήθη επιδρούν σα μεταδοτική επιδημία, κι επηρεάζουν και ξεστρατίζουν σ' επικίνδυνα σημεία τον ταλαίπωρο το βίο μας.

Στις μεγαλουπόλεις βασιλεύει ο φόβος κι ο τρόμος, η ανασφάλεια κ' η αβεβαιότητα, η απληστία και η αγωνία. Οι διαρρήξεις, οι κλοπές, τα ναρκωτικά, οι τρέλες, οι πορνείες, οι φόνοι, κι όλα τα υλικά και ηθικά κακά, στην ημερήσια διάταξη. Ξεπέσαμε σε μια κατάσταση απογοητευτική και βαριά ανησυχητική για τις εξελίξεις, που ταρασέρνουν προπάντων σε πλήρη αλλοτρίωση ένα μεγάλο τμήμα της νεολαίας μας. Και δε μπορεί παρά, κάθε γνήσιος ρωμιός και πατριώτης ν' ανησυχεί εύλογα για το μέλλον της πατρίδας.

Ξένες σκοτεινές δυνάμεις, παραδοκούν με όλα τα υλικά και τα θρησκόληπτα μέσα, τλύσεις εγκεφάλων, παράφρονες θρησκευτικές αιρέσεις, οργιάζουν με τονπροσηλυτισμό τους στην πρωτεύουσα και συμπρωτεύουσα. Καταφέρουν έτσι με πολλά «δέλεαρ» και ταρασέρνουν μέρος του αδύναμου λαού μας. Κι όλοι αυτοί οι κακόμοιροι κ' οι αφελείς, βασανίζονται από τις τερατογόνες πρόληψες «τυράγνιες των ψυχών» όπως τις είχε χαρακτηρίσει ο Βηλαράς μας.

Αυτές οι μεταφυσικές ανησυχίες και οι φόβοι, τα λογής δολώματα και οι παγίδες με τους Λάμες και τους Κρίσηδες, τους λογής θεογκουρούδες, τα δήθεν «ινδιάνικα φαγητά», τα ξενύχτια των προσευχών, τα ξεθωριασμένα «τζίνια» από καραβόπανα γι' ανεργάτους τεμπέληδες νέους, και τα ξεφτιδοφούστανα της μόδας τάχα «ανατολίτικα» και τσιγγάνικα, για Ελληνίδες της μόδας που μαγεύονται με τα πονηρά και λογής «εισαγόμενα» κ.λπ., κ.λπ.

Πως, και γιατί, να μη κρατηθούμε, αναπαλλοτρίωτοι Έλληνες, με τα ήθη μας και με την εθνική μας περηφάνια;

Γιατί να μη πάμε μπροστά με ειρήνη, ομόνοια και προκοπή σε κάθε τι το «εθνικό που είναι και αληθινό» όπως ορίζει και ο Σολωμός μας; Αν αναλογιστούμε: στην πρόοδο των άλλων λαών, την ιστορία των προγόνων μας, τις υποθήκες των ηρωικών νεκρών μας, τις αξίες και τα ιδανικά που χάνουμε... τότε ασφαλώς θ' ανοίξουμε τα μάτια μας και τις καρδιές. Θ' απελευθερώσουμε την αλήθεια, από κάθε είδους φενάκη· και θα μπούμε περήφανοι στη λεοφόρο της προκοπής και του σωστού και φυσικού προορισμού μας.

Η φωτισμένη κι οδηγητική διάνοηση και παιδεία, μ' έργα ρεαλιστικής κι ανθρωπιστικής αγωγής, θα μπορούσε να εξυγιάνει κάθε κακό κι απελπισία. Να κραυγάσει με το χρέος τ' αγώνα, με το πείσμα της ανάγκης, για διαμόρφωση μιας νέας ανθρώπινης προσωπικότητας, απαλλαγμένης από τη σύγχυση και την υπαρξιακή αγωνία που φορτώνει στα άτομα ο σουρεαλισμός, η αμπελοφιλοσοφία και η παρακμή.

Αυτός πρέπει νά 'ναι ο κύριος σκοπός της παιδείας, της τέχνης και της επιστήμης. Να παρασταθούν στοργικά στον υπανάπτυχτο ή χρεωκοπημένο συνάνθρωπο.

Πότε και πώς αλλιώς θα διαπλάσουμε νέο ψυχικό πολιτισμό ν' ακολουθήσουμε τους άλλους Βαλκάνιους κι Ευρωπαίους; Έναν πολιτισμό, που το φως του, νά 'χει

Παγκόσμια Ποίηση

Ε. Σ. Σ. Δ.

Η Πύλη της πόλης
(Βερολίνο, 23 Απρίλη 1923)
Μαρίνας Τσβετάγιεβα
Μεταφράζει: η Μίλια Ροζίδη

Εδώ όλα τα πάθη είναι σκουριές.
Στης δύναμης τα κράτη - δυναμίτης.
Εδώ συχνά ξεσπάνε πυρκαγιές
κι ανάβει η πύλη!

Εδώ το μίσος πουλιέται χοντρικώς,
το πολυβόλο η δικαιοσύνη.
Εδώ συχνά πλημμύρες και νερά
και πλέει η πύλη!

Εδώ ταραζουν δάκρυα και βουή
την πρωινή ησυχία.
Τους έφηβους φρουρούνε μυστικοί
και λένε: Αταξία!

Εδώ πληρώνουν! Θεός και Σατανάς,
καθένας το δικό του!
Εδώ τα νιάτα σα σε ξόδι παν
και κλαιν τον εαυτό τους.

Εδώ οι μάνες έρχονται αφού
κοιμίσουν τα παιδιά τους.
(Γέφυρες, άμμοι και σταυροί
όλα δικά τους.)

Κ' οι πατεράδες έρχονται κι αυτοί
στουπί απ' το μεθύσι.
Εδώ - όποιος μπορεί - ας σπλαχνιστεί -
(τσουκνίδες, θάμνοι και σταυροί)
κι όποιος μπορεί, ας συγχωρήσει.

Νιγηρία

Δυο Ποιήματα
Του Έιγκ Χάιγκο
Μεταφράζει η Γούλα Σμυρνιώτη

Τραγούδι μου κρυσφύγετο

Αστράφτω δυο σκαμπίλια στ' αύριο
και λέει γογγύζοντας το χθες:
«Παρακαλώ! συγκρότησε το είναι σου στο
σήμερα».

Και δόθηκα στου σήμερα τη φουσκοθαλασ-
σιά.

Τραγούδι μου κρυσφύγετο.

τέτοια και τόση δύναμη, όπου, να διαλύει, να συντρίβει τα εγκληματικά σκοτάδια, τα ένστιχτα της βίας και της απανθρωπιάς πρωτού να ξεφυτρώνουν.

Μόνο έτσι με την αδιάκοπη, τη σωστή και πειθαρχημένη διαπαιδαγώγηση, θα γιατρευτεί η ρυπαρότητα των άθλιων ψυχών· θα περιοριστούνε τα κακά και θα ξεπεραστούν αδυναμίες.

Οι άνθρωποι δεν πρέπει ασυδοσία, παραελευθερία κι αναρχία. Γιατί τότε, δεν περιτέλλεται, δεν συρρικνώνεται το χτήνος από μέσα τους· αλλά θεριεύει επικίνδυνα και προκαλεί τη δυστυχία, τον όλεθρο στους άλλους.

Όλ' οι άνθρωποι χρειάζονται σωτήρια κι αληθινή διαφώτιση. Για να γνωρίσουνε τον εαυτό τους και τους άλλους. Ν' αποκτήσουν την ικανότητα του «ειδέναι» των καλών πράξεων· και του βαθύτερου νοήματος της όμορφης, δίκαιης κ' ισότιμης ζωής.

Ας μη λησμονούμε το πνεύμα της λύτρωσης που μας προσπόρισε ο εθνικός μας ποιητής Σολωμός, με την κοσμοπλάστρα τέχνη του:

«Χαρές και πλούτη να χαθούν
και τα βασίλεια κι όλα,
τίποτε δεν είναι αν στητή
μεν' η ψυχή κι ολόρθη».

Τραγούδι καναρίνι μου,
μα την ψυχή μου!
Αρνιέται ποιά νεκρώσιμη πυρά τα κόκκαλά
σου;

Αράχνη τον ιστό της η ψυχή μου υφαίνει,
γνέθοντας,
όλο γνέθοντας.

Αγαλινά σαν το σκαθάρι σέρνω πίσω μου τις
μέρες.
Αγάλια μόνος ρυμουλκώ... το θάνατό μου.

Τελετουργικός φόνος

Κανένα ζωντανό πια δε θα μένει.
Στερεύουν τα ποτάμια.
Η στρουμπουλή θα σκάσει φώκια σα μπαλόκι.
΄Ορνια θα πέσουν αδηφάγα.
Μ'ασέλγειας αίμα κληθώνουμε την ιερή
πηγή.

Και τα φυντάνια στην ξερολιθιά λιοκαίγο-
νται

Πονούν τα τρυφερά τους φυλλαράκια.
Οι μαυροφόρες κορασιές ήδη παρούσες.
Με πυρωμένα μάτια και μ'απορημένα χείλη
αλαφροπάτητες κρυφανασαιούνε την
αγωνία.

να ηρεμήσουνε τα πληγωμένα τους τεντώματα
της έκστασης· να τα κραύνουμε με το χορό,
τα ξόρκια τους, π'ακούω να συνοδεύει,
καθώς θρηνούνε του ναού τους ευνούχους φα-
ντάσματα.

Ιταλία

Τρεις Ιταλοί ποιητές Μεταφράζει ο Κώστας Νίκας

Καθηγητής Πανεπιστημίου Νεάπολης

Δυο ποιήματα

Του Μικέλε Στελλάτο

Βερόνικα

Ούτε συ ούτε εγώ μιλούσαμε πολύ
όμως χανόμαστε στις φλυαρίες.
Αγαπούσαμε την απόσταση μεταξύ μας, τις
στάσεις

τα κενά. Οι δρόμοι με στροφές
πιο πολύ από τις παρόδους.
Είχαμε, εσύ και εγώ, χίλια πράγματα να κά-
νομε,

για την αγάπη μέναν τα ψιλά.
Η αγάπη, έμεινε πάντα
βρυσούλα με λίγο νερό.

Μια βρύση με λίγο νερό δεν είναι ποτέ
μια πηγή.

Ανυπαρξία

Υπάρχουν μέρες που δεν έχεις ανάγκη
από τίποτα.
Που δεν ζηλεύεις
αυτόν τον πανύψηλο έλατο
που ακουμπάει στον ουρανό. Κι ο ουρανός,
ο αέρας, τα πουλιά, φαίνονται νά'ναι
στην εξουσία του.
Υπάρχουν μέρες που δεν θέλεις
ούτε θεός νά'σαι
με τη λάσπη φτιαγμένη, έτοιμη
να μου επαναλάβεις το θαύμα της δημιουρ-
γίας.

Υπάρχουν μέρες σκληρές
που από το ψίχουλο που δικαιούσαι
περισεύει για τη φωλιά του σκύλου
για τα μυρμήγκια στο παράθυρο.

΄Όταν

Τζιόρτζιο Γκουλιελμίνιο

΄Όταν καμιά φορά κλείνεις
ανάμεσα στις θεωρίες σου και το φόβο,
από τις βλοσυρές ματιές, τότε
συμβαίνει ν'ακούς μια φωνή.
Τίποτε το παράξενο,
μόνο ν'αποδιώχνεις τις λέξεις,
να τις αναλύεις,
προσπαθώντας να μη τις σπάσεις
και να μην τις χαρακώνεις
για να μη κοπείς.

Τρία ποιήματα

Του ΄Αγγελου Πέντολα¹ Μάνα του Μπέλιτσε²

Γύρισε τα μάτια στον ουρανό
— βουρκωμένα —
κι αφαιρέθηκε
ακίνητη
σε μια βαθιά
απελπισμένη προσευχή.

Αναμονή

Μπροστά στην είσοδο
στη γωνία:
ακίνητη σα να περίμενε ακόμα
το παιδί της.

Και το άρωμα του γιασεμιού
ούτε που φτάνει
εκεί που γλένταγε
με τους φίλους του
στη δροσιά της νύχτας
συντροφιά μ' ένα ποτήρι κρασί.

Στάχια και σχέδια

Φλόγες πετάγονται ψηλά

κι ο αέρας σφυρίζει.
Στη γη μια ανακατοσούρα:
κάηκαν
στάχια και σχέδια
και ιδρώτας από αίμα
ενός ανθρώπου
με τη μέση σπασμένη
μιας οικογένειας
με μάτια γεμάτα
και χέρια αδειανά.

1. Μκέλιτσε = περιοχή της επαρχίας Τράπανι που καταστράφηκε από τους σεισμούς του 1968.
2. Ο Αγγ. Πέντολα είναι Σικελός, τραγουδιστής του τόπου του. Η κοίησή του είναι γρήγορη, καθαρή, απέρριπτη, ευκίνητη, λιτή και ουσιαστική. Τα παραπάνω ποιήματα ανήκουν στη συλλογή «Zabut».

Κ. Νίκας

Χορός για τα χρόνια του 1985!

Εδουάρδου Σαγκουινέτι

Μεταφράζει ο Λάμπρος Μάλαμας

Το '84 είναι ξοφλημένο, τελειωμένο,
είναι γερασμένο, πεθαμένο και θαμένο:
Όταν σκέφτεσαι τα νεκρά σου πράματα,
κοίταξε τα ζωντανά σου πράματα,
χτυπάν σκληρά εδώ τις πόρτες σου,
δεν υπάρχει μια πέννα να σου τα γράφει:
χρόνος που είναι νεκρός, είναι καιρός χαμένος,
εσύ που είσαι ζωντανός μην ησυχάζεις.

Τελειωμένο, ξοφλημένο είναι το '84.
Θα έχεις ανάγκη δικών σου νέων πραγμάτων.

Όταν κοιτιέσαι σ' αυτόν τον κόσμο σου,
σκέψου πως πρέπει να τον αλλάξεις.
Αν αυτός ο κόσμος σου είναι σφαιρικός
στη σωστή φορά κάνε τον να γυρίζει
όποιος τον αλλάζει, πάει δυναμικά,
κι όποιος είν' ακίνητος έχει κοντούλια πόδια.

Έχει γεννηθεί κιόλας η χρονιά του '85,
δεν υπάρχει κότα που δεν το διπλοτραγουδάει.
Μα όταν μετέχεις στο τραγούδι και ξανατραγουδάς,
κοίταξε καλά με ποιόν κάνεις χορωδία...

Τι οι λέξεις δε σου πάνε μπροστά,
αν με τη δουλειά σου δεν τις σπρώχνεις.

Τραγουδάει το στόμα, μα αυτός που αλλάζει είναι το χέρι.

Αν κουρασμένο είναι το χέρι,
εσύ μου τραγουδάς «εις μάτην».

Τα χρόνια του '85 έχουν πια γεννηθεί.

Ποιός έχει το φόβο των περασμένων καιρών;
 Όταν κοιτιέσαι πού έχεις φτάσει,
 σκέψου λιγάκι από πού έχεις ξεκινήσει.
 Ότι, ο μισός ο κόσμος Σου είναι κιόλας αλλαγμένος
 και ο άλλος μισός, Σου είναι πια τελειωμένος.
 Είναι από το λιοβασίλεμα που η στιγμή είναι κόκκινη,
 ρόδινο είναι, ένα το χρώμα και για κάθε αυγή!
 Αν το '85 είναι ένας χρόνος που μας είναι δίσεχτος,
 είν' η ζωή καινούργια ας της αλλάξουμε ρυθμό.

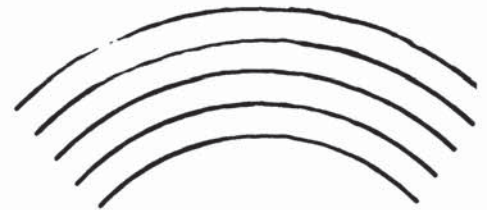
1. Από την Ανθολογία Σύγχρονης ιταλικής ποίησης, που κυκλοφόρησε πρόσφατα σ' επιλογή, μετάφραση και κριτικά σχόλια του Λ. Μάλαμα. Όσο για τη χρονιά του 1980 που αφιέρωνε ο Σαγκουινέτι το ποίημα, μεταφέραμε απλώς το χρόνο στο 1985 χωρίς να χάνει ούτε ίχνος επικαιρότητας.

Στην Ιβάνα

Φερνάνδου Φραγκολίνι
 Μεταφράζει ο Λάμπρος Μάλαμας

Ω τρυφερή περιστέρα που ισορροπείς στο πέταγμά σου
 πα' στο ουράνιο στενοδρόμι μου, παράτησε,
 για μιας στιγμής αιωνιότη
 τη φτέρουγα την άσπρη σου στο χέρι μου απάνω,
 ναι, να μπορέσω κι εγώ να σου χαϊδέψω
 του στήθους το ταχύ σου χτυποκάρδι
 και με την ψυχή να πάρω
 τη μούσα 'πο την ταπεινή τριζόλαλη φωνή σου
 που φέρνει τις ουράνιες φωνές τις μπιστεμένες
 σαν καταδύεσαι, στην προσευχή,
 στον κόλπο του απείρου,
 στο ζήτη του φωτός και της αγάπης.
 Παραδώσου για μια στιγμή,
 κι έπειτ' αύριο, θα μπορείς να γυρίσεις
 να σταθείς — με το νόμον όμοια —
 πάνω σε δέντρο αρχαίο ως από πάντα,
 τρέφεις με το «humus» των αμέτρητων βίων
 της αιωνιότητάς σου.
 Εκεί θα παραμείνεις έως ότου
 οι ρίζες σου θε ν' απλωθούνε
 στον ωκεανό των βίων.
 Άλλες θα κοντάρουν, θα ξανανταμώσουν
 στον καιρό και στο αιώνιο.
 Θα παρηγορήσω την προσμονή
 φυλάγοντας καλά στο βιβλίο των αναμνήσεων
 τα πέταλα του λαμπροβόλου λουλουδιού
 που ευώδιασε τον κήπο μου:
 Αυτά δε θά'χουν μάταιο χαμόγελο στη ζήση
 'τι ζούνε και θα ζούνε στον παλμό
 πό'χουν προσθέσει στην παγκόσμια ωραιότη.

σ' ανατριχίλα που η ψυχή μου τρυφραίνει
 και στην ορμή οπού με κάνει για να ψέλνω
 και ν' ανακράζω μ' ένα νόστο τ' όνομά σου.
 Αν η αθανασία δεν έχει ακόμα παραγεμίσει
 την άβυσσο τ' ανθρώπινου του χρόνου
 που μας χωρίζει, έχει όμως πετάξει
 από σ' εκείνο μια χρυσαφένια γέφυρα
 όπου περνάς μονάχα με το τραγούδι της καρδιάς.

(Από την Ανθολογία Σύγχρονης Ιταλικής Ποίησης του Λ. Μάλαμα)

Ινδία

Παραστάσεις

Αμάλ Γκιοσέ

Μεταφράζει η Αγνή Σωτηρακοπούλου

Μελοδραματικοί ηθοποιοί...
 παίζουν εισχωρώντας ολοκληρωτικά στις ελληνικές
 τραγωδίες σ' όλα τα ημισφαίρια.
 Η χρυσή φωνή προσθέτει τρόμους και φρίκη
 ταράζοντας τα κεριά στους Δελφούς.
 Ο Ντελιλάχ ατέλειωτα ευχαριστημένος κι όλο δάκρυα
 που ξεχειλίζουν από τα μάτια του έρωτα.
 Αυτός ο από πολύ καιρό ξεχασμένος θεός της αγάπης
 ουδέτερος, θείος, από ρόλο σε ρόλο σε μακάβριες
 λύπες απ' ανίκανους παραστρατημένους.
 Συνεχές ντελίριο που προσφέρει απολυτρώσεις
 από συγκινητικούς χρόνους.
 Τόσο πολύ έκλαψαν διακυβεύοντας τους υψηλούς ήχους
 και τις υπερκόσμιες θεραπείες.
 Οι κριτικοί καλοσώρησαν τη φυσική τάξη
 δείχνοντας φανταστικά κομπλιμέντα σε χυδαιότητες
 που τις δέχονται σα φυσική συνέπεια
 Οι θαυμαστές το εξυμνούσαν σαν ουράνιο φαινόμενο.
 Μια πλήρη τελειότητα κατ' εξοχήν γεμάτη από αντικλιμάκωση
 ξεπερνώντας ολάκερο το σύμπαν από κενά.
 Φυσικά λουλούδια πέθαιναν από φυσικό θάνατο
 προτού να φτάσουν στη φάση της άνθισης.

Νέα διαφωτιστικό και χρήσιμα βιβλία

Η «Τουριστική Βουλγαρία»

του Λάμπρου Μάλαμα

Ένα έργο ευχάριστης περιήγησης, αλλά κι ευσυνείδητης, αντικειμενικής έρευνας και μελέτης με πλούσια στοιχεία βιβλιογραφίας, δοσμένο με την ευθύνη της προαγωγής των ελληνοβουλγαρικών σχέσεων, από το γνωστό συγγραφέα.

Ολάκερη η γειτονική και φιλική μας χώρα μέσα σε 350 σελίδες, με ανάλογους χάρτες και πάνω από 200 φωτογραφίες. Από την πρώτη πληθυσμιακή σύνθεση του χώρου με τις αρχαίες θρακικές φυλές, ως την ίδρυση του πρώτου βουλγαρικού κράτους· και ίσαμε τα σημερινά δεδομένα.

Ελληνική Ποίηση

Νταχίου

Στέφανου Χατζημιχελάκη

Από τη μακρινή πατρίδα σου
τετράξανθε ή αράπη-επισκέπτη!-
(Σπανιόλε, Ισραηλίτη, Έλληνα)
γόνε της γης μας, απ' όπου νά 'σαι
σαν τα πατήσεις τα χώματά μου
μην κλάψεις! Μην δακρύσεις!

Εδώ στο χέρσο χώμα μου, τριφύλι δεν εσπάρθη...
Η λειμόνια δεν άνθισε και τα πουλιά πετάξαν.
Το γέλιο εμαρμάρωσε!
Εθρηνολόγησε η μοναξιά. Ο τρόμος επλανήθη...
Είμαι η φωνή και η ψυχή του αίματος
και σου φωνάζω: να μην κλάψεις!

Άκουσε το μοιρολόι τους, οι πιότεροι ήταν νέοι...
θυμήσου την αγρύπνια τους,
την οίμωγή τους μες στη νύχτα
ώρες του απογέματος, τη θλίψη στη ματιά τους,
καθώς πετούσε ή σκέψη τους
στη μητρική τη ζεστασιά,
στο πατρικό τους σπίτι...

Είμαι η ψυχή τ' αδελφωμένου αίματος
και σου φωνάζω: να μην κλάψεις!
(Αφρικανέ, κίτρινε επισκέπτη ή Ασιάτη!)

Άκουσε τους μολυβένιους στεναγμούς
στα στήθια των γερόντων!
... θυμήσου τις ασέληνες νυχτιές
τον πόνο τους στη «φάλαγγα».
Πόσο το χιόνι εσπλαχνικά
σ' άγρια παγωνιά, τους χάιδευε την κόμη!
τις τελευταίες τους ευχές
και το βουβό αποχαιρετισμό!...

Είμαι η ψυχή του αδικοχυμένου αίματος
και σου ζητώ: Μην κλάψεις!
Νέα γενιά παιδιά μου!
(Μανώλη, Χασάν, Γκερτ, Φρανσουά, Ρομπέρτο).

...Αναθυμάστε μόνο τη λύπη τη συφή
της απροστάτευτης μητέρας
και το πικρό χαμόγελο της αδερφής!
Πρωί-πρωί ως με τ' αστέρι της αυγής
τη μαργωσιά της δρόσου
τις οδηγούσαν στη «φωτιά»!

Είμαι ο πόνος τους και σας ζητώ:
Μην κλαίτε!

Μον' δώστε τα χέρια σε φιλιά
και πάρτε τρίστρατα και ρούγες
ραχούλες κι ακροθαλασσιές...
κι ανιστοράτε το μαρτύριο
το νέο σταυρωμό τ' Ανθρώπου!
Γιατί, ένας κόμπος δάκρυ σας εδώ,
στο κολασμένο τείχος
θα τις ξυπνήσει τις ερυννίες
και θα μας πνίξουν όλους!

Ο δρόμος μου

Παύλου Εμμανουήλ

Εγώ δεν ζήλεσα ποτέ
πλούτη μεγάλες θέσεις
μ'αρκεί που ζω κερήφανα
και κερπατώ στα ίσια.

Μόνος το δρόμο διάλεξα
παράπονο δεν έχω.
Θα τον διαβώ το γολγοθά
στο τέρμα του θα φτάσω.

Θα κερκατήσω αγόγγυστα
της ζήσης τ' ανηφόρι
κι όταν θα φτάσω στη κορφή
θα στήσω το σταυρό μου.

Κι αν χρειαστεί να σταυρωθώ
για δίκιο και αλήθεια
δεν θα δειλιάσω ούτε στιγμή
θα προχωρήσω ίσια!...

Πέθανε...

Αντ. Κυριακόπουλου

Πέθανε!... Φωνή σπαρακτική βαθιά μου.
 Η πρώτη μου αγάπη πέθανε — κάπου
 μακριά μου.

(Χαμογελούσες — έτσι μού'πανε — ακόμα
 και νεκρή παρηγοριά μου).

Το πρώτο μας φιλί, στα παιδικά μας χρόνια
 το τραγουδούν κορυδαλοί, το κελαηδούν
 τ'αηδόνια.

Πέθανε!... Χάθηκε — πια δεν ζει.
 Στο βάθος της ψυχής μου αχός
 φωνή συλλαβιστή.

Η πρώτη μου αγάπη πέθανε
 φτωχιά γριούλα μακριά μου.

Θαρρώ πως είμαι μόνος, λες και κάποιος
 πήρε τ'όνομά μου.

Δεν είναι πόνος — όχι. Πέθανε...

Πέθανε κι ο πόνος στην καρδιά μου.

Νυχτερινό ρεπορτάζ

Τάκη Ολύμπιου

Μόλις χωρίσαμε, μού'ρθε να κλάψω.

Αλήθεια,

τί με κοιτάς;

Πήρα μονάχος μου τους δρόμους με τα χέρια στις τσέπες.

Γύριζα.

Πλανήθηκα στα πεζοδρόμια.

Χάζευα στις βιτρίνες.

Πρόσεχα τα ζευγάρια, που γύρναγαν χαρούμενα στα σπίτια.

'Αλλοι κρατούσαν από τα χέρια ένα χαριτωμένο αγοράκι.

Γύριζα.

Κοίταζα τους καθυστερημένους

να τρέχουν στο τελευταίο λεωφορείο.

Πήρα τους δρόμους, τα πεζοδρόμια.

'Ακουσα τα γέλια και τα τσουγκρίσματα των ποτηριών

σ'ένα κατάφωτο ρετιρέ.

Είδα το φοιτητή μέσα στο σύθαμπο υπόγειο

να διαβάζει.

Στάθηκα στον οδοκαθαριστή με το φαράσι

που μάζευε τ'άδεια πακέττα.

Είδα μές'στη στοά την τροιτέζα

να παζαρεύει την ηδονή.

Γύριζα.

Πέρασαν και τα υπηρεσιακά αυτοκίνητα για το γκαράζ.

Κλείσανε και τα τελευταία περίπτερα.

Σκόνταψα στον αστυφύλακα

της τελευταίας βάρδιας.

Ἐκουσα τα πρώτα τιτιβίσματα των σκουργιτιών.
 Ἐλλάξα την πρώτη «καλημέρα» με το γαλατά
 της «διανομής κατ'οίκον».
 Είδα τον εφημεριδοπώλη
 να πετάει από τη χαραμάδα της πόρτας
 την πρωινή εφημερίδα.
 Γύριζα... Γύριζα...
 Ἐκουσα τα σφυρίγματα των πρωινών τραίνων,
 τις σειρήνες στις φάμπρικες του Μοσχάτου,
 και τόσα άλλα, που δεν είδα και δεν άκουσα
 μέσα στη νύχτα του πόνου.
 Χάθηκε και το στερνό το άστρο το χλωμό.
 Ρόδιζε η αυγή απ'την πλαγιά του Υμηττού.
 Σε λίγο άνοιξαν οι πόρτες του κήπου.
 Μπήκα και γύριζα...
 Ξένοιαστα παίζαν οι χήνες πάνω στα νερά της λίμνης.
 Στάθηκα με πεθυμιά στην αρμονία την ανταύγεια...
 Δρόσισε το πρωινό αγέρι τα φλογισμένα μου μηνίγγια.
 Ζήλεψα, πόνεσα, μίσησα, αγάπησα.
 Ὅμως δεν έκλαψα.
 Πρέπει ν'αλλάξουμε τη μοίρα μας.
 Να ντύσουμε τα χείλη μας μ'ένα χαμόγελο φωτεινό.
 Αλήθεια,
 μόλις θα πιάσουμε δουλειά, θα παντρευτούμε!

Ο Τυφλός

Νίκου Γαργαρώνη

Με ρωτάτε, αδιάκριτοι, γιατί φοράω ογκώδικα
γιαλιά, στο χρώμα του σύννεφου που βογγάει...

Σας απαντώ απερίφραστα: για να μη σας τρομάζω
με τον κατακόκκινο φόντο των πικροματιών μου.

Τις καστανόχρωμες χάντρες τους, τις άφησα νοσοκόμες
στις τοποντροπές των αιώνων.
στους σκελετολαούς της Ασίας,
στο χιτλεροζωσμένο κάτω πάτωμα της Αμερικής,
στη ρημαγμένη από τα λευκά θεριά μαύρη Ἐπειρο...

Δανείστε μου τα μάτια σας, αμέτρητοί μου ανέγγιχτοι,
να τα ταξιδέψω στις κόλασες του σάπιου κόσμου,
να αισθανθούν συθέμελα παράξενη γλυκοταραχή,
να μισήσουν βαθιά την παχυδερμία του ιδιοχτήτη τους,
να ξεριζώσουν τον ωχαδερφισμό τους με τα πολλά πλοκάμια του.

Μονάχα μάτια κόμπρας θα μείνουν ασυγκίνητα,
αν τα σεργιανίσω κατά κει, στους σερνάμενους σκελετούς,
στις παιδικές, τις φουσκωτές μικρές μικρές κοιλίτσες
με τ'άκρα τα οδοντογλυφίδικα και το παραπονεμένο βλέμμα,
στους δέκα και πέντε εκατομμύρια φρέσκους τάφους των πεινασμένων
π'ανοίγονται κάθε διαολοχρονιά σε δόξα των πολιτισμένων(!)
π'ενός μονάχα πύραυλου η φτιασιά, θά'φτανε να ζήσει χρόνια
ανέμελα, μια πολιτεία μ'ένα μιλιούνι καταδικασμένους σ'ασιτία.

Δημοκρατία — Λαοκρατία

Θ. Κ. Τρουπή

Πιστέψαμε στις νέες υποσχέσεις.
Αποθέσαμε και πάλι τα όνειρά μας
στις μαδημένες παπαρδέλες των μπαλκονιών.

Κρυμένοι στα σκούρα παραβάν
σφραγίσαμε στα σαλιωμένα φάκελα
τις ελπίδες μας.

Ψ η φ ί σ α μ ε !

Δημοκρατία! Λαοκρατία το πολίτευμα!
κρατεί ο Λαός! κι ο Λαός αποφασίζει!

κι Α π ο φ ά σ ι σ ε :

...Να νοσηλεύεται στους λερούς διαδρόμους
των νοσοκομείων.

Ο Λαός.

... Να στοιβάζεται πολυφάμελος — όπως τον
θέλει

ο ξομολόγος — στις ανήλιες μουχλιασμένες
παράγκες.

Ο Λαός.

...Να ζυμώνει ηδονικά τις χειμωνιάτικες λά-
σπες

με τις γυμνές πληγιασμένες πατούσες του.

Ο Λαός.

... Να λιώνει τα νιάτα του,
απάνου στον ανθό τους,

κάτου από τις ερπίστριες του μόχθου του.
ο Λαός.

...Να σπαταλά τον ιδρώτα του
για σύνεργα του αφανισμού του.

ο Λαός.

...Να χύνει το αίμα του με φανατισμό,
για να υπερασπιστεί κείνους που του μόλε-
ψαν

και του χαράμισαν την ψήφο του.
ο Λαός.

...Να ικετεύει τους αιματεμπόρους
να χτίσουν πλάι στην καλύβα του
τα εργοστάσια του θανατικού
και της ισόβιας τύφλωσής του.
ο Λαός.

...Να ξενουχτάει-βρυκόλακας
τις θεοσκοτεινές νύχτες
χτίζοντας, με κλεφτοφάναρα,

την ισόγεια καλύβα του
με όλο το βιός του χρέους.
ο Λαός.

...Να ρέβει και να μαραζώνει
στις στοές της ξενητιάς καταφρονημένος
για το μεροδούλι
ο Λαός.

...Να βάνει αμανάτι το είναι Του,
για να γραμματιστεί.

Ο Λαός...και να τυραννιέται
από τα παιδιά του
τα γραμματισμένα.
ο Λαός.

...Να λαχταρά με μανία
τον πληθωρισμό της μονέδας
και των πτυχίων.

ο Λαός.

...Να πεινάει. ο Λαός. Δίχως το Σύνταγμα
του Λαού να προβλέπει... την πείνα του.

...Να ιδρώνει δίχως απολαβή
δίχως έλεος
δίχως συμπόνια.
ο Λαός.

...Να...

...Να...

...Να... κυβερνάς την τύφλα σου, λαέ,
δεν έμαθες ακόμα.

...Θάμα στα θάματα, λαέ!
Να λένε ΕΣΥ πως κυβερνάς
και ΣΥ να ρέβεις σκλάβος.

•

Ποιός την αλήθεια σου, Ζωή,
σκάρωσε παραμύθι
σκελετωμένο φάντασμα
ντυμένο με δυο λέξεις:

—Δημοκρά... Λαο κρά... —
Αφιόνια για την εργατιά
Ταμπούρι του αφέντη;
Λαοί, αν κυβερνάτε σεις
πρέπει ν' αλλάχτε ρότα.
Να ξαγκουσέψει η εργατιά.
να τιμηθεί ο ιδρώτας.

Θ. Κ. Τρουπή.

Δον ΚιχώτεςΓιώργου ΘεοφανόπουλουΕισαγγελέα Αθηνών

Άρματα των αγγέλων οι φτερούγες
που σπαθίζουν την ανάσα της άνοιξης
και απαλύνουν τις πονεμένες κραυγές
όλων των καταφρονεμένων.

Το θρόισμά τους αναμεσό των δέντρων
από το χάδι τους
στο απαλό βελούδο των λουλουδιών,
σπάζει τα τύμπανα των αυτιών της άρνησης
και καταπίνει το θανατερό
κροτάλισμα των κολυβόλων.

Άρματα τα γαλάζια μάτια των παιδιών
με το κελώριο ΓΙΑΤΙ ζωγραφισμένο
στην ανάταση του βλέμματος,
μαζί με τη χαρά της αθωότητας
στην ξόβεργα της ξεγνοιασιάς τους.

Άρματα το γέλιο της ελπίδας
το κρεμασμένο στο ράμφος των πουλιών,
αντάμα με τον αναστάσιμο όρθρο τους
στα ψαλτήρια της θείας δημιουργίας.

Ζωστείτε τα λοιπόν
και νέοι Δον Κιχώτες
πολεμείστε τους ανεμόμυλους,
όπου νυχτόημερα αλέθουν
τα νετρόνια του πυρηνικού ολέθρου.

ΓιουρούσιΜάνθου Σκαργιώτη

Άδραξαν λοστάρια, φτυάρια και τσαπιά
κορασιές, γυναίκες, άντρες και παιδιά
και στον κάμπο μπήκαν με γροθιές ορμάνι
λες και πά' να πάρουν φρουρημένο χάνι.

Σκάβουνε στις άκρες, ζεύουνε τα ζα,
ένας ρίχνει φράχτες, άλλος αρμακά.
Με τ'αγκίστρι ο ήλιος τις καρδιές σηκώνει
ανακατωμένες με φωνές και σκύνη.

Κι ως τα μάτια σμίγουν, παίρνουν αντοχή
και την πέτρα λιώνουν με θυμό κι οργή.
Ο Θεός ζυμώνει στον ιδρώ το χώμα
και στη γης ανοίγει και φωνή και στόμα:

«Όσοι με πιτούνε κι όποιανους κρατώ
θέλει με χαρούνε, θέλει τους χαρώ.
Πάρτε με απ' τα χέρια σάπιων τσιφλικάδων
κι από τα Βαγγέλια άθεων δεσποτάδων.

Η καρδιά μου σπάζει κάθε που θα ιδώ
τα παιδιά να κλαίνε και να λιώνω εγώ
χρόνια τώρα χέρσα με στεγνό το στόμα
του βοριά, της νύχτας πετρωμένο στρώμα.

Σαν παρατημένη μάνα που πονεί,
σαν ξωκλήσι που πακάς δε λειτουργεί,
σαν του σκοτωμένου το λερό σακάκι,
σαν του πεινασμένου τ'αδειανό δισάκι.

Το γυμνό κορμί μου σκάβουν τα πουλιά
και με σπέρνουν τ'άστρα στρογγυλή φωτιά
Θλίψες με θερίζουν, όνειρα κι ακρίδες
κ'η σοδειά μου μοιάζει των φτωχών ελπίδες.

Κι όταν με πληγώνουν μ'άσπλαχνο γενί
στο πουγγί του κλέφτη και του αρχιληστή
ρίχνουν την καρδιά μου και την καλοσύνη
και με μαύρο ρούχο ο καημός με ντύνει.

Του φονιά δεν είμαι και του ντόπιου αγά
μήτε η ψυχοκόρη μήτε και η κυρά.
Είμαι όλου του κόσμου κι αδερφή και μάνα
στους μπαξέδες αίμα, πνέμα στην αλάνα.

Ρίξτε το λιθάρι στο κακό στοιχειό,
μπήξτε το κοντάρι μέσα στο λαιμό
και το δόντια του όλα βγάλτε τα με βιάση
να βογγάει, να πέφτει και στα δυο να σπάσει

Κ'οι φτωχοί να σπείρουν με την Παναγιά
αγιασμό στον κόρφο, σπόρο στην κοιλιά
και να με θερίσουν χέρια ροζιασμένα,
χιλίοι αγρότες Κάδμοι και στοιχειό κανένα.

Άδραξαν λοστάρια, φτυάρια και τσαπιά
κορασιές, γυναίκες, άντρες και παιδιά.
Κουβαλούν το δίκιο με τρακτέρ κι αλέτρι.
Θε μου, δεν ξανάδα τέτοιο ψυχομέτρι!

Λίμπρου Μάγια«Σημειώσειςενός Ταβερνιάση»

Μικρά αφηγήματα και στοχασμοί
στιγμιότυπα και περιπέτειες
σκιαγραφικές τόπων και αναμνήσεις,
Γεγονότα, πρόσωπα και ποιήματα
βιωμένα τον μόχθο και τον πόνο.

Δελφική Ιδέα — πανανθρώπινη αγάπη

Θύμιου Ι. Χριστόπουλου

(Α΄ Βραβείο ποίησης 12ου Πανελληνίου ποιητικού διαγωνισμού του Συλλόγου «Δελφικές Αμφικτιονίες» 1984).

Μυριόκαλλη γεννήθηκες, ω ΔΕΛΦΙΚΗ ΙΔΕΑ,
 εκεί στη γη την ιερή, τ' Απόλλωνα τη χώρα,
 εκεί που πρόγονοι σοφοί, στη γέννα σου, σημαία
 υψώσανε ειρηνική και μέσα στην αιώρα
 αγάπη, συναδέλφωση, με δέος σε λικνίσαν,
 στης Κασταλίας τα νερά σε λούσαν, σε βαφτίσαν.
 Και τ' όνομά σου, «ΔΕΛΦΙΚΗ ΙΔΕΑ», αντιχάει,
 και ο αχός του δόνησε τ' Απόλλωνα τη λύρα,
 Αμφικτιόνων η φωνή, ολούθε το σκορπάει,
 χαράδρες τ' αντιλάησαν, οι φαιδριάδες γύρα,
 και διάβηκες ορίζοντες Ανατολής και Δύσης,
 ΑΓΑΠΗ ΠΑΝΑΝΘΡΩΠΙΝΗ, παντού για να σκορπίσεις.
 Το όνομά Σου πήρανε των ουρανών τα πλάτια,
 κι αδελφοσύνης άρωμα πήραν τα περιστέρια,
 το φως Σου της Ισότητας, λευκά, σπαθάτα άτια,
 και τα μοιράσαν στων λαών τα απλωμένα χέρια,
 σε μαύρους, άσπρους, κίτρινους, σ' όλους της γης τους τόπους,
 ΑΓΑΠΗ ΠΑΝΑΝΘΡΩΠΙΝΗ να λούσει τους ανθρώπους.
 Τους δρόμους τους ειρηνικούς κι' αυτούς της κάθε βίας,
 το όνομά Σου φώτισε με φως δικαιοσύνης,
 με τ' άρωμά Σου πλύθηκαν χέρια της αδικίας
 κ' οι Αμφικτιόνες πυρσούς ανάψαν της Ειρήνης,
 της έχθρας για να σκορπιστούν τα σκότη, κ' οι μαυρίλες,
 της συμφιλίωσης λαών ν' ανοίξουνε οι πύλες.
 Ευλογημένη νά'σαι Συ, σε όλους τους αιώνες,
 που πανανθρώπινες σκορπάς, αγάπης ηλιαχτίδες,
 του μίσους τα βαλτόνερα, τα κάνεις Συ ανθώνες,
 με της στοργής και της χαράς μας ντύνεις τις χλαμίδες.
 Με τα φλογάτα μάτια Σου, μ' αγάπη μας κοιτάζεις
 και συναδέλφωσης καρπούς απλόχερα μοιράζεις.
 Γι' αυτό μια πανανθρώπινη όλοι να ζωγραφίστε,
 ασύνορη κι' απέραντη, γαλάζια πολιτεία,
 κι απ' της αγάπης το κρασί, φίλους, κι εχθρούς ποτίστε,
 κι έτσι με όλους τους λαούς στοργής ψωμιά ζυμώστε
 στεργιώστε και τ' ανάθεμα στην έχθρα και στη βία,
 και με αγάπης άλετρο, όλη τη γης οργώστε.
 Γι' αυτό κι' εγώ ο ταπεινός, ω ΔΕΛΦΙΚΗ ΙΔΕΑ,
 γι' αυτό, ω ΠΑΝΑΝΘΡΩΠΙΝΗ αγάπη Σας δοξάζω,
 γι' αυτό, για όλους τους λαούς υφαίνω μια σημαία,
 μαύρους, λευκούς και κίτρινους, μ' αγάπη να σκεπάζω,
 γι' αυτό και πάντα θε να κλειώ, μες στη ζεστή καρδιά μου,
 όλου του κόσμου τα παιδιά, που είναι και δικά μου!

Στο κατώφλ. του νέου χρόνου

(Απόσπασμα)

Έλπας Σηπλιωτοπούλου

Έφυγε κι' αυτός ο χρόνος
 όπως φύγαν τόσοι άλλοι.
 Σ' άλλους έδωσε την πίκρα
 σ' άλλους μια χαρά μεγάλη.
 Κύλισαν οι μέρες όλες
 με το γέλιο ή το κλάμα,
 ως το Νέο καρτερούμε
 για να κάνει κάποιο θάμα.
 Ένα θάμα να μονιάσουν
 οι λαοί επί της γης,
 να σιγήσουνε τα πάθη
 οι διαθέσεις αρπαγής.
 Να χαρούμε της ζωής
 τα πολύτιμα τα δώρα,
 οι καμπάνες της Αγάπης
 να ηχούν σε κάθε χώρα...

Στους νεκρούς του Πολυτεχνείου

(Για την επέτειο του ξεσηκωμού της 17 Νοέμβρι,
 '73, παραθέτουμε τούτο τ' απλό στιχουργικό μήνυ-
 μα του δικηγόρου συνδρομητή και φίλου μας κ.
 Κώστα Λάμπρου).

Με το θάνατο παράδειγμά σας,
 το αίμα σας και τη θυσία

γράψατε τη σύγχρονη
 και την παλιά μας ιστορία
 σαν έν' αστέρι φωτεινό
 λαμπάδιασε τον ουρανό
 κι έμεινε ορόσημο τρανό
 στη ματωμένη πολιτεία,
 θα οδηγεί και θα φωτίζει
 νέους αγώνες για ελευθερία
 και τις μελλούμενες γενιές
 του έθνους σταθερή πορεία.

Νέοι ΠοιητέςΔυο ποιήματα

της Γιάννας Κακολύρη

Κι όταν δακρύζω να το ξέρεις
είναι η σκέψη που ξεχύνεται με ορμή
μες απ' τα μάτια, από τα χείλια,
από τα χέρια την ψυχή.

Είναι — να ξέρεις — το αναφυλλητό μου
η κάθε λαχτάρα μου η κρυφή,
και ψάχνει πέρασμα για να φανεί·
κι είναι το δάκρυ μου — να ξέρεις —
η ελπίδα μου σήμερα η τρανή,
του αύριο η προσφυγή
στο δικαστήριο των άστρων
λίγο πότερο φως να σταλεί.

Στίχοι

Και χωρίς να το καταλάβω
ανάπνευσα τον αέρα της ωριμότητας
αναπάντεχα κάποιο πρωί
έτσι είναι τα λάθη, σύντροφε,
σε μεγαλώνουν οι τύψεις τους σε μια νύχτα...

Φωνές Λατίνων αδερφώνΝίκου Βέλκου

Τελικά πέθανε ο Κορτάσαρ!
Από τον τάφο του ξεκινά
πουρνό-πουρνό μ' ένα κερί
ζητιάνος ο Χούλιο, κρατώντας
τα κομμένα δαχτυλάκια του Οχάρα.
Στο Σαντιάγο πελέκησαν τη γλώσσα του
ιστερνή κραυγή του Σαλβαντόρ
αστροπελέκι, αντάρα, χαμός,
αγκιστρώθηκε η ψυχή μου
στα μουράγια της ξένης.
Κάθε Κυριακή τρώω ορτύκια
μόνο δεν κατέχω
τι πουλιά είναι οι πεθαμένοι.
Κείνα τα κοκκαλάκια
αέναα ξεχώνω, παραχώνω,
λειτουργώ, καταριέμαι, οδύρομαι,
τελοσπάντων η κείνα...
πορεύεται στο αίμα μας
κι ο Χούλιο Κορτάσαρ πέθανε!

Άνθρωπος και φύσηΓιώργη Σταυρόπουλου

Ω φύση αλήθεια της ζωής
αλήθεια του θανάτου.

Το περιστέριΑντώνη Κωστόπουλου

Στείλαμε στη Δύση ένα περιστέρι,
τα μηνύματά μας νά'ρθει να σας φέρει·
να ξαναγυρίσει χρόνια καρτεράμε,
αχ! μικρό που ήταν και δεν το ξεχνάμ'.

Ήρθε ο αγέρας χτες αργά το βράδυ
στο παράθυρό μας χτύπησε σα χάδι,
είπε πως το είδε στο νοτιά πεσμένο,
το μικρό φτερό του είχαν τσακισμένο.

Πέθανε στη Δύση ένα περιστέρι
στα παλιά λημέρια, τού'στησαν καρτέρι·
αχ! περιστέρι μου μη σφαλείς το στόμα,
τα μηνύματά μας να τους λες ακόμα.

Είπες να τους δώσεις, φιλικά το χέρι
και να μην ξανάρθεις δω στα ξένα μέρη·
κρίμα να κοιμάσαι, στην ιτιά στο ρέμα
πάνω στο κόκκινο, αχνιστό σου αίμα.

Εικόνες Σταύρου Ζώη (Δροσόπουλου)

Πρασινοσμένοι τοίχοι
κι εξωγήινοι αντίλαλοι
απ' το φτερούγισμα των νυχτερίδων,
στις αραχνιασμένες κόγχες
μεσοσπασμένα πατζούρια
παρασυρμένα απ' τις αέναες
καλινδρομήσεις τ' ανέμου,
κι ερειπωμένες στέρνες
που ηχούν αλλόκοτα
απ' το πέσιμο των φύλλων
του χινοπώρου.

Τ' Όνειρο -

Τ' όνειρό μου έχω υφάνει
στης καρδιάς τον αργαλειό,
αν το δείξω ξεθωριάζει,
μ' αν το κρύψω τ' αγνωώ.

σ' αγαπώ, σ' αγαπώ!
ο μόνος δρόμος αδερφέ
για σένα, η φύση λυτρωμός,
κ' η αγάπη στον εαυτό μας
στον πλησίον...

Είν' ο σκοπός αυτός μια λύση
γιατρεία των εννοιών,
των κάκητων ακαλλαγή
γαλήνη και χαρά.
Κάψε το εγώ σου αδερφέ,
νιώσε το που έφτασες...
και χαιρε στην άγια στιγμή
όποιας δημιουργίας.

Πεζογραφία   Δοκιμιογραφικές Σκέψεις   Ελληνικό Διήγημα

Διάλογος ενός πραγματευτή ημερολογίων κι ενός διαβάτη.

Του Τζιάκομο Λεοπάρντι
Μεταφράζει ο Γιώργος Δημακόπουλος

- Πραγματευτής:** Ημερολόγια, νέα ημερολόγια· νέοι καζαμίες. Θέλετε, κύριε, ημερολόγια;
Διαβάτης : Ημερολόγια για τον καινούριο χρόνο;
Πραγματευτής: Μάλιστα, κύριε.
Διαβάτης : Πιστεύετε ότι θα είναι ευτυχισμένος αυτός ο νέος χρόνος;
Πραγματευτής: Ω εκλαμπρότατε ναι, βεβαίως.
Διαβάτης : Όπως αυτός ο περασμένος χρόνος;
Πραγματευτής: Περισσότερο, περισσότερο, πολύ.
Διαβάτης : Όπως αυτός που τον προηγήθηκε;
Πραγματευτής: Περισσότερο, περισσότερο, εκλαμπρότατε.
Διαβάτης : Αλλά σαν ποιόν άλλο; Δεν θα σας άρεσε αυτός ο καινούριος χρόνος να ήταν όπως κάποιος των τελευταίων χρόνων;
Πραγματευτής: Κύριε όχι, δεν θα μ'άρεσε.
Διαβάτης : Πόσα νέα χρόνια πέρασαν από τότε που εσείς πουλάτε ημερολόγια;
Πραγματευτής: Θά'ναι είκοσι χρόνια, εκλαμπρότατε.
Διαβάτης : Με ποιόν απ' αυτά τα είκοσι χρόνια θα θέλατε να μοιάζει ο ερχόμενος χρόνος;
Πραγματευτής: Εγώ; Δε θά'ξερα.
Διαβάτης : Δεν θυμάστε κανέναν χρόνο ιδιαίτερα, νά'ταν ευτυχισμένος;
Πραγματευτής: Όχι, στ'αλήθεια, εκλαμπρότατε.
Διαβάτης : Κι όμως η ζωή είναι ένα όμορφο πράγμα. Δεν είναι αλήθεια;
Πραγματευτής: Αυτό καθένας το ξέρει.
Διαβάτης : Δεν θα γυρίζατε εσείς να ζήσετε αυτά τα είκοσι χρόνια, κι επίσης όλο τον περασμένο καιρό, αρχίζοντας από τότε που γεννηθήκατε;
Πραγματευτής: Μα αγαπητέ κύριε, μακάρι νά'δινε ο Θεός να μπορούσε.
Διαβάτης : Αλλά, αν είχατε να ξανακάνετε τη ζωή που κάνατε ούτε πολύ ούτε λίγο, με όλες τις χαρές και τις λύπες που περάσατε;
Πραγματευτής: Εκείνος δεν θά'θελε.
Διαβάτης : Ω ποιά άλλη ζωή θα θέλατε να ξανακάνετε; Τη ζωή που έκανα εγώ, ή εκείνη του ηγεμόνα, ή ποιανού άλλου; Ω δεν πιστεύετε πως εγώ, κι ο ηγεμόνας, και οποιοσδήποτε άλλος θα απαντούσε όπως εσείς ακριβώς έτσι· και οφείλοντας να ξανακάνει την ίδια ζωή που έκανε, θα ήθελε κανείς να γυρίσει πίσω;
Πραγματευτής: Το πιστεύω αυτό.
Διαβάτης : Ούτε επίσης εσείς θα γυρίζατε πίσω με αυτόν τον όρο, μη μπορώντας μ'άλλον τρόπο.
Πραγματευτής: Κύριε όχι πράγματι, δεν θα ξαναγύριζα.
Διαβάτης : Ω ποιά ζωή θα θέλατε λοιπόν;
Πραγματευτής: Θα ήθελα μια ζωή έτσι, όπως ο Θεός θα μου την έστελνε, χωρίς άλλους όρους.
Διαβάτης : Μια ζωή στην τύχη, χωρίς να γνωρίζετε προκαταβολικά τα συμβάντα, όπως κανείς δεν ξέρει του νέου χρόνου.
Πραγματευτής: Ακριβώς.
Διαβάτης : Έτσι θα ήθελα ακόμα κι εγώ αν έπρεπε να ζήσω, και έτσι όλοι. Αλλά αυτό είναι σημάδι που η τύχη, στο τέλος αυτού του χρόνου τους πλήγωσε όλους. Και φαίνεται φτωινό που καθένας, είναι της γνώμης ότι ήταν μεγαλύτερο, ή

οπωσδήποτε περισσότερο αισθητό το κακό που είχε κατά τύχη, παρά το καλό· αν κατά τύχη ξανά χει την αρχική ζωή, με όλες τις χαρές της και τις λύπες της, κανείς δεν θά'θελε να ξαναγεννηθεί. Εκείνη η ζωή που είναι ένα όμορφο πράγμα, δεν είναι η ζωή που κάποιος γνωρίζει, αλλά εκείνη που κάποιος δεν γνωρίζει· όχι η περασμένη ζωή αλλά η μελλοντική. Με τον καινούριο χρόνο, η τύχη θ' αρχίσει να ευνοεί εσάς και μένα και όλους τους άλλους, και κάποιος θ' αρχίσει τη ζωή ευτυχισμένος. Δεν είναι αλήθεια;

Πραματευτής: Ελπίζουμε.

Λιαβάτης : Λοιπόν μου δείχνετε το πιο όμορφο ημερολόγιο που έχετε.

Πραματευτής: Ίδου, εκλαμπρότατε. Αυτό κάνει τριάντα σόλδια.

Λιαβάτης : Ίδου τριάντα σόλδια.

Πραματευτής: Ευχαριστώ, εκλαμπρότατε: να σας ξαναδούμε. Ημερολόγια, νέα ημερολόγια· νέοι καζυμίες.

Ζηλωτές του Ηρώστρατου

Δοκιμιογραφικοί στοχασμοί
του Γιώργου Γ'απαστάμου

Πιστεύουν στον πολιτισμό τους οι σημερινοί άνθρωποι; Πώς να τον πιστέψουν, που τους χαλάει κάθε τόσο την ακαταμέτρητη γοητεία της ζωής! Πώς να του έχουν εμπιστοσύνη, που οι νέοι Αλεξανδρείς του, χλευάζουν κατά πρόσωπο τον επιστήμονα και τον ποιητή;

Γιατί τώρα, ο πολιτισμός έκαμε ν' ανατείλουν μέρες τρομακτικών αναστατώσεων, οργής, απειλής και τρόμου. Ζούμε όλοι μας, μια κατά-σταση εντελώς άλλη από εκείνες που προηγήθηκαν άλλων εποχών της Ιστορίας· μια κατά-σταση για την οποία μιλούν αινιγματικά και οι αρχαιότεροι μύθοι.

Οι παλιές συνήθειες σκέψης και ζωής, βαρυσταθμένες στην ύπαρξη του ανθρώπου, από καταβολής κόσμου, αντιστέκονται στην παραδοχή των νέων δεδομένων· ενώ η άγνοια γίνεται όλο και πιο μεγάλη. Ο χώρος της έρευνας του επιστητού διευρύνεται, με τρομακτική ταχύτητα· και η διδασκαλία, σε όλες τις μορφές της, εξακολουθεί ν' ακολουθεί σε πολύ σιβαστή απόσταση και πάντοτε, τις νέες ανακαλύψεις.

Όλοι οι άνθρωποι, σε όλα τα σημεία της οικουμένης, μπαίνουν μέσα σ' ένα ολοένα καινούργιο κόσμο, όπου δεν μπορούν ν' αναγεννηθούν αν δεν θανατώσουν τον παλιό αναχρονιστή εαυτό τους.

Στο μεταξύ ο δεσποτισμός και η δυναστεία της μηχανής κυριαρχούν απόλυτα σε όλες τις

μορφές ζωής και σταματούν την ελεύθερη σκέψη. Η σκέψη, που την εχθρεύεται βάνουσα από αρχαιολόγων χρόνων, ο κάθε πουριτανισμός, δεσμεύεται από τις επι-φάνειες του ξενόφερτου καταναλωτισμού καί ιδίως από την απερίσταλη γραφειοκρατία, που απλώνεται, ως κίτρινο αόρατο τέρας, στη δημόσια ζωή και της πιο απόμακρης χώρας, του ταλαίπωρου πλανήτη μας.

Αλλά σ' όλες τις εκφάνσεις της ζωής, που ήταν ο θρίαμβος άλλοτε του Είναι και στους χώρους ακόμα του αστισμού, την πρωτοβουλία την έχει πάρει απόλυτα, η μηχανή! Αυτή είναι ο νεώτερος Μεφιστοφελής του πολιτισμού μας, ένας αδυσώπητος τοκογλύφος, που πολλά απαιτεί και λιγότερα προσφέρει. Ένας δρομοδείχτης κάποιων παραδείσων, που χάσαμε, και μια ύπουλη δύναμη, που σπέρνει στους δρόμους μας παγίδες.

Στο μεταξύ η μηχανή δεν είναι και δεν παραμένει πρωτόγονη. Κάθε στιγμή τελειοποιείται. Γίνεται ξηρός φλύαρος ήχος, μονότονος εκνευριστικός καθόλου ανεκτός, και καταντάει η προσωποποίηση του αρχέγονου κακού, που μαστιγώνει θανατερά την ύπαρξη, πολιορκώντας εις τον αιώνα τον οικητήριο τόπο μας.

Ωστόσο, ο τροχός εξακολουθεί να προχωρεί κι αυτοί που του δώσαν τη δύναμη της περιστροφής δεν μπορούν να τον σταματήσουν. Στέκουν εγεί και ανήμποροι, με συντριπτική αμηχανία, τέτοια που δεν ένιωσε μήτε ο Άμλετ μπροστά στο κρανίο του Γιόρικ. Ο τροχός, συνεχίζει την επανάστασή του, αδιάφορος ως ο χρόνος, και δεν ξέρει κανείς, πότε θα τελειώσει. Κι εμείς, όλοι εμείς, βρισκόμαστε δεμένοι πάνω του και ολολύζουμε σαν τον ιξίονα. Τα χέρια, που κρατάνε τη μηχανή, δεν μας ρωτάνε, πού την οδηγούν.

Αλλά κι αυτά τα χέρια είναι κάποιων σκλάβων, που κι εμείς κι αυτοί αλυσοδεμένους και βουβούς, τους ορίζουμε· όμως δεν είμαστε παρά εμείς οι ίδιοι, γιατί δεν ξέρουμε τί μας συμβαίνει, μια και τελούμε μέρα και νύχτα υπό τα συμβαίνοντα του «τροχού».

Λοιπόν, ο τροχός κατάντησε να είναι η ακροτελεύτια κοσμική μας μοίρα; Κι αν όχι, τότε ποιοι ορίζουν το πεπρωμένο μας; Μήπως κάποιοι μανιακοί της τεχνοκρατίας κι υπάρχουν σιμά μας; Αυτοί που κληθήκανε από τον πολιτισμό μας για τα μέγιστα και φτάσαν νά'ναι οι ελάχιστοι· οι αυριανοί ίσως καταστροφείς και εμπρηστές του κόσμου;

Ώστε είναι μέριμνα όλων μας να βρούμε τον τρόπο και τα μέσα ν'απαλλαχτούμε από τους ζηλωτές του Ηρώστρατου. Και ο τρόπος είναι να μάθουμε, πώς σκέφτονται και γιατί σκέφτονται έτσι οι Ηρώστρατοι. Και θα τον μάθουμε τον τρόπο αυτό αν πάρουμε μια πρώτη θέση στο βαγόνι της πιο μοντέρνας τεχνολογίας. Και μόνο όταν ξέρουμε πώς λειτουργεί το κακό ως «βομβιστική» έκρηξη «Λεπενιστικής» ιθαγένειας, μπορούμε να το αποτρέψουμε.

Αλλά, ποιοι είναι τέλος πάντων, αυτοί οι Ηρώστρατοι, ποιός ο τόπος καταγωγής και ποιά τους η ταυτότητα;

Είναι συνήθως αθώρητοι, γι αυτό και άγνωστοι, είτε επιστήμονες είναι, είτε πολιτικοί, γιατί ανήκουν στο χώρο του σκοταδισμού. Ευδοκιμούν συνήθως ανενόχλητοι στις φτηνές και ελαφρές συνειδήσεις, με την έκπληξη, τη βία, το φόβο και τον τρόμο. Είναι αγνωστικιστές σε πρώτη όψη, αλλά στέργουν το μυστήριο της αβεβαιότητας και της άγνοιας. Θέλουν τους λαούς τυφλούς μπροστά στο θαύμα του σύμπαντος. Θέλουν όλους εμάς να υπάρχουμε στους ισκίους πάντα του Ελπήνορα. Να μας οδηγούν μέσα από επιφοβες γοητευτικές θάλασσες, σε καράβια πρωτόγονα και σάπια, προς κιμέριους τόπους.

Και σαν καμιά φορά επαναστατούμε, εμείς οι αιχμάλωτοι των Ηρώστρατων, κάποιοι «χωροφύλακες του πνεύματος» μας σταυρώνουν. Γιατί, πράγματι είμαστε δεμένοι χερσπόδαρα· και στις πιο αβρές περιπτώσεις, μας δέρνουν με την δασκαλική ομπρέλλα του Ουίλλιαμ Τζέμς. Κι άμα τύχει να μάθουν, πώς διαβάζουμε Μαρξ, μας απειλούν να μας κλείσουν στο εφέσιο Τέμενος, για να μας κάψουν ζωντανούς.

Είναι λέει δογματικός, ο Μαρξ — οι δογματικοί των θρησκειών το ισχυρίζονται αυτό γιατί;; — Επειδή... δεν θέλει να φυσήξει η

«καπιταλιστική» νύχτα· να σβήσουν τα σπίτια μας και νά'ναι αργά για την ύπαρξή μας. Επειδή έχει ο Μαρξ... ανακαλύψει όχι μόνο την τυπική δομή του κοινωνικού «όντος» αλλά και τα αιώνια κίνητρα της Ιστορίας του.

Οι Ηρώστρατοι της Ιστορίας εραστές της ρολέττας και του «τροχού» — ιξιονικού τύπου — τρομάζουν, καθώς ακούνε το σωστό τρόπο με τον οποίο πρέπει να φιλοσοφούμε στο μέλλον ως άνθρωποι. Οι δογματικοί ζηλωτές του Ηρώστρατου, μας κλείνουν το στόμα, ενώ ο μεγάλος πατέρας φωνάζει από τον τάφο του, στο καπιταλιστικό Λονδίνο της «σιδηράς Κυρίας» — εκπροσώπου θήλεος του αγγλικού νεοπουριτανικού αναχρονισμού:

«Σκοπός της Φιλοσοφίας δεν είναι να εξηγήσει, αλλά, να αλλάξει τον κόσμο!»

Οι Ηρώστρατοι των ημερών μας, ωστόσο απειλούν με ολοσχερή καταστροφή και πανανθρώπινο όλεθρο αν ο κόσμος αλλάξει δομή στη σκέψη, στη ζωή και στην πολιτική συμπεριφορά του. Τα φοβερά τολμήματα της σύγχρονης τεχνικής, με τις βαθιές αλλοιώσεις, που έχουν προκαλέσει στο πρόσωπο του φυσικού σύμπαντος και στην ψυχή του ανθρώπου, μας γεμίζουν το ένδον κενό, με τρόμο και αγωνία, και μας εκστασιάζουν μ'αλλόκοτα οράματα σαν τον μεγαλοφυή Βαν Γκογκ στο άσυλο των τρελών, που ζωγράφιζε εικόνες παράξενες και φρικώδεις.

Λοιπόν, όσο κι αν αισθανόμαστε απόγνωση πρέπει να το συνειδητοποιήσουμε πως η παντοδυναμία της τεχνοκρατίας έχει απερίσκεπτα περιπέσει και στα επικίνδυνα χέρια των ζηλωτών του Ηρώστρατου. Κι είμαστε υποχρεωμένοι να μην ακουμπήσουμε την παρηγοριά μας, στους ψευδεπίγραφους ανθρωπισμούς, βιώνοντας για πολλοστή φορά την αποκαλυπτική ουσία του πόνου, μυριάδων διαψεύσεων και απογοητεύσεων, ιδίως εδώ στον πολύπαθο και πολλαπλά φασιστόπληκτο τόπο μας.

Σήμερα αλίμονο, ως κέντρο μέριμνας του ανθρώπου έθεσε η παγκόσμια Ιστορία του Πολιτισμού την οδύνη το πάθος, τον πόνο και το θάνατο. Αλλά μέσα στο φάσμα αυτής της μέριμνας δεν βρίσκουμε ποτέ τη σωτηρία. Γι' αυτό, για ν'απαλλαχτούμε από τους επικίνδυνους καταστροφείς που επιβουλεύονται την ύπαρξη του κόσμου, χρειάζεται αγρύπνια και διαρκή αφύπνιση για την ετοιμασία της αναιώνιας ειρηνικής προσδοκίας. Μιας προσδοκίας, που μέσα στη ροή του ιστορικού χρόνου η σκέψη θα πρωτοστατεί, ενώ η γη θα χασμουριέται από το κακό της νύχτας, που

πέρασε. Η φιλοσοφία θα φτάσει στο τέλος της, και η ζωή θα συνεχίσει το δρόμο της.

Και μέσα στα περιγράμματα του παλιού κόσμου, που ολοένα θα βυθίζεται στην αχλύ του απωλεσμένου χρόνου, θα βλέπουμε να συμπαρασύρονται από τα νερά των «Ειρηνικών Καταιγίδων» τα πτώματα των ζηλωτών του Ηρώστρατου.

Αλλά, ως να φτάσουμε, ως εκεί, πρέπει να εντοπίσουμε τους σκοτεινούς χώρους όπου ενδημούν με ποικίλες αποχρώσεις οι «ζηλωτές» αυτοί, ως φασιστοειδή φαντάσματα. Και με τον εργώδη πάταγο της μεγάλης ημέρας ν' αφανίσουμε τα φαντάσματα τούτα, φέρνοντας νέα ζωή στον πολιτισμό· και δίνοντας στη ζωή μας βεβαιότητα.

Έτσι θ' απελευθερώσουμε το στοχασμό από τα ματωμένα ίχνη του χτες, για να περπατήσει θαρραλέα τη λεωφόρο της αλλαγής του μέλλοντος.

Η στάχτη πίσω μας, θα ξέρουμε καλά, πως θα είναι του Νταχάου, του Μαουτχάουζεν, του Μπέλσεν, του Άουσβιτς και όλων των κρεματορίων που έστησαν ρημάζοντας την Ευρώπη οι εραστές και οι ζηλωτές του Ηρώστρατου. Οι προχθεςινοί τούτοι αλγίνοι τύραννοι, και όσοι επιζώντες νοσταλγοί του ναζισμού, δεν έχουν θέση παρά μόνο στα νεκροταφεία της πιο ματωμένης Ιστορίας της ανθρωπότητας· και με τους σταυρούς των αναρίθμητων θανάτων που έσπειραν ανά τον κόσμο και ιδίως στην Ανατολική Ευρώπη, να ερεθίζουν στατικά μόνο, τη μνήμη.

Και οι νέοι άνθρωποι λυτρωμένοι πια από τη στατικότητα της δογματικής Ιδεοληψίας, αδέσμευτοι και άφοβοι από την όποια φωτιά των Ηρώστρατων θα βαδίσουν τραγουδώντας, πάνω σε ακίνδυνες «μηχανές» έξω από τις άγονες γραμμές των ξεπερασμένων «Πολιτισμών», με σκοπό τ' αστέρι της Ειρήνης, που φωτίζει και είναι, από τώρα για όλους μας!

Ο οδοιπόρος και η σκιά

Διήγημα

Του Πάνου Κ. Κασιρέλου

— ΠΡΟΧΩΡΕΙ, προχώρει σύντροφε!... προστάζει ο οδοιπόρος.

Και βαδίζει άλλοτε ξεκούραστος, άλλοτε καταπονημένος.

— Τα βήματα της ζωής δε σταματάνε καμιά φορά!... λέει. Αλλά και να σβήσει το φως κι αν έρθει νύχτα, άλλη μέρα θ' ανατείλλει πάλι!... Ο ήλιος έχει τη δύναμη πάντα να διώχνει το σκοτάδι, να σκορπίζει τη συννεφιά!... Τέτοια είναι κ' η δύναμη της θέλησης!...

Η σκιά υπάκουη πότε τρέχει μπροστά του, πότε συμπορεύεται δίπλα του, πότε ακολουθά πιστή το κατόπι του, δεμένη μαζί του.

— Ο άνθρωπος βέβαια, παντού άνθρωπος είναι!... συνεχίζει να λέει. Η ψευτιά κ' η αλήθεια του έχουν χίλια-δυο πρόσωπα!... Όμως μην απελπίζεσαι!... Όπως υπάρχει ο ήλιος στο σύμπαν, έτσι υπάρχει κ' η ανθρωπιά!... Αυτή είναι καταχωνιασμένη στα κατάβαθα της ψυχής!... Θα ψάξουμε τα ίχνη της, θα βρούμε το μονοπάτι που οδηγεί σε δαύτη!... Θα έπρεπε να είχαμε και τρίτο μάτι στο πίσω μέρος του κεφαλιού μας να βλέπαμε αν μας πήρε καταπόδι ο κίνδυνος στη φυγή μας, αν δεν προσέξαμε κάποια φωτεινή ελπίδα που προσπεράσαμε στην πορεία μας όταν μπροστά μας ξανοίγεται το βαθύ σκοτάδι του άγνωστου, ωστόσο, η φύση που ξέρει τι κάνει, μας χάρισε μόνο δυο μάτια, γιατί μας θέλησε τολμηρούς!... Γιαυτό και προχώρει σταθερά!... Είναι υποχρέωση κι ανάγκη σου!... Δεν υπάρχει άλλος δρόμος!... Κάποτε θ' ανταμώσουμε το φίλο!... Και τότες θα κάτσουμε παρέα του να γευτούμε την ευτυχία!... Θα σηκωθούμε να περάσουμε όλες τις θάλασσες των ωκεανών να τη φωνάζουμε, να διαβούμε τους κάμπους και τα βουνά της γης, να περπατήσουμε όλες τις ανοιχτές λεωφόρους, όλα τα σοκάκια και καλντερίμια του κόσμου!... Η ζωή που δεν τελειώνει με το θάνατο θα συνεχίζεται!... Μα η χαρά μας θά 'ναι ζωγραφισμένη στο μούτρο της σκληρής ύπαρξης!...

• •

Την ώρα εκείνη της κουβέντας του οδοιπόρου με τη σκιά του, πέρα στη δύση, ο ήλιος πήγαινε να κρυφτεί πίσω από τον ολοκόκκινον ορίζοντα, ξεφτιζοντας ως την αφάνεια το σύντροφό του. Ήξερε όμως πως αυτό ήταν προσωρινό και δεν έπαιζε ρόλο στην απόφασή...

Το διώξιμο του χάρου

Αφήγημα του Δημήτρη Ζάννη

Ψηλά στα περήφανα βουνά των Αγράφων, στη στάνη με τα γιδοπρόβατα, γεννήθηκε ο Νάκος ο ξωμάχος. Ανάμεσα στ' αρνιά και τα κατσίκια μεγάλωσε. Μαζί τους έμαθε τα πρώτα παιδικά παιχνίδια. Γράμματα δεν έμαθε, αλλά είχε δάσκαλο τη σοφή φύση. Τον περπάτησε σε βουνοκορφές και κρυόβρυσες, κάμπους κι απόκρημνα φαράγγια, σε δάση μεγαλόπρεπα. Φούσκωσαν τα πνεμόνια του από ελατίσιο αγέρα. Χόρτασε μυρωδιές από λογιών-λογιών λουλούδια, ρίγανη, φασκόμηλο. Αγάλια σε λαλήματα πουλιών, κι ουρλιάσματα λύκων.

Ωρίμασε το μυαλό του από φυσική διδασκαλία και παλικαριά. Γύρισε από φαντάρος, μεγάλωσε το έχος του μαζί με τον πατέρα, κ' ήρθε η ώρα του γάμου.

Με βιολιά, βλαμάδες με πλόσκες γεμάτες κρασί, καβαλάρηδες με λάβαρο, σύμβολο μέσας και παλικαριάς, παντρεύτηκε την Πανάγιω την τσελιγκοπούλα.

Χόρτασε από παιδιά, κοπάδια γιδοπρόβατα, εύτυχια και φυσική συμπαράσταση. Τα χρόνια όμως πέρασαν κ' ήρθαν τα γερατειά.

— Πανάγιω, φώναζε μια μέρα στη στρούγκα, σαν βροχή πέρασαν τ' άτιμα τα χρόνια, κ' ήρθαν τα καταραμένα γεροντάματα. «Νάταν τα νιάτα δυο φορές τα γερατειά καμιά». Πρέπει να το πάρουμε απόφαση. Κωνσταντή, έλα παιδί μου να σου πω. Τα πόδια μου κόπηκαν, ν' ακολουθήσω τα κοπάδια δε μπορώ. Πρωτού ντροπιαστώ θ' αποσυρθώ στο χωριό, στα ριζά του βουνού, εκεί να σβήσω.

Καλά ορέ πατέρα, γιατί απελπιστηκες τόσο γρήγορα; Κάτσε λίγο ακόμα κοντά μας, όλοι σε θέλουμε. Κι ο γκεσουής που σ' αγαπάει τόσο πολύ, θα ουρλιάζει νύχτα — μέρα όταν σε χάσει. Ξέρεις Κωνσταντή, όταν ο λύκος νιώσει το τέλος του, και πρωτού γίνει μασκαράς των σκυλιών, χάνεται στο πυκνό δάσος, σε καμιά απόμακρη σπηλιά, και ψοφάει περήφανος.

— Παιδί μου νά'χεις την ειχή μου, μην ξεχάσεις, πάντα κοντά στα κοπάδια, κοντά στη φύση, αυτού είναι η ευτυχία, η ζωή μας. Μπορεί εμείς να τη σουβλάμε μ' όλα τα σύνεργα, αυτή όμως μας δένει τις πληγές με λάδι και βάλσαμο. Άιντε, έχετε γειά βρυσούλες και ρεις ψηλές ραχούλες.

Δακρυσμένος καβαλίκεψε τη μούλα, πήρε την Πανάγιω, και ροβόλησε για το χωριό. Όταν κατέβαινε καμιά φορά στον καφενέ, στο μεσοχώρι, τον ρωτούσαν:

— Ορέ Νάκο, πώς τα κατάφερες να φτάσεις ως τα βαθιά γερατειά, έτσι κοτσανάτος;

— Να σας πω, δεν είναι δύσκολο. Ποτές δεν ξεχνούσα τρεις αριθμούς. Το δύο, το τρία και το τριάντα. Για να με καταλάβετε. Καμιά φορά δεν έτρωγα ψωμί φρέσκο, αλλά δυο μερών, Κρασί τριών ετών, αργασμένο. Και στη σκορδόπιστη την Πανάγιω κάθε τριάντα μέρες. Όχι σαν κοκκόρια μέρα-νύχτα, κ' ύστερα αγκομαχάτε στα στενοσόκακα. Όλοι σκάγαυε στα γέλια.

— Μην παραξενευτείς Πανάγιω, της είπε μια μέρα. Βάραινα πολύ και θέλω να πεθάνω, πρωτού με πιάσουν τα κατρουλιά, πρωτού ξευτελιστώ στους γειτόνους.

— Καλά, μη βιάζεσαι, του απαντούσε δεν είναι στο χέρι μας.

Ξαφνικά ένα μαγιάτικο κρωινό, χτυπούσε η καμπάνα λυπητερά, κι έμαθε το θάνατο του γειτονά του. Κοντοστάθηκε σκεπτικός, αναστέναξε παραπονεμένα, και φώναξε:

— Γυναίκα τώρα δεν τη γλιτώνω, ήρθε στη γειτονιά μας, και συνέχισε πιο δυνατά: Αναμέρα ορέ Χάρε, άσε με κι αυτό το καλκαίρι να χαρώ το γεννοβόλημα της φύσης, είναι γλυκειά η άτιμ' η ζωή.

Εκεί που έλεγε αυτά, μπήκε στο σπίτι ο γραμματικός του χωριού. Αφού τους καλημέρισε, άκουσε τους φόβους και τα παράπονα του Νάκου. Χαμογέλασε και του είπε:

— Ησύχασε γέροντα... ο χάρος, έφυγε πολύ μακριά, άγνωστο πότε θα ξαναγυρίσει, άιντε πάλι τη γλίτωσες.

Χαμογέλασε ο Νάκος, κούνησε το κεφάλι, και πρόσταξε καφέδες με πολλές φουσκάλες, να το χαρούν.

Όταν έφυγε ο γραμματικός, ο Νάκος πλημμυρισμένος από ελπίδα και παρηγοριά, ότι τα κοφτερά νύχια του χάρου θ' αργήσουν να ξαναφανούν, αναστέναξε βαθιά κι αγκομαχώντας. Πλάγιασε μουρμουρίζοντας:

Πρέπει να το καταλάβουμε όλοι ότι: Ζωή και θάνατος είναι ένα! Όπως η θάλασσα και τα ποτάμια είναι το ίδιο ένα.

Η Απογραφή

Α φ ή γ η μ α

Του Γιώργου Παπαστάμου

Εκεί ήταν, τον θυμάμαι, όταν επήγαμε να του απογράψουμε το βιός... Δεν είχε τίποτα εχτός από μian ευταξία που του άρεσε. Και το τεφτέρι μας έμεινε κενό. Δεν είχε τίποτα, μόνο λίγα ρούχα, ένα τζάκι σβηστό, δίχως δαδί και ζύλα και μια φαμίλια πεντάφτωχη.

Καταγράψαμε τέλος το πρόσωπό του, τις βαθιές χαραγιές του, τις σημαδεμένες από γνόφον οδύνης. Αυτό μπορούσαμε να κάνουμε.

Ήταν στ'αληθινά τούτο το πρόσωπο ρημαγμένο από τις καταιγίδες και καψαλιασμένο απ' το σκληρό ήλιο και σε μεριές, παλιές πληγές από βαρέματα με μαχαίρι. Και το κορμί του κατάστιχο ήταν απ' τα μεγάλα βάσανα και τις φωτιές του Πολέμου.

Είχε μόνο για κρεβάτι του ένα φορείο και στο προσκεφάλι του ένα κομμάτι σημαίας που σήκωσε εναντίον της τυράγνιας. Και παρηγοριά του μοναδική, μια άρρωστη γριά μάνα, να τον διακονεί, να τον υπηρετάει.

Δεν είχε όνομα, μήτε μερίδα στο ληξιαρχείο του Κόσμου. Το φως γύρω του ξημέρωνε λίγο και η νύχτα του ήταν μοναδική συντροφισσα και αδερφή του. Η γυναίκα του είχε σκοτωθεί στους παλιούς γκρεμούς του Ζαλόγγου και τα παιδιά του τα θρήνησε πεθαμένα από πείνα στη μαύρη Κατοχή.

Ένα γρόσι δεν είχε ν' αγοράσει μισό στρέμμα άγριας γης, να μπει βαλμάς για είλωτας και να τη γεωργήσει με γυνί, βγάζοντας των αδερφών του και συγγενών του τα κόκκαλα.

Δεν είχαν ορίζοντες και ο κύκλος του είχε κλείσει στις φυλακές μέσα και στις εξορίες. Μια βολά ήτανε νοικοκύρης και τις πόρτες του, τις τσάκισαν οι φίλοι του με το τσεκούρι και διαγούμισαν το έγει του.

Ωστόσο και μέσα στη δυστυχία του, έλεγε πως και πενήντα χιλιάδες γρόσια να του δώνανε, κρέας δια εμφύλιον δεν θα πουλούσε...

Τα σημάδια του αόρατου, δεν τα είδε ποτέ του, μηδέ χόμα είχε να θεμελιώσει τις ελπίδες του, που πεθαίνουν στα ερείπιά του κι εκείνος έκανε κουράγιο να μη χάνει καιρό, μian ώρα αρχίτερα να κοπιάζει, ότ' ήταν και πολλοί σημαντικοί που τον περίμεναν.

Μα δε βρήκε καμιά ανταπόδοση από κανέναν για ό,τι καλό έκανε· και μόνο τη ληστεία

γενικά που του γινόταν μάθαινε. Κι απόμεινε μεσοστρατής πάντα κατάμονος και αγνοημένος, κάτω απ' την απέραντη αστροφεγγιά του κόσμου.

Γι' αυτό, μήτε το παμπάλαιο φως εξουσίασε. Περπάτησε κατάμονος μέσα στις ερημιές, σιμά σε ξένα ανεμοπόδαρα, αγρίμια, και δάρθηκε απ' τα δρολάπια των σκοταδιών και το καυτό μολύβι των δολερών κινήματων.

Έζησε κοντά σε χαλκιάδες που φτιάχνουνε φαρμακερά καρφιά για το σταυρωμό του· και ξόρκιζε στη μαύρη μοναξιά του, όλων των αβύσσων τους βρυκόλακες και τους ένοχους συφορών που μείνανε λεύτεροι.

Και στο τέλος της απο-γραφής τον βρήκαμε ξανασταυρωμένο με στάχτες μακρινού αυγερινού στο μέτωπο, Αυγερινού, που δεν ανάτειλλε... ακόμη!

«Ο ΠΡΩΤΟΚΑΠΙΕΤΑΝΙΟΣ»

Ένα πρωτότυπο κι αποκαλυπτικό δραματικό έργο:

Του Λάμπρου Μάλαμα

Βγαλμένο μέσα από

την εποποιία

της Εθνικής Αντίστασης
του ΕΑΜ - ΕΛΑΣ - ΕΛΕΣ

και του διασπαστικού ρόλου
των Άγγλων.

Έργο βασισμένο στα ιστορικά
γεγονότα,

με βιογραφικά στοιχεία
καπεταναίων·

και κριτική των λαθών
της ηγεσίας

Λαογραφικές πενιές

Το στοιχείο

Παραμύθι

Από συλλογή Χρήστου Σκανδάλη

Μια φορά κι έναν καιρό ήταν ένας βασιλιάς. Είχε τρία παιδιά. Και το μόνο δέντρο που είχαν στην αυλή τους ήταν μια μηλιά που έκανε το χρόνο τρία μήλα μόνο. Κανένας τους όμως δεν είχε φάει ποτέ από τα μήλα της μηλιάς, γιατί το στοιχείο, που έκανε κακό και στον πάνω και στον κάτω κόσμο, έβγαινε γρηγορότερα και τά' τρωγε. Τί να κάνουν, τί να κάνουν! Και τα παιδιά του βασιλιά, λένε:

— Θα πάμε να φυλάξουμε για να σκοτώσουμε το θειό.

Λοιπόν, που λέτε, πρώτα πήγε να φυλάξει ο μεγαλύτερος γιός. Φίλαξε, μα το θειό του άρπαξε το μήλο για μια στιγμή που αποκοιμήθηκε. Όταν ξύπνησε ήταν αργά. Το είχε πάρει το στοιχείο.

Πήγε την άλλη βραδιά να φυλάξει το δεύτερο παιδί του βασιλιά. Τα ίδια έπαθε όμως κι αυτό.

Τέλος λέει κι ο τρίτος ο μικρότερος.

— Θα πάω κι εγώ πατέρα. Ο πατέρας του όμως, μια και δεν ήσαν κάνει τίποτε οι άλλοι δύο μεγαλύτεροι, δεν τον άφησε το μικρότερο να πάει. Μα ο μικρότερος γιος επέμεινε.

— Αφού το επιμένεις πήγαινε του λέει κι ο βασιλιάς.

Το μικρότερο παιδί όμως ήταν έξυπνο. Για να μη το πάρει ο ύπνος έκοψε το μικρό του δάχτυλο. Εκεί που καθότανε ξάγρυπνο, άκουσε ένα μεγάλο τράνταγμα και βουητό. Μια μεγάλη πέτρα ανασηκώθηκε και ξεπετάχτηκε το στοιχείο. Πήγε ίσια για τη μηλιά. Τ' άφησε το βασιλόπουλο να κολλήσει πάνω στη μηλιά. Το χτύπησε με το κοντάρι μα στάθηκε άτυχο. Δεν το πέτυχε καλά. Μόνο το τραυμάτισε. Το στοιχείο πήγε γρήγορα πάλι και τρύπωσε κάτω από τη μεγάλη πλάκα κι εξαφανίστηκε. Κάτω από την πλάκα αυτή δεν ήτανε πάτος. Άπατη τρύπα ήταν. Κι έτσι δεν μπόρεσε και το τρίτο βασιλόπουλο να το σκοτώσει. Τότε κι ο κόσμος είπε:

— Κάποιον πρέπει να στείλουμε να πάει εκεί που είναι να το σκοτώσει. Όποιος θελήσει να πάει.

Έτσι, το βασιλόπουλο το μικρό, είπε στον πατέρα του, πως αυτό θέλει να πάει να σκοτώσει το στοιχείο, κατεβαίνοντας στη βαθιά κι άπατη τρύπα του. Τί νά'κανε κι ο βασιλιάς! Στενοχωρέθηκε, μα μια και τό'θελε...

Μαζεύτηκαν πολλοί. Μάζεψαν πολλές πάρα πολλές αλυσίδες. Τις ένωσαν κι έκαναν μια μακριά, πολύ μακριά αλυσίδα. Το κατέβασαν το βασιλόπουλο κάτω. Συμφώνησαν πως μόλις κουνήσει συνθη-

ματικά το βασιλόπουλο την αλυσίδα να το τραβήξουν πάνω. Το βασιλόπουλο όμως θέλει γιατί ξέχασε, θέλει γιατί τά'χασε, δεν κούνησε την αλυσίδα. Σαν κατέβηκε καλά κάτω, άφησε την αλυσίδα και περπάτησε πιο πέρα. Την κούνησαν από πάνω να καταλάβει, μα τίποτε. Δεν έδωσε κανένα σημείο.

— Πάει είπανε! Σκοτώθηκε. Κι ο βασιλιάς έκλαιγε απαρηγόρητα το χαμό του παιδιού του.

Το βασιλόπουλο πήγε πιο πέρα. Εκεί βρήκε μια γριούλα που κατοικούσε σ' ένα φτωχό σπιτάκι. Της ζήτησε λίγο νεράκι γιατί ήτανε πολύ διψασμένο. Του δίνει η γριούλα ένα φλιτζάνι νερό.

— Αυτό έχω όλο κι όλο του λέει, πιέτο. Δεν έχουμε πολύ νερό. Γιατί, σαν πάμε να πάρουμε στη βρύση βγαίνει ένα μεγάλο στοιχείο. Και αν δεν του δώσουμε ένα κορίτσι να φάει, δεν φεύγει από τη βρύση. Του δίνουμε και όσο να φάει το κορίτσι παίρνουμε όσο προφτάσουμε. Ένα κορίτσι την ημέρα τρώει το στοιχείο. Κατάλαβε το βασιλόπουλο για ποιό στοιχείο πρόκειται. Ρωτάει τη γριούλα αν ξέρει το μέρος που είναι το στοιχείο. Του δείχνει η γριά. Πηγαίνει και το βασιλόπουλο εκεί. Τι να δει! Μια κόρη όμορφη καθόταν και περίμενε. Τη ρώτησε ποιά είναι. Του είπε πως είναι κόρη του βασιλιά, γιατί σ' αυτή έλαχε να τη φάει αυτή τη μέρα.

— Περιμένω πότε να βγει να με φάει για να πάρει ο κόσμος νερό, του κάνει η βασιλοπούλα.

Της λέει το βασιλόπουλο.

— Εγώ θα ξαπλώσω λίγο να κοιμηθώ γιατί είμαι απροσταμένος. Μα συ, σαν ιδείς το στοιχείο να βγαίνει, να με ξυπνήσεις.

Σε λίγο το θειό με τα πολλά κεφάλια, μεγάλο και παράξενο στοιχείο, άρχισε να βγαίνει. Η κόρη στην αρχή ντράπηκε να ξυπνήσει το καλικάρι. Μα το βασιλόπουλο άκουσε τη βοή και τον κρότο καθώς έβγαινε, και πετάχτηκε από τον ύπνο. Η κόρη άρχισε να φωνάζει και να σκούζει, σαν το θειό έβγαινε. Αρκάζει το σπαθί του το καλικάρι και ορμάει πάνω στο θειό. Το χτύπησε και το σκότωσε. Και το στοιχείο δεν ανάσαινε πια. Η κόρη γύρισε στο καλάτι και το νερό έτρεξε λεύτερα τώρα. Τους είπε η βασιλοπούλα τι και ποιό. Χαρά μεγάλη στο καλάτι. Της ζήτησε να μάθει αμέσως ο βασιλιάς ποιό ήταν αυτό το καλικάρι, που έκανε τέτοιο κατόρθωμα και γλίτωσε την κόρη του κι όλα τα κορίτσια της χώρας του, που τά' τρωγε το στοιχείο. Κι ακόμα που λεύτερα θά' παίρναν τώρα νερό.

Το βασιλόπουλο όμως, της είπε της κόρης να μη μαρτυρήσει πουθενά ποιός ήτανε. Να μη πει τίποτε για τον άνθρωπο που σκότωσε το στοιχείο.

— Κάποιος σκότωσε το στοιχείο κι εγώ έφυγα. Ένα καλικάρι ήτανε, μα ποιό ήταν, δεν το ξέρω. Ούτε ξέρω από πού ήρθε. Τότε κι ο βασιλιάς βγάζει

μια διαταγή. Να ψάξουν και να βρουν τον άνθρωπο που σκότωσε το στοιχειό. Ἄρχισαν να ψάχνουν σ' όλα τα σπίτια. Ἐφτασαν και στο σπίτι της γριάς. Το βασιλόπουλο είχε κρυφτεί καλά. Ἐψαξαν καλά. Τέλος, νά, και το βρίσκουν. Το ρώτησαν αν αυτό σκότωσε το στοιχειό.

— Εγώ το σκότωσα τους είπε. Τί με θέλετε τώρα.

— Σε θέλει ο βασιλιάς, του λένε, να παρουσιαστείς.

Θύμωσε το βασιλόπουλο και σκοτώνει τους περισσότερους από τους ανθρώπους του βασιλιά. Μόνο λίγοι γλίτωσαν. Πήγαν στο βασιλιά και είπαν τί συνέβηκε.

Τότε ο βασιλιάς διατάζει να μαζευτούν όλοι σ' ένα μεγάλο τραπέζι που θα κάνει. Επήγε και η γριούλα. Μόνο το βασιλόπουλο δεν πήγε. Ακόμα και τα ζώα όλα τα συγκέντρωσαν στο τραπέζι το γενικό.

Πριν καθίσουν να φάνε στο τραπέζι, λέει ο βασιλιάς.

— Ακούστε: όποιος καταφέρει ν' ανοίξει το στόμα του ψόφιου στοιχειού θα πάρει γυναίκα την κόρη μου.

Παρουσιάζεται τότε ένας γύφτος μπροστά στο βασιλιά και του λέει πως θα τ' ανοίξει. Πήγε λοιπόν και πάσκιζε να τ' ανοίξει. Δίπλα του η βασιλοπούλα έκλαιγε, γιατί αλλίμονο αν τ' ανοίγε θα τον έπαιρνε άντρα. Και δε θά' παιρνε τ' όμορφο παλικάρι που τή γλίτωσε από το στοιχειό. Δε μπόρεσε ο γύφτος να τ' ανοίξει. Θά' ρχιζαν κατόπι να φάνε. Μα πριν αρχίσουν άπλωσε η γριούλα και πήρε ένα κομμάτι ψωμί. Κάποιος όμως την πρόδωσε στο βασιλιά. Τότε ο βασιλιάς ρώτησε τη γριά γιατί πήρε ψωμί πριν κάνουν το σταυρό τους, παρακούοντας το νόμο.

— Έχω μια γατούλα στο σπίτι και θέλω να την ταΐσω, του λέει η γριά.

— Γιατί δεν την έφερες εδώ της λέει ο βασιλιάς αφού είπαμε να φέρετε και τα ζώα εδώ να φάνε.

— Δεν μπόρεσα να την πιάσω, του λέει η γριά.

Ο βασιλιάς τότε κατάλαβε πως στο σπίτι της γριάς θά' ναι το παλικάρι. Παίρνει στρατιώτες και πάει ίσια στο σπίτι της. Το βρήκε το βασιλόπουλο μέσα. Το ρώτησε αν σκότωσε αυτό το θεριό. Κι εκείνο του απάντησε ναι...

Παίρνουν το βασιλόπουλο και το φέρνουν στο παλάτι. Του δίνουν το κεφάλι να τ' ανοίξει. Το άνοιξε αμέσως. Του λέει ο βασιλιάς, πως του δίνει την κόρη του για γυναίκα, γιατί έτσι έταξε. Το βασιλόπουλο δε δέχτηκε. Του ζήτησε του βασιλιά μια χάρη να του κάνει. Να το ανεβάσει στον απάνω κόσμο εκεί που ήταν οι δικό του.

Ο βασιλιάς τότε μάζεψε όλα τα κοράκια και τα διάταξε ν' ανεβάσουν το βασιλόπουλο στον απάνω κόσμο. Ἐδωσε στο βασιλόπουλο πολύ ψωμί και κρέας· νά' χει κοντά του. Και το συμβούλεψε να ταΐζει πότε το ένα, πότε το άλλο, γιατί αλλιώς θα το άφηναν να πέσει.

Κόντευαν να φτάσουν στην κορυφή, όταν ένα κοράκι, ζήτησε να του δώσει κρέας το βασιλόπουλο. Ὅμως δεν είχε άλλο να του δώσει. Τί να κάνει,

πού να βρει, για να μη το αφήσουν και πέσει; Να τι κάνει. Κόβει από το πόδι του ένα κομμάτι και το έδωσε στο κοράκι που ζητούσε κρέας. Μόλις βγήκαν απάνω, το βασιλόπουλο κούτσαινε. Το είδε ο αρχηγός των κορακιών και το ρώτησε γιατί κούτσαινε. Και το βασιλόπουλο του είπε τί συνέβηκε. Τότε ο μεγάλος κόρακας διάταξε το τελευταίο αυτό κοράκι που ζήτησε το κρέας να το βγάλει πάλι και να το δώσει το κομμάτι στο βασιλόπουλο. Τό' βγαλε το κοράκι και το ξανακόλλησε στο πόδι του βασιλόπουλου. Πήρε το δρόμο να γυρίσει για το σπίτι του. Το είδε από μακριά ο βασιλιάς κι όλοι οι δικό του. Ἐτρεξαν και το αγκάλιασαν και το καλοδέχτηκαν που ξαναβρέθηκε, γιατί το λογάριαζαν για χαμένο· και τώρα ξαναπαρουσιάστηκε μπροστά τους. Ἐτσι το βασιλόπουλο σκότωσε το στοιχειό και γλίτωσαν όλοι. Κι έζησαν αυτοί καλά κι μείς ακόμα καλύτερα.

(Ὅπως το αφηγήθηκαν στο Κουκλέσι της Ηπείρου)

Δυο νέα βιβλία του Λάμπρου Μάλαμα

Κυκλοφορούν μ' εξαιρετική επιτυχία τα δυο νέα έργα του δ/ντή της Περιοδικής μας Επιθεώρησης ΛΑΜΠΡΟΥ ΜΑΛΑΜΑ.

1) «Πολεμώντας τους ναζήδες» είναι 52 πατριωτικά, ιστορικά και ψυχολογικά διηγήματα, βγαλμένα μέσα από τη φωτιά του πολέμου, ενάντια στους φασίστες καταχτητές του 1943-1944.

Γράφτηκε προς τιμή της αθανάτης Εθνικής μας Αντίστασης.

2) «Ανθολογία Σύγχρονης Ιταλικής Ποίησης» (μεταφραστικό). Κορυφαίοι κι άλλοι Ιταλοί ποιητές με ανάλογα βιογραφικά και κριτικά σχόλια· και κείμενα σε γλώσσα ελληνική και ιταλική.

Οι Συγγραφείς και τα Βιβλία

Μικρές αξιολογήσεις, παρουσιάσεις, γνώμες και κρίσεις

Από τον Λάμπρο Μάλαμα

Κίτνω κριτική δημιουργώντας και όχι ψαχνώντας να βρω λάθη
Μιχαήλ Άγγελος

Παναγιώτη Τσουτάκου: -Γράμματα στον Αλέξανδρο-. Ποιήματα, Αθήνα '84, σελ. 80. Είναι το (17) δέκατο έβδομο βιβλίο του αγωνιστή και πρεσβύτευ ποιητή της αγάπης και της ειρήνης του σύμπαντος κόσμου. Η συλλογή τούτη με τα 10 πρώτα ποιήματα -γράμματα στον Αλέξανδρο- γράφτηκαν — όπως εξηγεί ο γνωστός ανθρωπιστής ποιητής — με αφορμή -τα γράμματα μιας μάνας στον εξόριστο μονάκριβο γιο της το 1968-. Τ'άλλα, τα χωρίζει σε μέρη με τους τίτλους: -Δύστηνοι χρόνοι-, -Κύκλος Μικρασίας-, -Στιγμές Μοναξιάς- και -Ερωτικά-. Μα όλη η ποίηση του Το. είναι ζειδωρή, γεμάτη αίσθημα και φως, κουράγιο και ζωή· πίστη ακλόνητη στα ιδεώδη της αγάπης, της ειρήνης, της λευτεριάς και της δικαιοσύνης. Και τούτο το βιβλίο του, όπως και τ'άλλα, είναι ένα γενναίο παρόν, μια καταγγελία για τους πολεμικούς εκτροχιασμούς, τις δυστυχίες, τις φρίκες των ημερών και τους ηθικούς ξεπεσμούς. Ο Πειραιώτης συγγραφέας μπαίνει βαθύτερα στην ουσία των πιο ζωτικών και πανανθρώπινων προβλημάτων, κι επισείει τον κίνδυνο του ολέθρου. Περνάει τη φόρμα του από το φλογερό συναισθηματικό του χωνευτήρι, κι από ρεαλιστής και λυρικός, γίνεται πλατύτερα δραματικός, κι επικαλείται με οξεία παρατηρητική ενατένιση, τη σωτηρία και τη λύτρωση. Μπαίνει στην ψυχή της ποιητικής γλώσσας, με άδολες, γλυκές και τρυφερές μουσικές ιδιότητες. Σε κάθε στίχο του, τον συνεπαίρν'η ευαισθησία των άδικων κι ανήσυχων πραγμάτων. Αλλά, και των καρτερικών μες απ'τα έγκατα αναβλυσμάτων.

Πολλοί στίχοι του, θυμίζουν συντελειακές ιερεμιάδες αρχαίων βιβλικών προφητών και ποιητών. Η πλούσια κι αποδοτική θητεία του Τσουτάκου στα ποιητικά μας Γράμματα, η ανθρωπιστική του φιλοσοφία, ο διαποτισμός του πνεύματός του με τη φλέγουσα ζωή του λαού, το γεμάτο ιδανικά περιεχόμενο της τέχνης του, καταξιώνεται πέρα για πέρα στη συνείδηση του λαού.

Όταν θα πάρξει, αξιοκρατική επιτροπή κρατικών βραβείων, που να σταματήσει επιτέλους ν'ανταμείβει τους σουρεαλιστές και τους αλόγευτους «φίλους» της μόδας, ο Τσουτάκος δικαιούται ένα πρώτο βραβείο, για την όλη προσφορά της αληθινής και υπέροχης ποίησής του.

Παραθέτουμε δυο ποιήματά του.

ΕΤΟΣ ΔΥΟ ΧΙΛΙΑΔΕΣ ΕΙΚΟΣΙ μ. Χ.

Αυτή η πόλις η μεγάλη και περίλαμπρη των εκκλησών ημερών, των ποιητών και φιλοσόφων, με τα περικαλλή μνημεία και την καταγραφήν αλλοτινού πολιτισμού, με την ολιγαρχία των αριστοκρατών και τους αναρίθμητους δούλους, είναι γεγραμμένον ν'αποτελέσει παρελθόν.

Σήμερα, εισόρησαν και την πόληγετον αργυραμοιβό εκπορνευτή, κήπηλοι και προδότες.

Έτσι η πόλις η μεγάλη και η τρανή κέτεται αιμάσσοσα και ασπαίρει.

Ναρρασιεύμενη στο χθές απειοιμήθη στην ιστορίαν της, αρνούμενη κάθε ιδέαν εξελικτικής προσαρμογής.

Μέλλει ασφαλώς, των άλλων πόλεων, να εκλείψει. Έχει άλλωστε εκ των έσω αλωθεί ώστε των βαρβάρων η επιδρομή να μη χρειάζεται.

Το εκμαρτυρούν αυτό οι κήπηλοι και οι προδότες.

-Το έτος δύο χιλιάδες είκοσι μετά Χριστόν θα το κισφραγίσει-.

Είναι το ολέθριον έτος του αφανισμού της· βεβαιώνουν οι εγκληματίες, οι ληστές και οι κρατούνι

ΓΡΑΜΜΑ 5ο

Αλέξανδρέ μου
ο θρήνος απ'τις καλαμιές
στο μακρυσμένο κάμφο,
είναι ο δικός μου θρήνος που τον κλείνω στον άνεμο
που τον αφήνω στα κύματα
τις ολόστυγνες νύχτιες ώρες μου,
νά'ρθει να σου μιλήσει.

Γιε μου,
όταν η ώρα του ιδανικού σου θα σημάνει τη δόξα σου,
όταν οι λεμονιές θα ξαναθίσουν στην αυλή μας,
τότε ο θρήνος μου θα σταματήσει.

*Τότε θα σ' απλώσω τα χέρια να σε κρατήσω κοντά μου
κι όπως η Παναγιά η δακρυροούσα,
θα δακρύζω.*

*Γιε μου,
ο ρυθμός των βημάτων σου
είναι οι φθόγγοι της χαράς για τη ζωή μου.*

Πέτρου Σπεντζή: «*Ε ν 'Ο ψ ε ι*». Ποιήματα, σελ. 95, εκδ. «Ν. Πορεία» Θεσ/νίκη '84. Είναι το όγδοο βιβλίο του γνωστού και σπουδαίου ανθρωπιστή ποιητή. Δύναμη προσωπικής έκφρασης και θαυμαστή πρωτοτυπία, νοηματικό βάθος και λεπτές άρπες λογισμού, υποκειμενικό και πλατύ συναίσθημα, χαρακτηρίζει την τέχνη του Π. Σπεντζή. Στέρια κι αδρή, με ανάλογα σύμβολα ποιητική γραφή. Ύψος προσωπικό, σαν βιβλικό. Περιγράφει στιγμές και πράγματα που τα ζει έντονα και τους δίνει μια δική του μορφική σφραγίδα. Γνώρισμά του, το βάθος των εννοιών κ' οι αποσταγμένες ουσίες ζωής, σε μοντέρνο τρόπο γραφής. Κυριότερο προσόν αυτής της συλλογής είναι, ένας στιλπνός κι αραχνούφαντος λυρικός συμβολισμός, ντυμένος όχι μόνο με την ουσία της ανθρωπιάς, παρά, και με το βάρος μιας φιλοσοφικής θεώρησης που ανοίγει παράθυρα και δρόμους, σκέψεις και κρίσεις να νικούμε τη μοίρα.

Υποδηλώνει έμμεσα και μεγάλα κοινωνικά προβλήματα με το αξίωμα και το μήνυμα μιας λύτρωσης:

*-Ως να ξεριζωθεί
η μέγαιρα εκείνη πρόληψη
πως
ποτέ
μοναχοί
να λυτρωθούμε δε γίνεται»*

Κι αλλού:

*-Ο αφρός σιοπολάγιασε αγάπη
και
πάθος γεμάτος
Εωσφόρι
μουρμούρισε·
δε σε λυπάμαι».*

Με συγκρατημένο και μέτρο, ο Σπ. δημιουργεί κι εδώ, μια τέχνη με επίκεντρο τον άνθρωπο και με αρχοντική γοητεία που σημαδεύει την εξελικτική του πορεία.

Γιάννη Γουδέλη: «*Μ ά ν η - Μ ά ν η*», ποιήματα, σελ. 44, Αθήνα '83. Ο Γ. Γ. είναι ο έμπειρος και παλαίμαχος των γραμμάτων σε όλα τα είδη του λόγου· και με την «Καινούρια Εποχή» του, και με το «Δίφρο» του και με τις συνεργασίες του σ' εφημερίδες και περιοδικά και με τ' ανάλογα συνδικαλιστικά... και με τα βιβλία του. Οι επιδόσεις του είναι αναγνωρισμένες. Τον διακατέχει πάντα το πάθος να ξεβουρκώνει, να λέει και να διδάσκει πολλά. Έζησε από κοντά και γνώρισε την παλιά φρουρά της λογοτεχνικής και πνευματικής ηγεσίας του τό-

που. Είναι μια έγκυρη πηγή με πολλές πικρές και δροσερές αλήθειες. Έχει στενή επαφή κι ενημέρωση με τη συγγραφική κι εκδοτική τέχνη. Σκληρός κι αμείλιχτος ρεαλιστής, με το δικό του ύφος. Το δείχνει και στα γραφτά του.

Στην ποιητική του συλλογή με τον παραπάνω τίτλο, παρουσιάζεται με γερή στόφα, ελεύθερο κι αρμονικό στίχο, με την ιδέα και τον καημό της φυγής από μια δυσάρεστη πραγματικότητα. Έχει δυνατές εικόνες, περιγραφική ζωντάνια και φυσιολατρία. Θέτει με τον τρόπο του, το πρόβλημα της πληχτικής και δύστυχης «φυλακισμένης» μοντερνοζωής των ασφυχτικών τσιμεντοπόλεων, δίνοντας διέξοδο από τη μόνωση και τη μοναξιά τ' ανθρώπου, να βρει την ομορφιά και την ευτυχία του στη φύση.

Τα ποιήματά του, μ' επιδράσεις από την ψευτοζωή της Αθήνας, όπως κι από την αθώα και παρήγορη παιδική ζωή στη γενέτειρά του, σηματοδοτούνε μ' έξαρση μια περιπόθητη φυσιοκρατία. Έμφυτη και σύμφυτη είναι η τόλμη, το πείσμα κ' η παλικάρια, στην πολυκύμαντη ζωή του Γουδέλη. Υμνολογεί Ταύγετο και Ταίναρο, Μεσσηνία και Λακωνία, με αναφορές στα τωρινά, στα περασμένα, και στα αιώνια. Ο λόγος του είναι καθαρός, κ' η τέχνη του εντυπωσιακή, σπουδαία κι ωφελιμιστική.

Από το ποίημά του «*Εάλω οι πόλεις ή αντιαστικό*» παραθέτουμε λίγους στίχους:

*Τα τσιμέντινα κάστρα, της πόλης τα κτίρια,
με πνίγουν φυλακές εθελούσιες, πανερά δεσμοκτήρια,
τα μνημεία, τα κάγκελα, τα φανάρια, οι δρόμοι,
οι κολώνες, τα σύρματα, στητές λαιμητόμοι,
σταυροί της ασφάλτου και σπόγγοι μ' αιθάλη σκόνη.
Η ζωή σταυρωμένη δίχως πίστης ανάσταση
σε βάραθρα γλίστρησε η καθ' επανάσταση
μες στα πλήθη στον κόσμο, οι άνθρωποι μόνοι.*

Γιώργου Αλ. Αναγνωστόπουλου: «*Ε ω θινά και Άλλα Δοξαστικά*». Ο τ. πρω-

τοψάλτης της Αγίας Ειρήνης στην Αθήνα, Ηπειρώτης δικηγόρος και λόγιος, ως καθηγητής της μουσικής σκιτσογράφος και καλλιγράφος, μας κατέπληξε μ' ένα βιβλίο του σε μεγάλο σχήμα και χαρτί πολυτελείας τον τελευταίο καιρό. Είν' ένα έργο αραβούργημα. Και όχι μόνο μουσικοσυνθετικό, παρά και καλλιγραφικό και ζωγραφικό αριστούργημα. Τί να πρωτοθαυμάσει κανείς πάνω σ' αυτή την τρισεύγενη και πανέμορφη βιβλική και βιβλιογραφική όαση; Ανοίγοντας και φυλλομετρώντας τις βινιετοστόλιστες σελίδες του, υποβάλεσαι από τις παναρμόνιες βυζαντινές νότες και νιώθεις να σου μεταρσιώνει την ψυχή σε σφαίρες υπέρτατης αισθητικής απόλαυσης ο δημιουργός καλλιτέχνης, όχι μόνο με τη μπαγκέτα του μαέστρου, παρά και με το σταθερό και στιβαρό χέρι μιας λεπτότατης ζωγραφικής ευαισθησίας, πρωτόφαντης ωραιότητας και ψυχικής πανδαισίας. Είχαμε θαυμάσει και καμαρώσει το στυλ της βυζαντινής γραφής (σε βιβλία ιστορικά) του μ. ισοβίτη δάσκαλου Γιώργου Παλατάρη πριν λίγα χρόνια. Μα του Αναγνωστόπουλου

η λεπτομερειακή καλλιγραφική και ζωγραφική δεξιοτεχνία, είναι προσωπική, ιδιότυπη κι απαραλλήλιστη.

Ο Γ. Α. είναι γεννημένος καλλιτέχνης, ξεπεδημένος από τα σπλάχνα του ακαταπόνητου εργατικού λαού. Βλέποντας το έργο του, που όσο το κοιτάς, τόσο δεν το χορταίνεις, αναλογίζεσαι τον ένθεο ζήλο και το φυσικό μεράκι ενός σεμνού και καταπληχτικού καλλιτέχνη. Κι εύλογα νιώθεις μια σπάνια χαρά από τον άθλο του αυτό! Αλλά, νιώθεις παράλληλα και μια λύπη, που δεν υπάρχει ανοιχτομάτα στη χώρα Ακαδημία, να του απονείμει βραβείο, όχι μόνο βέβαια για την ηθική του δικαιοσύνη παρά, για να καλύψει κι ένα μέρος από την οικονομική του θυσία.

Αλέκου Χρυσστομίδη: -Τ α Τ ο λ μ η ρ ά- (Ευθυμογραφήματα). Πειραιάς '84, σελ. 64. Ο Χρυσστομίδης μας χαρίζει και με το νέο του βιβλίο αυθόρμητο και πλούσιο γέλιο. Αρδεύει το υλικό του μέσα από κωμικά και ιλαροτραγικά συμβάντα της σημερινής ζωής· και μ'έντεχνη μαεστρία και θαυμάσια αισθητική αφαίρεση, πλάθει με σπιθοβόλα εφύια, τα δημιουργικά του επιτεύγματα. Ζει τα πρόσωπα και τα πράγματα της εποχής μας, και τα σκιστάει με περίσσια χιουμοριστική χάρη· ιδιαίτερα τα βεντέτικα της πνευματικής και πολιτικής ζωής του τόπου μας.

Μετά τον Τσιφόρο και τον Ψαθά, ευθυμογράφους σαν το Χρυσστομίδη δεν έχουμε· ή δεν παρουσιάστηκαν μέχρι σήμερα τουλάχιστον άλλοι. Είναι προτιμότερο να διαβάσει κανείς σκίτι του σήμερα ευθυμογραφήματα του Χρυσστομίδη, παρά να πάει να ιδεί ελαφρό ή «κωμικό» — χωρίς κωμωδία — θέατρο και να οργίζεται με τις πιο ηλίθιες και συχαμερές φάρσες, μπάφες και κατά κόρο βωμολοχίες. Ο Χρ. μας δίνει σωστή και διδαχτική ψυχαγωγία που δεν τη χορταίνεις. Επεισοδιακά σουλάτσα, σαρταριστά, χαριτωμένα, ευχάριστα. Ευθυμογραφία ευρηματική, άριστη· και με πλαστά ονόματα, υκοκοριστικά και κωμικά. Είναι όλα του διαλογικά και ιδιότυπα, που τα χαίρεται η ψυχή του αντηνώστη και θέλει να τα ξαναχαίρεται. Είναι τόσο πικάντικος και απεγάδιαστος που στο είδος του γίνεται άφθαστος. Όλα είναι σκίτσα ζωής, με μικρούς μύθους και με ποικίλους ήρωες. Ο Χρ. όταν μιλάει σε πρώτο πρόσωπο, φτάνει και ως την πιο σπιρτόζικη αυτοσατίρα, με τέτοιες κινήσεις κι αλληγορικά λεξοκαίγνια, που αντιστοιχούν από το προσωπικό στο καθολικό· και όλα μαζί, σε μια καφή και γουστόζικη προβληματική επικαιρότητα. Παραθέτουμε δυο κομμάτια από τις σελίδες 30 και 31 του νέου βιβλίου του.

Καθως προχωρούσαμε με κοιτάει στα μάτια και μου λέει.

- Πότη μου, είσαι άρρωστος; Τα μάτια σου είναι κομμένα.

- Όχι βρε αδερφέ. Άρρωστος ήμουνα σε άλλο ευθυμογράφημα. Ξενύχτι.
- Καμιά μικρούλα;
- Τι μικρούλα, βρε σάτυρε; Διάβασμα.. Διάβασα απτά κιλά βιβλία Ρίτσο, Μητροπούλου, Ιωάννου Ταχτσή, Σαμαράκη, Ελύτη...
- Μόνο αυτοί;
- Ναι. Βλέπεκ χτες ήτανε της σταυροπροσκηφίσιας και ήθελα βιβλία για λιβάνισμα.
- Με κοροιδείες;
- Καθόλου. Με το κιλό τ' αγοράζω, με το κιλό τα διαβάζω.
- Μπα, μου κάνει απορημένος ο Μπουρδούπουλος.
- Που ζεκ λαημένε;

• • •

Την Παρασκευή που ήμουνα εύκαιρος, πήγα στο λαροτσάκι με τα βιβλία. Όλο το παγκόσμιο κι ελληνικό πνεύμα εκτεθειμένο. Δίπλα η ζυγαριά.

- Πέντε κιλά παρακαλώ.

Μου βάζει Παπαδομαάντη. Ουγκώ και κάτι άλλους. Η ζυγαριά δεν το λέει. Πάιρνει από ένα βαρέλι μια χούφτα ελιές του Κολάτου και συμπληρώνει.

- Σε παρακαλώ, του λέω, μια που έβαλες ελιές δεν μου βάζεις και λίγο Σολωμό να καλατσώ για μεσημέρι;

- Έντάξει.

Ετοιμάζεται να τα βάλει σε μια τσάντα.

- Ε, μέστορα, του λέω, εδώ η ζυγαριά δεν τα λέει καλά.

- Εδώ δεν τα λένε οι θεατρίνοι, μου λέει, που έχουνε και στόμα απ'τη ζυγαριά περιμένεις; Τέλος πάντων με συχαυρέκ.

Κόβει πεντέξι σελάδες απ'το «πιστεύω» του Παπαδόπουλου και μου τα δίνει.

- Τι να τα κάνω αυτά.

- Πού ζέρετε κύριε; Το χαρτί υψέας ακρίβυνε.

- Μα εγώ θέλω βιβλία για διάβασμα κι όχι για...

Τάκη Ανθήλη: -Σ τ ο Α κ ό γ ε ι ο τ ω ν Α ν έ μ ω ν-. Ποιήματα, σελ. 75, Αθήνα '84. Είναι το (12) δωδέκατο ποιητικό βιβλίο από το 1945 μέχρι σήμερα, του ευγενικού και τρυφερού λυρικού κι σθόρυβου ποιητή. Η σεμνότητα, το «γνώθι» και το ήθος του Ανθήλη, παράλληλα με την άψογη συγκινητική του τέχνη, σε κάνει να στέκεις με σεβασμό και βαθιά εκτίμηση έστω κι από μακριά στο πρόσωπό του, που βρίσκεται μέσα στο έργο του. Πλούσια τα συναισθήματα της ανθρωπιάς του. Χαρακτηριστικές αρετές σ' αυτό το βιβλίο είναι η λειτουργία μιας ηθικής συνείδησης που με πηγαίο και γνήσιο λυρισμό, αλλά και δραματικά ψίγματα, εισδύει με λυτρωτικό οινών σαν άγγελος σωτηρίας σε θλιβερές κοινωνικές καταστάσεις. Έχει έκδηλη και διάφανη και την αρετή προσκόλλησης, αγάπης και παρηγοριάς στον αδύνατο κι αδικημένο εργαζόμενο κόσμο. Θαυμάσιες εικόνες και αλληγορίες, συνθέτουμε στίχους σύντομους, κοφτούς, με πυκνές ουσίες και βαθιά νοήματα. Η ποιήση του Ανθήλη, διανθίζεται όχι μόνο με το αλάφρωμα του πόνου των

υποκειμενικών στοιχείων, αλλά, δένεται γερά με τα πράγματα και μιαν αντικειμενικότερη αντανάκλασή τους. Μήνυμά του είναι κ' η πίστη, κ' η αγάπη στη ζωή, την πρόοδο και την ειρήνη. Παραθέτουμε ένα δείγμα από την τέχνη του:

Εκδίκηση

*Όλοι αυτοί
οι μικροί σκελετωμένοι φίλοι μου
που χάθηκαν από πείνα
πού να βρίσκονται άραγε;
Δε μπορεί, εκατομμύρια δολοφονίες
και αδικίες να πήγαν χαμένες
κάπου θα πρέπει να υπάρχουν.
Ίσως σε καμιά ψηλή κορυφή
ίσως στον παράδεισο
ή σ' ένα φωτεινό σύννεφο
που μεγαλώνει συνέχεια
από τρομερές ατομικές εκρήξεις
κι από εκδίκηση
πάνω απ' τα ετοιμόρροπα
κι άδεια κεφάλια μας*

Τραγουδάμε για σένα

*Δε γράφουμε γρίφους
όλα όσα τραγουδάμε
μπορείς να τα καταλάβεις
είναι καθαρά γεμάτα φως.
Τραγουδάμε λοιπόν για σένα
για να πλατύνει η αγάπη μας
για να νιώσεις τη δύναμή σου
και για να γκρεμίσεις κάποτε
όσους σε δολοφονούν κάθε μέρα.*

Φίλιππα Γελαδόπουλου: «Σ π ύ ρ ο ς Μελετζής — ο άνθρωπος που φωτογράφησε το αντάρτικο». Αθήνα '84. Κυκλοφόρησε πρόσφατα μ' επιτυχία και με φιλοτεχνημένο εξώφυλλο από τον αδελφό του Δημήτρη, το βιβλίο του με τον παραπάνω τίτλο, ο αντιστασιακός συγγραφέας Φ. Γελαδόπουλος. Είναι ένα περιεχτικό ανθολόγιο από τη ζωή και τη δράση του γνωστού φωτογράφου της Αντίστασης Σπ. Μελετζή. Σ' αυτό ο σ. βιογραφεί και φωτίζει πολύπλευρα την πολύτιμη κι αναγνωρισμένη προσφορά του Ίμβριου καλλιτέχνη. Ο Γελαδόπουλος σαν απόλυτα εξοικειωμένος με τα θέματα της Αντίστασης και στενα συνδεδεμένος με το πρόσωπό του Μ. ήταν ο πιο κατάλληλος για να περιγράψει με μαστοριά το πορτραίτο του. Και τον αποθανάτισε δίκαια. Παραθέτει στις σελίδες του και αποφθέγματα, από το βιβλίο - Λεύκωμα του Μ. Ο Γελ. μπαίνει στο βάθος του νοήματος και της αξίας της φωτογραφικής προσφοράς του καλλιτέχνη αγωνιστή, κι αναλύει ιστορικά κι αισθητικά τα στοιχεία της. Με το απλό και καθαρό ύφος της γραφής του, διανθίζει στις 140 σελίδες του μια συνθετική και διδαχτική εργασία ντοκουμενταρισμένη. Το φωτογραφικό υλικό του

απελευθερωτικού αγώνα που περιέσωσε ο Μελετζής σε Θεσσαλία-Ρούμελη και Μοριά, και ο Κώστας Μπαλάφας στην Ήπειρο, αποτελεί μιαν ατίμητη και ζωντανή παρακαταθήκη μιας από τις ηρωικότερες εποχές της εθνικής μας ιστορίας. Και το βιβλίο του Γ. αξίζει να διαβαστεί.

Νέο έργο για τον Μίλτο Κουντουρά:

Για τον «δάσκαλο της Ρωμιοσύνης», όπως τον αποκαλεί ο βιβλιογράφος του κ. Π. Πανταζής, χαιρόνται τώρα μιαν άλλη τιμητική βιογραφία του οι πολυφωτισμένες κι εκλεκτές μαθήτριάς του από τη Β. Ελλάδα. Όπως είχαμε ξαναγράψει, το περασμένο καλοκαίρι, του έστησαν προτομή στη γενέτειρά του, Γέρας της Μυτιλήνης, και γιόρτασαν επιμνημόσυνα τ' αποκαλυπτήριά της: πρωτοπόρες για το άπλωμα της δίκαιης φήμης και δόξας και για κάθε εκδήλωση υπέρ του αείμνηστου Κουντουρά στέκουν πάντα οι δασκάλες κ.κ. Αφρούλα Πασχαλίδη, Νίκη Βαλαχά κ.ά. Πριν λίγα χρόνια, με δικά τους έξοδα, είχανε γράψει κι εκδώσει έναν πρώτο τόμο, για την αξία του μεγάλου δασκάλου και για την πρότυπη και προοδευτική Σχολή του στη Θεσ/νίκη, το περίφημο Διδασκαλείο του. Είναι δικαιολογημένη η κάθε τιμή, η αγάπη κι ο σεβασμός, η βαθιά εκτίμηση κι ο θαυμασμός στον «πιο ανθρώπινο δάσκαλο πού βγαλε ποτέ το ρωμέικο» γράφει και ο Ασ. Πανσέληνος.

«Αν τρέχουμε ακόμα και στα γεράματά μας στις διαλέξεις, στους εκλεχτούς ομιλητές, στα ωραία θέατρα, κι αν ξεχωρίζουμε τα διαλεχτά αρθρογραφήματα και γεμίζουμε σωρό τ' αποκόμματα στο γύρο μας, κι αν ψιθυρίζουμε ακόμα στίχους Σολωμού ή Παλαμά, Γρυκάρη, Πορφύρα, η σονέτα του Μαβίλη, είναι γιατί ο δάσκαλός μας ο Κουντουράς, μας έδωσε από την ποιητική του πνοή, τη φλόγα για τα όμορφα, τα ωραία και τ' αληθινά!» τονίζει η κ. Κανάκη - Πασχαλίδη στην 35 σελίδα του βιβλίου που πρόσφερε η συντοπίτης του Κουντουρά μ' ευσυνείδητη έρευνα και μελέτη, φιλόλογος και συγγραφέας κ. Πανταζής.

Λάμπρος Μάλαμας

Πάνου Βοζίκη: «Καθ' οδόν...» (Ποιήματα).

Σε καιρούς, όπως οι σημερινοί, που η ελευθερία, η παρεξηγημένη ελευθερία της ποίησης, μια ελευθερία που έχει μετατραπεί αλιμόνο, σε αχαλίνωτη αηδιαστική ασυδοσία, η νέα ποιητική συλλογή του ξενιτεμένου μας ποιητή στην Αμερική, Πάνου Βοζίκη, «Καθ' οδόν...», αποτελεί αναντίρρητα, μια υπεύθυνη διαβεβαίωση, ότι ευτυχώς, υπάρχουν ακόμη ποιητές, που και την ποίηση αληθινά και υπεύθυνα υπηρετούν, αλλά και με συνέπεια διακονούν στο ναό της.

Το νέο του βιβλίο, «Καθ' οδόν...», είναι το τέταρτο κατά σειρά, μετά το «Αλλά ρύσαι ήμάς» (1979),

σε μέση στο βασανισμένο κόσμο, που τον συμπονά και τον αισθάνεται.

Ακόμα ο διηγητής, έχει βαθιά και λεπτόλογη γνώση του περιγύρου και της εποχής του. Τα γραφτά του, αναδίνουν τον αέρα μιας αληθινής γνωριμίας με τα προβλήματα του λαού του, κάτω απ' το πνεύμα ενός καθάρου και άδολου ρεαλισμού.

Ο Κ. Καλ. όπως πολλοί άλλοι της γενιάς του, ακολουθεί το δρόμο της ριγηλής αφήγησης, των τυραγνισμένων της χαμοζωής, όπως τον περπάτησε τότες ο Γκόρκι, ο Ιστράτι, και σε μας εδώ ο Πικρός κι ο Βουτυράς. Και σ' αυτά τα απροσποίητα αφηγήματα να μη λείπει η ψυχογράφηση των ηρώων, χωρίς φυσικά τον εσωτερικό μονόλογο και τα σύνδρομα αυτού του «μοντέρνου» τρόπου γραφής. Ο Καλαντζής, δεν απομακρύνεται από τις δικές του, τις καθαρά προσωπικές δυνατότητες. Κι όταν κινείται μ' αυτές τις δυνατότητες και μόνο, γίνεται ελκυστικός, ασκώντας μια παράδοξη και ολοκληρωτική υποβολή, επιβολή και γοητεία στον αναγνώστη του.

Στο διήγημά του «Ο Καπτάν Γιώργης απ' το Τρίκερι», περιγράφεται ο απροσάρμοστος άνθρωπος, ο απροσγείωτος με την επιφανειακή πολυγνωσία, που περιμένει να φτάσει το ανύπαρκτο καράβι του, και ποτέ δεν φτάνει και ποτέ δεν έρχεται. Αυτός ο Καπτάν Γιώργης δεν είναι απλά ο Δον Κιχώτης του χωριού, καθώς ταπεινά τον χαρακτήρισε ο δημιουργός του, αλλά, ο Δον Κιχώτης της νεώτερης διηγηματογραφίας μας. Προσωπικά νομίζω, πως το διήγημα τούτο του Κώστα Καλαντζή, είναι απ' τα αριστουργηματικότερα του είδους. Και γιατί οι συγγραφείς αναγνωστικών βιβλίων να μην τα προτιμούν τέτοια αφηγήματα, που πολύ θα ωφελούσαν τα ελληνόπουλα;

Ας είναι... Δεν θα ήθελα να τελειώσω έτσι σύντομα με «το άσπρο παιδί του γύφτου». Δυο λόγια ωστόσο μου μένουν να πω για τη «γροθιά του σκλάβου» ένα διήγημα συνταραχτικό που δίνει ανάγλυφα όλο το ηρωικό μεγαλείο της γενιάς της Αντίστασης, την ικονή της κατοχής.

Ο Καλαντζής σίγουρα κατέχει ανόθευτη κι αυτοδύναμη την τέχνη, να ξετυλίγει τις γοητευτικές του αφηγήσεις, πλουτίζοντάς τες, με πολύτροπη και καθάρια φαντασία κι ένα αγνό λυρικό ύφος, άδουλο και απλό, μα εντελώς προσωπικό.

Είναι βέβαιο πως, τ' αφηγήματα αυτά του Κωστ. Καλαντζή θα πάρουν τη θέση που τους ανήκει στα Νεοελληνικά Γράμματα, γιατί απηχούν το ρωμαλέο πνεύμα του αγωνιστή συγγραφέα τους, μα και τα οράματα, τους αγώνες για την ελευθερία, και το ψωμί του βασανισμένου, περήφανου και ανυπόταχτου, στις τυραννίες, λαού μας.

Γιώργος Παπαστάμος

Λημ. Χρ. Σέττα: «*Δημοτικά τραγούδια της Εύβοιας*». 'Ό,τι απ' τον πολύτιμο και αμάραντο ανθώνα του λαϊκού μας πολιτισμού απέμεινε, το αποθήσαυρizei φρέσκο και αναλλοίωτο ο λαογράφος Λημ. Χρ. Σέττα, στο εξαιρετικό βιβλίο

του, που κυκλοφορεί εφέτος με τίτλο: *Δημοτικά τραγούδια της Βόρειας Εύβοιας*».

Ξέρει πολύ καλά, άριστα, την αξία του Δημοτικού μας τραγουδιού γι' αυτό και μια ολάκερη ζωή, μισόν αιώνα και πλέον, πάσχιζε να το περισώσει. Γιατί, το τραγούδι αυτό, είναι ένα βαθύ και συγκλονιστικό γεγονός και μάλιστα πνευματικό: ένα γεγονός, που μας αποκαλύπτει τις παγανιστικές μύχιες τεταγμένες του Νεοέλληνα, που αποτελούν μαρτυρία της πιο απέθαντης ποιήσής του.

Αυτό λοιπόν, το λαμπρό γεγονός περιφρούρησε για πολλοστή φορά ο Δημ. Σέττα απ' τη φθορά και τη λήθη. Γιατί, ο μεγαλύτερος εχθρός είναι ο τελευταίος, η λήθη, μια και το τραγούδι αυτό, τίποτα στο παρελθόν δεν το έφθειρε, μηδέ το αφάνισε: μήτε ο χρόνος, μηδέ οι πόλεμοι, ούτε και οι σεισμοί μπόρεσαν να το γκρεμίσουν, οι τρικυμίες να το βουλιάξουν, οι βιομηχανίες δίσκων να το συνθλίψουν: αλλάζει και υπάρχει όσο θα ζει και θα υπάρχει ο λαός, που το δημιούργησε... Μα εμείς σύγχρονοι νεοέλληνες — παιδιά του λαού, κι εμείς — γίναμε επιλήσμονες και αδιάφοροι μεσοαστοί κοσμοπολίτες, και τυρβάζοιμε περί άλλων, ξεχνώντας τις μελωδίες των ήχων της ρωμαλεότητας και της λεβεντιάς, που μας νανούρισαν στα βάθη μέσα των αιώνων.

Ευτυχώς, που υπάρχουν και τώρα λαογράφοι του αναστήματος του Δημ. Σέττα, να μην μας αφήνουν στον άγονο και απαράδεχτο αφησυχασμό μας, και να μας αφυπνίζουν. Να μας αφυπνίζουν με τα βιβλία τους — το μόνο που του άφησε μέσο η αναισθητη κουλτούρα της στεγνής τεχνοκρατίας. Βιβλία που μέσα σ' αυτά κατοπτρίζεται ο βαρύς και πολύχρονος μόχθος τους, αλλά και η πείρα, το μεράκι και η επιστημονική σκέψη του ερευνητή.

Εικοσιτρία χρόνια περπάτησε, ο ακούραστος λαογράφος Σέττα, σ' όλη την περιοχή της ΒΑ κυρίως Εύβοιας για να ηχογραφήσει και να καταγράψει ν' αποθησαυρίσει και να περισώσει δημοτικά τραγούδια — 240 τον αριθμό — μ' όλες τους τις παραλλαγές και παραλογές: Τραγούδια της αγάπης, της φυλακής, της ξενιτιάς, της Κλεφτουριάς των γάμων και των αρραβώνων, της αποκριάς. Τραγούδια, που περιγράφουν συγκριτικά ιστορικά γεγονότα, και τραγούδια του αγερμού και των καλάντων.

Γι' αυτό το άθλημα, ο Σέττα μας πρόσφερε όχι μονάχα γνώση και τέρψη, αλλά προ παντός διδαχή. Θα βασιστώ για τούτη τη διδαχή σένα μοιριολόγι (149) απ' την Αβγαριά — που έχει μέσα σε τέσσερους στίχους περι-κλείσει, όλο το τραγικό στοιχείο της ζωής, με μια δραματικότητα αρχαιοελληνικού τύπου.

«*Μένα, μάνα μ' μου πρόποννε τα λυπερά τραγούδια μένα, μάνα μου πρόποννε πό'χω τα πενή' αδέρφια τα δυο να κλαίνε το πρωί, τα δυο το μεσημέρι κι όταν η μέρα στήνεται να κλαίνε μαζεμένα*».

Η διδαχή, λοιπόν, είναι πως στο δημοτικό τραγούδι, η οροθεσία του θανάτου είναι η οροθεσία του υπάρχοντος, χωρίς επέκεινα και άσκοπους, μεταφυσικούς παραλογισμούς. Έτσι, η ενθαδικότητα του υπάρχειν αφορίζεται εντελώς μηδενιστικά από το

θάνατο, πράγμα που δεν είναι βέβαια χριστιανικό, αλλά καθαρό αρχαιοελληνικό. Γι αυτό και το τραγικό στοιχείο συγκλονίζει έντονα, φτάνοντας ως τα μύχια της ψυχής με το σπαραγμό και το κλάμα των αδερφών για το θάνατο του αδερφού τους. Η τραγικότητα μ' όλη την οδύνη και το θρήνο μεγαλώνει:

Όταν η μέρα στήνεται και τα πέντε αδέρφια κλαίνε μαζεμένα.

Με τέτοια δημοτικά τραγούδια που μας προσφέρει πάρα πολλά με άλλου είδους θέματα, ο Δημ. Σέττας, κατανοούμε βαθύτερα την πνευματική μας συνέχεια από τα βάθη των αιώνων ως τις μέρες μας. Γιατί η συνάντηση της ύπαρξης με το χάροντα όπως άλλοτε, μια και τώρα, στο δημοτικό τραγούδι, είναι η έσχατη μηδενιστική πράξη ανυπέρβατη ωστόσο στον αιώνα, όπως ακριβώς συμβαίνει και στην αρχαία τραγωδία.

Σε άλλα τραγούδια, που με τόση ειλικρίνεια και υπευθυνότητα στοχασμού, μας ερμηνεύει ο λαογράφος Σέττας, δείχνεται τόσο καλά, πως, ο θρήνος είναι το έσχατο όριο της δράσας συνείδησης, καθώς ο γαμήλιος χορός και το ξεφάντωμα της αποκριάς, η άρση της θλίψης, η ακώθηση της ματαιότητας και η στροφή της ψυχής προς το γλυκό φως του κόσμου τούτου.

*-Νά'χα εν αγιωτικό κρασί, μαντουδιανό ποτήρι
να κέρναγα του φίλοις μου και την παλιάμ' αγάπη,
καινούργια αγάπη τράβα μπρος, παλιά μου κάτσε πίσω
καινούργια αγάπη και παλιά με βάλανε στη μέση
γυρίζω βλέπω την παλιά καινούργια δεν μ' αφήσει
καινούργια αγάπη τράβα μπρος, παλιά μου κάτσε πίσω
να μη σε ιδούν τα μάτια μου και ματασθαλήσω-*

(145 Βουτάς-Ιστιαίας)

Αλλά και τις παραλογές, τ' αφηγηματικά δηλ. ποιήματα πρόσεξε ιδιαίτερα στη συλλογή του ο παλαιμάχος λαογράφος Σέττας, τα με μύθο δραματικό και γεμάτα λυρισμό συνυφασμένο με στοιχεία επικά. Σε κάθε είδος τραγουδιού υπάρχει η σκέψη του λαογράφου, που κατατοπίζει, ερμηνεύει, συγκρίνει, οδηγεί τον αναγνώστη του. Αυτά τα δημοτικά τραγούδια της Βόρειας Εύβοιας, είναι μια δουλειά που εγγίζει τα όρια της τελειότητας. Παντού η σαφήνεια, η τάξη, η σωστή διάρθρωση, η περίσκεψη, ο ενθουσιασμός, η γνώση και η πείρα. Από τον πρόλογο ως την τελευταία σημείωση, το βιβλίο περιρρέεται από ένα πνεύμα σοφίας και υπεύθυνης καταγραφής.

Κι όλη αυτή η τόσο θαυμαστή προσφορά του Σέττα με το τελευταίο του αυτό βιβλίο, δεν είναι απλή παράθεση τραγουδιών, αλλά είναι ένα έργο ολοκληρωμένο, άρτιο δυνατό, μνημείο αγέραστο και ακατάλυτο απ' το χρόνο!..

Αναμφίβολα ο Δημ. Σέττας, είναι από τους πρώτους και αξεπέραστους λαογράφους μας — δίπλα του μονάχα ο Λουκόπουλος μπορεί για να σταθεί. Και για άλλη μια φορά θα πρέπει να τον ευγνωμονούμε που έσκυψε πάνω στο δημοτικό μας τραγούδι, παίρνοντάς το, ζωντανό απ' τη φωνή του λαού του, διασώζοντας την πνευματική μας παράδοση και κληρονομιά μας. Γιαυτό κι ο Δημ. Σέττας, ως πρό-

σωπο θα γίνεται και στο μέλλον πόλος συγκέντρωσης όλων των πηγαίων δυνάμεων της καθαρής διαλεκτικής λογικής, και του αιώνιου δημοτικού λόγου του αγαπημένου λαού του.

Γιώργος Παραστάμος

Βίκυς Ζαγκαβιέρου-Βουρβούλη: 1) -Η Γκρίζα Μεμβράνη- (ποιήματα '80, σελ. 32) και 2): -Ρέκβιεμ για τον Πλανήτη- (ποίηση '84 σελ. 48). Σε λυρικό τοπίο συνθέτει κι ανασυνθέτει τις καταβολές και τις ευαισθησίες της. Η περιδιάβαση στην ποιητική της, με την απλή γραφή και την ποιότητα της στοχαστικής της οδοιορίας θέλει. -Η γκρίζα μεμβράνη- που λιγότεψε το φως, καθώς παραμερίζει το σύννεφο της θλίψης αναζητώντας τον ήλιο μές απ' τα χέρια, τα δώδεκα σπυριά μαλαματένιας άμμος, λευκά ερημολήσια ξεχασμένα όνειρα, ο φόβος να μετράς τα βήματά σου, κείνοι που εκτελέσανε τη μνήμη στον τοίχο, οι τοίχοι που δεν μας χωράνε. Όλ' αυτά πόσα θυμάμαι, σφραγίζουν αδρά τον αναγνώστη. Μικρή δειγματοληψία, ψυχικής ποιητικής ευφορίας, φιλοσοφημένου προβληματισμού, τιμίας προσφοράς ποιητικού λόγου, ανθρωπιάς κι απέραντης αγάπης, γνήσιας δημιουργίας. Συναρπαστική περικλήση σε ποιητικούς ορίζοντες.

Η Βίκυ Ζαγκαβιέρου στη δεύτερη συλλογή της βρίσκεται σε προχωρημένη εκφραστική στο πεντάγραμμο της δημιουργίας της. Προβληματίζεται στο σύγχρονο κόσμο. Με καταφυγή θρησκευτικότητας στοχάζεται ποιόι σφάλισαν τ' ανοιχτά παράθυρα με τους ήλιους και καταδολιεύσαν τη νιότη. Ακόμα, θίγει την ανάκτηση ευτυχία του κόσμου. Ο φιλοσοφικός της διαλογισμός, όχι τυχαίος. Πλούσιος σ' ευρηματική αποτύπωση κι ένταση. Ψυχική ευγένεια. Άσπρη η ποιητική υφή της, για να καταλήξει.

Στο τροχοπέδιλο

της μηχανής του θανάτου

παγιδευμένοι

με πόδια που κόπηκαν

και σάρκες που κρέμονται

μέσα στην αποσύνθεση του χρόνου

όλο ανιχνεύουμε.

Στην αντιποιητική πληθωρική ποίηση του καιρού μας η περιδιάβαση σε γνήσιες ποιητικές ανθοφορίες, καταξιώνουν καταφύγιο κι ελπίδα για καλύτερες μέρες.

Νίκος Γαλάζης
Αθήνα Δεκ. '84.

Ακόμα και τα κούτσουρα

κι' αυτά τα ξεδιαλένε:

Τα ίσια πάνε για δουλειά

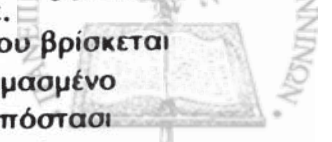
και τα στραβά τα καίνε.

Από τοαμπί που βρίσκεται

στο κλήμα κρεμασμένο

είναι μεγάλη απόσταση

μέχρι τον μεθυσμένο.

Από τη θεατρική ζωή και κίνηση

Κριτικές Σημειώσεις του Λάμπρου Μάλαμα

Μπέρναρ Σω:

«Το Σπίτι του σπαραγμού».

Στην παλιά σκηνή του Εθνικού στην Αθήνα, είδαμε το κοινωνικό δράμα του Βρετανού συγγραφέα Μπ. Σω. Το έργο του αυτό, έχει έναν πληθωρικό και φιλοσοφικό λόγο. Κυρίαρχα στοιχεία του, είναι: τ' όνειρο, ο έρωτας, κι ο παραλογισμός. Έχει πολλή συνθηματολογία κι ελπίδα για αισιόδοξη ζωή. Αλλά, κοντολογίς, δίνει και την αντίφαση του πεισιμισμού και της ανίας. Πρόσωπα ετερόκλητα, που κινούνται και σμίγουν όχι με τόση πειστική εξέλιξη, στο σπίτι ενός γέρου ναυτικού. Λογοφέρνουν κι αγαπιούνται και χωρίζουν, με αφορμή τη γυναικεία πονηριά, πό' χει εύκολη την οίηση και τη ροπή στο χρήμα· και που ταυτόχρονα, στιγματίζεται η αξία του, κι ο άδικος πλουτισμός. Σαν πυρήνας του έργου, στέκει βράχος και τρελούτσικος ο καπετάνιος караβιών στα 86 του χρόνια Σότοβερ. Στο πρόσωπό του ο συγγραφέας, βάζει τον ίδιο εαυτό του, φιλοσοφώντας οληνώρα με ποιητική έφεση και ψυχολογική πείρα ρεαλισμού και ορθολογισμού. Οι παράλογοι έρωτες, δεν αποδείχνονται και τόσο στην πράξη, όπως απαιτεί η αληθοφάνεια πάνω στη σκηνή. Απογυμνώνεται βέβαια με το λόγο και χλευάζεται σατιρικά, η χρεωκοπημένη ηθικά και διανοητικά αγγλική κοινωνία, των αρχών του αιώνα.

Οι σοσιαλδημοκρατικές αντιλήψεις που εμποτίζει το έργο του ο συγγραφέας, ήταν τολμηρές κι αξιέπαινες για την εποχή εκείνη· κι επηρέασαν κόσμο, κι άνοιξαν βήματα προόδου, σε μια συντηρητική αλβιόνα, που άρχισε να περνάει από την ιστορική συρρίκνωση της φιουδαρχίας, προς τη γέννηση της αστικής κοινωνίας και του φιλελευθερισμού.

Το έργο είναι γραμμένο στα 1913-19, κι αποτελεί προανάκρουσμα του Α' Π. Πολέμου, και των ολέθριων αποτελεσμάτων του.

Ο Σω, τονίζει κατά κόρο την κατάπτωση και την αποσύνθεση του παλιού και σάπιου κόσμου, χωρίς βέβαια να επικαλείται την επανάσταση για να τον σώσει και να τον αλλάξει. Ξετυλίγει ένα προσποιητό παιχνίδι από τις

γυναίκες, στα αισθήματα, για χάρη του ατομικού συμφέροντος και του εγωισμού τους. Ο ίδιος σαν θεατρικός κριτικός γράφει ότι: «Το θέατρο είναι απλώς η δραματική επένδυση μιας οποιασδήποτε φιλοσοφίας της ζωής...».

Εμείς θα λέγαμε: Ναι μεν αλλά... με λόγια που να επενδύουν την πράξη και να πείθουν για την αλήθεια και τη σωστή ψυχολογία τους.

«Σπίτι σπαραγμού» ο Σω, δεν εννοεί απλώς ένα σπίτι, μια οικογένεια, ή μια φιλική συντροφιά της τρέλας, των αρνητικών αντιφάσεων και της αδιαφορίας· παρά υπονοεί ολόκληρη την Αγγλία και την Ευρώπη στο προ του Α' Π. Πολέμου ελεεινό της αδιέξοδο.

Η πλοκή του έργου, περιστρέφεται με σαρκαστική διάθεση στο χρήμα και στον ψεύτικο έρωτα που αφορίζει και καταδικάζει, δίνοντας πάντα και την υπεροχή στο γυναικείο φύλο που αποδείχεται από τον εύκολο παρασυρμό των αντρών.

Πολλά τα διδάγματα· και βέβαια, ένα μήνυμα αντιπολεμικό, φιλειρηνικό και με συμβολικά φυσικά στοιχεία, που γκρεμίζουν μαζί με κάθε διαφθορά συνειδήσεων και την Εκκλησία ως θρησκεία εκμετάλλευσης, υποκρισίας και απάτης.

Η μετάφραση του Κ. Σκαλιόρα, ποιητική κι ευχάριστη.

Η σκηνοθεσία του Ζυλ Ντασέν αξιόλογη.

Στην ερμηνεία, ξεχώρισαν για το ζωντανό και άνετο παίξιμό τους, μόνο οι: Τσακίρογλου, Μάρκουλης, Δαχτυλίδης, Κοκάκης, Παιτατζή και Ζαφειροπούλου.

Βασίλη Μητσάκη:

«'Ο, τι φάμε κι ό, τι πιούμε»

Με τον παρωπάνω τίτλο, ίσως περιμένει κανείς άμισα, κάποια ανάλογα υλιστικά φιλοσοφικά διδάγματα, δοσμένα θεατρικά στα σίγουρα, από το Β. Μητσάκη. Αυτή όμως η προσδοκία ικανοποιείται μόνο μ' έμμισα συμπέρασματα και προβληματισμούς, που βγάξει ο θεατής από την όλη υπόθεση του έργου.

Η συγγραφή και η σκηνοθεσία είναι του

γνωστού θιασάρχη, στο θέατρο της οδού Κεφαλληνίας στην Αθήνα.

Μετά την επιτυχία του πρώτου έργου του «Η Δική μας Οικογένεια, που ανάγονταν σ' εποχές ανωμαλιών, κατατρεγμών κι εμφυλιοπολεμικών εκδικήσεων, έρχεται τώρα με το νέο του ρεαλιστικό κοινωνικό δράμα, όχι σε κοντινή εποχή του παρελθόντος, παρά στο ίδιο το θλιβερό και πεζούλιστικό παρόν. Κάνει μια τομή στην παρούσα ζωή και πραγματικότητα της αμοραλιστικής αστικής κοινωνίας. Εκθέτει πράγματα και καταστάσεις απλά όχι και τόσο σύνθετα και περίπλοκα, όπως μπορεί να συμβαίνουν, σ' ένα σπίτι με ατίθασο αμοραλιστή νεόπλουτο τύπο, ανοιχτών σχέσεων απόναν πόλεμο, και σ' ένα ζεύγος λογίων περιορισμένης και κλειστής ζωής. Οι ήρωές του, είναι σχεδόν όλοι αρνητικοί, μα αποπνέουν τον έλεο, όπως θά 'λεγε ο Αριστοτέλης.

Θά 'πρεπε ίσως να υπάρχει κι ένας γερά δοσμένος θετικός, να εκφράζει την ποθούμενη από το θεατή αντίθεση, κατά την ταπεινή μας γνώμη, για να προσφέρει την κάθαρση και τη λύτρωση.

Όπως κι αν είναι πάντως, ο συγγραφέας συνθέτει μαστορικά σ' ένα πάρτυ ενός εχούμενου μέθυσου κι ατομικιστή ρωμιού (που ενσαρκώνει δυναμικά ο Δ. Τζουμάκης) ένα ξεσκεπάσμα καταστάσεων, με σχετικά σωστή ψυχολογική αλληλουχία, με κάποιες συγκρούσεις δικαιολογημένες κι αδικιολόγητες. Θίγει καφτά προβλήματα του ξέφρενου νεοπλουτισμού με το Θρασύβουλο Καράμπελα που προσκαλεί στ' αρχοντικό του, τον παιδικό του φίλο ποιητή Άγγελο Δαυλό και τη λογία γυναίκα του. Εκεί γίνεται ένα όργιο συμμετοχής και μη, σε φαγοπότι και χορό. Ο συγγραφέας εδώ, βρίσκει την ευκαιρία να δώσει εικόνες με δυνατό ρεαλισμό· αλλά, κι ανάλογες υπερβολές, και με λίγες βωμολοχίες που θα μπορούσε να τις αποφύγει. Οι αλλοπρόσαλες σκηνές που προκαλούνται από το φίλο του Άγγελου, πολεμιστή της Κορέας, δίνουν τις προεχτάσεις τους στον κοινωνικό, ηθικό και πνευματικό εκφυλισμό. Ένα έργο γνήσια ελληνικό, που γίνεται υπόδειγμα στην εξωκοιλισμένη θεατρική ζωή και υπόσταση των ημερών μας· και που θυμίζει στο ψεύτικο, το συμβατικό και απατηλό θέατρο, ένα σωστό κοινωνικό προορισμό. Έργο με τύπους και χαρακτήρες, καμωμένο με συνείδηση και σαρκαστικές νύξεις σε πρόσωπα σαν τους βεντέτους των κατεστημένων Τσαρούχη, Ρίτσο

κ.λπ. Γενικά, είναι μια εξαιρετική παράσταση που αποκαλύπτει και καυτηριάζει και τη διεφθαρμένη κι αξιολύπητη μερίδα της ελληνικής νεολαίας, με τα φθοροποιά μέσα του παρασυρμού, της αχρηστίας και της εγκληματικής αδράνειας και αναρχίας.

Μια παράσταση, που αξίζει αφάνταστα το παίξιμο των ηθοποιών.

Ο Τζουμάκης που βρίσκεται σε καλή εξέλιξη με προσωπική στόφα στον τύπο του, μ' αυτό το ρόλο σημαδεύει την καριέρα του· αλλά, χρειάζεται καθαρότερη άρθρωση του λόγου. Η Αμαλία Γκιζά - Μητσάκη με μια άνετη και τέλεια υποκριτική τέχνη, σε γοητεύει κυριολεκτικά. Ευρηματική η επιλογή της Ειρήνης Χατζηκωσταντή στο ρόλο της Τασίας (γυναίκας του Καράμπελα) μ' ένα ιδιότυπο κι εντυπωσιακό παίξιμο, που θυμίζει με τις κινήσεις και το δραματικό της ύφος (όχι το κωμικό) την Αλίκη Αλεξανδράκη. Καλός κι αφομοιωτικός —παρά τις υπερβολές μιας άβουλης σιωπής— στον τύπο του χαύνου, στριφνού κι εγκεφαλικού κοιητή κι ο θιασάρχης, με πολύ κυριαρχημένη και φυσική απόδοση.

Θεατρινισμοί... θεατρίνων, ποιητών και καμποτινών

Στην ἀλαλούμικη κοινωνία που ζούμε, έναν μοιραία και τα είδη της τέχνης φτερά στον άνεμο (!). Έτσι εμπαίζουν και κοροιδεύουν τον άμοιρο λαό, που τίποτε σχεδόν τα τελευταία χρόνια, γνήσιο, πρωτότυπο, διδαχτικό και ψυχαγωγικό, δεν καρπώνεται από δήθεν «θεατρικές παραστάσεις» που του σερβίζουν λογοκόποι, αετονύχηδες και σουλατσαδόροι. Εκτός, αν ο ίδιος ο λαός, στήνει τον Καραγκιόζη του, ή αυτοσχεδιάζει δικά του νούμερα!...

Πρέπει να πούμε —όπως λέμε πάντα έξω απ' τα δόντια την αλήθεια— ότι, ο Γιάννης Ρίτσος με τα μισά του έργα... είναι ένας κορυφαίος ποιητής. Όμως, οι στίχοι του, δεν έχουν καμιά σκηνική σχέση με το θέατρο, που θέλουν να παρασταίνουν μερικοί ειδωλοποιοί του, για να τσιμπολογάνε τα λεφτουδάκια των αφελών· και οι περίεργοι να χαραμίζουν τον πολύτιμο χρόνο τους. Και σα να μην έφτανε το Παρίσι της κάθε παραξενιάς και τρέλας, η Αθήνα κ' η Θεσ/νίκη, με το παραφημισμένο όνομα του ποιητή, εκστρατεύουν και στις επαρχίες και με μάγια ψέματα, στήνονται και

απαγγέλλουν «Ισμήνες» και «Ελένες», με όλα τ' απωθημένα, τις μεταφυσικές και μηδενιστικές λογοδιάρροιες του κανακάρη ποιητή μας... καθώς λέει στην «Ισμήνη» του: «Η δόξα στηρίζεται στην άρνηση της ζωής». «Ποιά η ανανέωση;...». «Ασήκωτο βάρος να κυβερνάς τον κόσμο...» κ.λπ, κ.λπ, απελπιστικά και νιχιλιστικά συνθήματα εγκατάλειψης και αδράνειας από αισιόδοξες και αγωνιστικές επιδιώξεις του βίου· κι επαναπαυτικά καταπλάσματα σε μεταφυσικές σκέψεις και θέσεις.

Γιατί όμως, αυτές, οι προχωρημένης ηλικίας κυρίες δεν κάθονται στ' αυγά τους; Να μελετάνε πιότερο, για μακροζωία και να ροκανάνε τη σύνταξή τους; Άλλοτε, είχαν κερδίσει μια φήμη σαν καλές κυρίες του θεάτρου. Ας πάσουν να γυρίζουν στις επαρχίες (ήρθαν και στα Γιάννινα) και να πουλάνε «φύκια για μεταξωτές κορδέλες». Τόσο δεν κρατιούνται και θέλουν να ξεχαρμανιάζουν και να ζουν με την ψευδαίσθηση ότι, οι λευκές τρίχες δεν βάφονται, αλλά, είναι φυσιολογικά ξανανιωμένες; Αυτές οι κάποτε εξαιρετικές πρωταγωνίστριες όπως η κ. Καλλιγά, η κ. Παπαθανασίου και άλλες, πρέπει να έχουν «γνώθι»... και να καθήσουν στην κουζίνα τους, να φκιάχνουν τους πουρέδες και τα κεφτεδάκια τους... κι όχι να ζηλεύουν ανώδυνες γεροντικές σκηνικές δάφνες;

Το αληθινό και το πραγματικό θέατρο, θέλει συγγραφική γερή βιωμένη· και καταχτημένα σε βάθος και πλάτος ψυχολογία τύπων και χαρακτήρων.

Το θέατρο θέλει αυστηρή αισθητική και μαθηματικές ακρίβειες αρχιτεκτονική σύνθεση. Θέλει πλούσια πείρα ζωής, αισθητικούς κανόνες και μέτρα δόμησης και συμμετοχής και των 6 ωραίων τεχνών. Η δημιουργία του, απαιτεί κατά βάση προικισμένο θεατρικό τάλεντο, μαζί και ταλεντούχους ερμηνευτές.

Το θέατρο, θέλει πειστικό, θεατρικό λόγο, αλήθεια κι αληθοφάνεια, φυσικές ψυχολογικές συγκρούσεις και αντιθέσεις. Κίνηση, και υπόθεση, πλοκή και ιδέα πρωτότυπα δοσμένη, προβολή στο πρόβλημα, δίδαγμα και μήνυμα. Φυσιολογική ακρίβεια των τύπων σε μονόλογο και σε διάλογο. Αυτά όλα, κι άλλα πολλά, είναι θέατρο, κυρίες της ξηρής, σκέτης και βυρετής για το κοινό απαγγελίας στίχων ενός ποιητικού ονόματος... πάνω στη σκηνή.

Πώς όμως να διδαχτούν και να δημιουργήσουν θέατρο, θεατρικά ατάλαντοι ποιητές, στο απόγειο, της ηλικίας τους; Δεν φταίνε βίβλια αυτοί. Ίσως άλλοι, ινδαλματοποιοί

τους, παρασέρνουν τις σεβαστές καλλιτέχνιδες σ' αυτές τις απόπειρες. Αυτοί οι πρόχειροι κ' οι επιτήδειοι «ασιδίες» των περιστάσεων, των φατριών και της εύννοιας των σκηνοθετών, ας πάσουν να εξαπατούν τον κοσμάκη με καμποτινικά φιάσκα. Και κάτι ακόμα. Θα πρέπει να μάθουν έστω και στο γέρμα τους, οι όποιοι αντιθεατρικοί κι εξωθεατρικοί ποιητές και ψευτοσκηνοθέτες, που προσπαθούν να μεταφυτεύουν εδώ όλες τις τρέλες και τις απάτες της φραγκιάς· πως, ποιητική και θεατρική τέχνη λόγου, δεν είναι οι ωμές αισχρολογίες, μήτε και οι ακατάσχετες ανούσιων πραγμάτων αερολογίες.

«Με πορ... δεν βάφονται τ' αυγά!».

Παραστάσεις του ΟΗΘ

Ο ΟΗΘ (Οργανισμός ηπειρωτικού θεάτρου) με τη νέα του διοίκηση, το δραστήριο πρόεδρό του καθηγητή Λάκη Παπαϊωάννου, τους κ.κ. Κ. Γκόγκο, Κωστή κ.λπ., έδωσαν μ' εξαιρετική επιτυχία πολλές παραστάσεις με το έργο του Μ. Ευθυμιάδη «Ο φονιάς», τόσο στα Γιάννινα και στην Άρτα, πολύ περισσότερο και σε κεφαλοχώρια της Ηπείρου σε αγωνιστικό και προοδευτικό λαό, όπως στον Ωρωπό της Πρέβεζας, κ.α.

Σοφά λόγια

Χωρίς εφαρμογή, δεν υπάρχει γνώση.

★

Το φώς του φεγγαριού λευκαίνει το σύννεφο. Ο λόγος του σοφού φωτίζει και τον ίδιο το μορφωμένο.

★

Ο ήλιος σηκώνεται και η φύση ξυπνάει, όταν κανείς διαβάζει ένα βιβλίο, το πνεύμα φωτίζεται.

★

Ο μορφωμένος άνθρωπος είναι σοβαρός. Ένα πλατύ ποτάμι είναι ήσυχο.

★

Ν' αποχτάς τη γνώση, είναι σα ν' αποχτάς ένα στολίδι.

★

Ένας χωρίς γνώση, μέσα σε μια ωραία επιχείρηση, είναι σαν ένα κακό πορτραίτο μέσα σ' ένα ωραίο κάδρο.

★

Το δέντρο είναι το στολίδι του βουνού. Οι σοφοί είναι το στολίδι της Πολιτείας.

Φιλοσοφικά αποφθέγματα

Όπως οι οφθαλμοί φωτίζονται από το φως έξωθεν, έτσι κ' η ψυχή φωτίζεται από το διάβασμα.

Της παιδείας οι ρίζες είναι πικρές, αλλά ο καρπός γλυκός.

Οι παιδευμένοι από τους ακαίδευτους, διαφέρουν, όσο οι ζωντανοί από τους πεθαμένους.

Οι γονείς που μορφώνουν τα παιδιά τους είναι άξιοι μεγαλύτερης εκτίμησης από τους γονείς που μόνο τα γεννούνε· γιατί αυτοί τους δίνουν απλώς τη ζωή, ενώ εκείνοι που τα μορφώνουν, τους εξασφαλίζουν προϋποθέσεις γι' ανώτερη ζωή.

Αριστοτέλης

Κάθε ενέργεια πρέπει να λογαριάζεται σε σχέση με τη φύση.

Ο φυσικός πλούτος έχει όρια και αποχτιέται εύκολα.

Αν θέλεις να κυβερνάς τη ζωή σου, σύμφωνα με την αληθινή λογική, μάθε πως ο πραγματικός πλούτος στον άνθρωπο, είναι ν' αρκείται στο λιγιστό. Ποτέ το λίγο δε λείπει.

Επίκουρος

Όπως καλλιεργούνται τ' άγωνα εδάφη, πρέπει να καλλιεργείται και το πνεύμα.

Δεν αρκεί η διανομή της γης στους δούλοπάροικους· πρέπει αυτοί να νιώσουν ότι έχουν μερίδιο σε όλα τα εθνικά αγαθά· και πρώτ' απ' όλα στην παιδεία.

Όποιος καλλιεργεί το φυλετικό μίσος, εγκληματεί ενάντια στην ανθρωπότητα.

Μαρτί Χοσέ

Τόλμα! Έτσι θα προοδεύσεις. Χωρίς τόλμη δεν υπάρχει πρόοδος.

Β. Ουγκώ

Ο δειλός πεθαίνει πολλές φορές πριν από τον αληθινό θάνατο, ενώ ο ανδρείος πεθαίνει μόνο μια φορά.

Σαίξπηρ

Ανδρείος είναι εκείνος, που θυσιάζεται για την τιμή του έθνους, ή για το καλό της ανθρωπότητας.

Σ. Φράσερι

« Η επιλογή που πρέπει να κάνουν σήμερα οι άνθρωποι των γραμμάτων και της τέχνης δεν είναι ανάμεσα στην ΕΣΣΔ και τις ΗΠΑ, όπως συχνά ισχυρίζονται οι αντικομμουνιστές. Είναι ανάμεσα στη ζωή και το θάνατο του πολιτισμού μας. Δεν υπάρχει εδώ « χρυσή τομή »: μπορεί κανείς να είναι είτε μ' εκείνους που προετοιμάζονται για πόλεμο, είτε μ' εκείνους που απορρίπτουν την τυχοδιωκτική πολιτική του ιμπεριαλισμού, κι εργάζονται για την ειρηνική συνύπαρξη και τον αφοπλισμό.

Κ. Τσερνιένκο

Για την ενότητα και την ομόνοια

Η ενότητα δημιουργεί τη δύναμη.

Αξίζει περισσότερο να συμφιλιώνεσαι, παρά να χτυπιέσαι.

Εκεί που οι άνθρωποι φιλονικούν, οι λωποδιίτες πλουτίζουν.

Δύο άνθρωποι ενωμένοι είναι ένας περίβολος απο σίδηρο, είκοσι χωρισμένοι ένας τρύπιος φράχτης.

Στοχασμοί

Ημερολογιακές διαπιστώσεις και παραινήσεις

Του Κώστα Τσιγάρα

πρώην Βουλευτή

5-9-65. Εκείνοι, που σ' ένα καθεστώς ή σε μια κατάσταση ανεβαίνουν ψηλά χωρίς την αξία τους, είναι και οι πιο φανατικοί υποστηρικτές της, γιατί κάθε αλλαγή βάζει σε κίνδυνο τη θέση τους, στην οποία τους ανέβασαν άλλοι παράγοντες κι όχι η αξία τους.

21-12-65. Ο τεμπέλης είναι δυστυχημένος, όταν οι ανάγκες τον υποχρεώνουν να εργάζεται. Ο εργατικός υποφέρει όταν οι συνθήκες τον εμποδίζουν να εργάζεται.

1-9-66. Η επαφή του σάπιου με το γερό δεν εξυγιαίνει το σάπιο, αλλά μεταδίδει τη σαπίλα και στο γερό!

8-9-66. Στην επιφάνεια της γης όσο πιο ψηλά ανεβαίνεις, τόσο πιο καθαρή είναι η ατμόσφαιρα. Στην κοινωνία συμβαίνει συνήθως το αντίθετο.

7-1-67. Τα πιο πολλά έργα, που ανεβάζουν τελευταία στη σκηνή άρτιοι θίασοι με πλούσια μέσα, μοιάζουν με άθλια κι άνοστα φαγητά, που σερβίρονται σε χρυσοπλουμισμένα πιάτα και σε ανθοστολισμένα τραπέζια.

28-8-67. Όταν κανείς προσπαθεί να φαίνεται πλουσιότερος απ' ό,τι είναι, γελάει μάλλον τον εαυτό του. Όταν δείχνεται φτωχότερος, γελάει μάλλον τους άλλους.

22-2-68. Αντί να κάνουμ' εχθρόν εκείνον που μας σημαδεύει τα ελαττώματά μας, είναι πιο ωφέλιμο να κάνουμε εχθρούς τα ίδια τα ελαττώματά μας.

8-12-69. Ο άνθρωπος πρέπει να υποτάσσει τα ένστικτα στο λογικό, και τις απολαύσεις του στις επιταγές της υγιεινής.

18-11-70. Υπάρχουν άνθρωποι που κάνουν τιμή στα παράσημα και στους τίτλους των' κι άλλοι που επιζητούν για να τιμηθούν απ' αυτά.

18-1-71. Στη ζωή, όπως επίσης και σε μια κατηφόρα, όσο περισσότερο αφήνεσαι να παρασύρεσαι απ' τα ελαττώματά σου, τόσο πιο πολύ γλιστράς προς την καταστροφή.

19-5-71. Στο φλύαρο δεν δίνει κανείς σημασία· και στο σπάταλο δεν έχει εμπιστοσύνη.

9-9-71. Μια μεγάλη διαφορά υπάρχει ανάμεσα στη μύρα και στη γυναίκα: Οι άνθρωποι αγαπούν τη μύρα πολύ κρύα και τη γυναίκα πολύ θερμή. Το κοινό τους χαρακτηριστικό είναι, ότι, όταν αγαπάει κανείς πολύ τη μια ή την άλλη, τότε χάνει τα λογικά του!

5-1-71. Όταν παραδέχεται κανείς ένα ελαττωμά του, θα πει πως δεν το έχει σε μεγάλο βαθμό.

2-8-72. Όταν το μυστικό σου το είπες σ' ένα δεύτερο πρόσωπο από σένα, παύει πια να είναι μυστικό σου.

25-1-73. Η αλήθεια για κάθε γεγονός είναι πάντοτε μία. Τα διάφορα όμως συμφέροντα της φοράνε διάφορα ρούχα, κομμένα στα δικά τους μέτρα. Όταν λοιπόν θέλουμε να τη γνωρίζουμε, πρέπει να την ξεγυμνώνουμε κάθε φορά.

18-5-73. Μια κοινωνία, που τα μέλη της, σαν βάση και σαν κύριο σκοπό της ζωής των έχουν: το όσο το δυνατό μεγαλύτερο κέρδος... αυτή η κοινωνία δεν μπορεί να είναι ούτε δίκαιη, ούτε ηθική, ούτε ωραία.

15-8-73. Απ' όλα τα είδη του εμπορίου, το εμπόριο του χρώματος είναι το πιο άνετο και το πιο καθαρό στην εξάσκηση του. Μα και το πιο βρώμικο κι ακάθατο από ηθική πλευρά.

5-10-73. Είναι πιο εύκολο, μα και πολύ πιο φτηνό, να θρέψεις τις ψυχές και τα μυαλά των ανθρώπων, παρά να γεμίζεις καθημερινά και χορταστικά τα στομάχια τους!

21-11-73. Δεν αρκεί μονάχα νά 'χεις δίκιο. Πρέπει και να μπορείς να το υπερασπίσεις στην κάθε περίπτωση με το λόγο ή, κι αν χρειαστεί, με τη δύναμη.

9-12-73. Τα παραπάνω από μια καλή κι' υγιεινή διατροφή και περιβολή κι από μια ευχάριστη, υγιεινή κι απλή κατοικία, θάπρεπε να θεωρούνται απ' όλους μας σαν ένοχη πολυτέλεια, απέναντι στα πολλά εκατομμύρια συνανθρώπων, που λιμοκτονούν, γυμνητεύουν κ' είναι άστεγοι!

17-2-74. Η ολοκληρωμένη αγάπη περιέχει και την εκτίμηση και την εμπιστοσύνη. Η εκτίμηση κ' η εμπιστοσύνη δεν κλείνουν πάντοτε μέσα τους και την αγάπη.

9-3-74. Στην επιστήμη και στην τέχνη για ν' ανέβεις ψηλά, χρειάζεται, εξόν απ' το ταλέντο, και πολλή δουλειά.

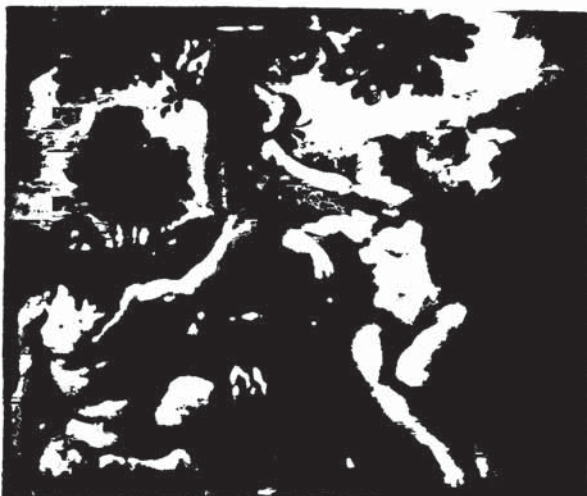
18-3-74. «Το θαύμα είναι της πίστης ακριβό παιδί» λέει ο Γκαίτε στο Φάουστ. Και σ' αυτό, θα πρόσθετα εγώ:

«Κ' η πιστή αντάξια της άγνοιας θυγατέρα».

25.3.74. Η ομορφιά, ανάβει τη φλόγα του έρωτα, κ' η εξυπνάδα τη συντηρεί άσβεστη.

7-5-74. Το βιβλίο είναι ο πιο καλός μας φίλος. Μας κάνει συντροφιά, όποτε κι όσο εμείς θέλουμε. Κι όταν τον ξεχνούμε ή τον παραπετούμε, δεν θυμώνει καθόλου.

9-6-74. Πρέπει κανείς με σύνεση να κοιτάζει προς το μέλλον. Μα όχι και πάρα πολύ, γιατί τότε χάνει το παρόν.

Ρ α φ α ή λ ο υ: Αδάμ και Εύα

(Φλαμανδ. τέχνη Μουσείο Βουδαπέστης)

Ψηφίδες

Του Ιάσωνα Ευαγγέλου

• Στην πλατεία της Χιροσίμα υπάρχει ένα Μουσείο Ειρήνης, που συχνά το επισκέφτονται διευθυντές και τεχνικοί από πολεμικές βιομηχανίες. Να εμπνεόνται οι άνθρωποι ιδέες χρήσιμες για τη δουλειά τους...

• Στα 1939

πήρα ένα γράμμα από την Κύπρο, με γραμματόσημο μια βασίλισσα· κι έστειλα ένα γράμμα απ' την Αθήνα, με γραμματόσημο ένα βασιλιά. (Ο Θεός να φυλάει την Αγγλία και τη Γερμανία που μας προστατεύουν. Σκέφτηκα...)

Ένας ηγέτης που τον χρειάζεται το πλήθος, πρέπει να φυλάγεται κι από μερικές αρετές που μπορούν να τον φθείρουν.

Φύτεψ' ένα καλό παραμίθι στην καρδιά του παιδιού, αν θέλεις να μαζέψεις καλούς καρπούς απ' το μυαλό του νέου.

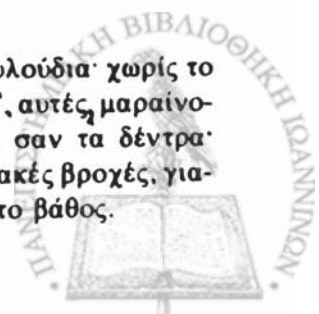
Ήσουν άξιος μιας καλύτερης τύχης, ή μήπως η τύχη ήταν άξια ενός καλύτερου ανθρώπου;

Ένα μεγάλο ποσό εξυπνάδας και δραστηριότητας ξοδεύει ο πανούργος, για να φτάνει κάθε φορά στο σημείο που βρίσκεται από φυσικού του ο ευθύς.

Η φιλοσοφία δεν πρέπει νά 'ναι το παλιό κλειδωμένο ντουλάπι, αλλά το κλειδί για κάθε νέο ντουλάπι της φύσης.

Απλώνουμ' εύκολα το χέρι στους καρπούς των χαμηλών δέντρων, μα πετροβολάμε τα ψηλά και τελικά τα... περιφρονούμε που δεν είναι στο μπόι μας.

Οι ιδιοφυίες είναι σαν τα λουλούδια· χωρίς το νερό του ενδιαφέροντος γι' αυτές, μαραίνονται. Οι μεγαλοφυίες είναι σαν τα δέντρα· αδιαφορούν για τις επιφανειακές βροχές, γιατί, οι ρίζες τους ξεδιψούν στο βάθος.

Με το σφυρί στα Καμώματα

Αλλότρια-συναφή και παράταιρα..... Του Άλκη Φωτεινού

Για το λαϊκό ζωγράφο Χριστίδη

Ευτυχώς που βρέθηκε ένας ειδήμων ο κ. Δούρβαρης, συλλέκτης και πονητής της πιο μεγάλης κι αξεπέραστης εικαστικής μορφής της λαϊκής ζωγραφικής του σύγχρονου ελληνικού πολιτισμού (άγνωστης βέβαια στο πλατύ κοινό) που την ανάστησε ένα βράδυ από την ΕΡΤ 1 στις 14.11.85. Πρόκειται για το Σωτήρη Χριστίδη, τον τρανό κι απαραλλήλιστο λαϊκό ζωγράφο στη χώρα μας, από το 1880 ως το 1935. Και είν' αλήθεια πως, καταπληχτικότερη ζωγραφική φυσιογνωμία δεν υπήρξε στην πατρίδα μας, από το 1880 ως το 1940. Ο Δούρβαρης μας έδειξε πλούσια συλλογή έργων του. Άξιος ο μισθός του. Μας φώτισε πως ο Χριστίδης υπήρξε δάσκαλος και των συγκαιρινών του και πολλών νεώτερων. Μέσω του σκόρπιου σε εικονογραφημένα βιβλία έργου του, είδαμε όλη την πριν και μετά το 1821 εξελικτική ιστορία του έθνους μας. Το αδρό προσωπικό ύφος, το σκέρτσο στη φιγούρα, το μοναδικό εκείνο στυλ σε καθαρότητα λεπτομέρεια, ζωντάνια και κίνηση, υπήρξε πρότυπο ζωγραφικής τελειότητας, που διέγραψε όλη την πορεία των ηρώων του νεώτερου ελληνισμού.

Μας είχαν ζαλίσει στερεότυπα μόνο με το Θεόφιλο. Προπάντων ο Κίτσο Μακρής και ο ντιλετάντης της ευνοιοκρατίας Τσαρούχης. Δεν μειώνουμε την αξία του Θεόφιλου. Αλλά, δικαιούνταν πιότερη προβολή και δόξα ο Χριστίδης. Μα για όνομα της αλήθειας, δεν τον ήξεραν το Χριστίδη; Γιατί τον έθαψαν και τον αδικούσαν στη λήθη και στην αφάνεια; Στα έργα του Χριστίδη, παρελαύνει η Ελλάδα, ενός αιώνα!

Το αίσχος που γίνεται και σήμερα στο θάψιμο μεγάλων μορφών και αξιών του

λαού μας, μας παρηγορεί το γεγονός, πως, κάποτε στο μέλλον, θα κεντριστεί το φιλότιμο κάποιων Δουρβαραίων, να τις ανασύρουν από το βαθύ τους τάφιασμα και να τις προσφέρουν στο λαό προς γνώση, περηφάνια και δόξα και τιμή του.

Για ερπιτζήδες κάποιας άγνοιας

Η φτώχεια για την επέτειο της τηλεοπτικής εκπομπής σχετικά με την εποποιία του 1940 και το πέρασμά της στη λογοτεχνία, μας έκανε να εξοργιστούμε για την άγνοια των υπεύθυνων σχετικά με τόσα έργα τίμιων κι εξαιρετών συγγραφέων που βίωσαν στ' αλβανικά βουνά το δράμα του πολέμου, κι έζησαν τη φρίκη του στην πρώτη γραμμή, κι έγραψαν με το αίμα της καρδιάς τους, τις πιο υπέροχες σελίδες της αντιπολεμικής λογοτεχνίας μας.

Υποδείχνουμε στους φωστήρες της ΕΡΤ, ν' αναζητήσουν βιβλία, για να κατατοπιστούν, αν θέλουν ν' αποκτήσουν πληρέστερη εικόνα κι ενημέρωση για τα λογοτεχνικά έργα του 1940. Τους βεβαιώνουμε πως δε θα χάσουν τίποτε από την προχειρότητα και τη νωχέλεια, αν διαβάσουν και τα παρακάτω γνήσια έργα με αυθεντικές μαρτυρίες και αφηγήσεις, να τὰ ἔχουν για του χρόνου:

- 1) Νίκου Γαλάζη: «Ιταλικός Λόφος».
- 2) Χρήστου Νικήτα (Στρατολάτη): «Ημερολόγιο από το Μέτωπο του 1940».
- 3) Παναγιώτη Ι. Παναγούλια: «Πορεία θριάμβου».
- 4) Γιάννη Μπεράτη: «Το πλατύ ποτάμι» κ.α.

Αντιστασιακή καπηλεία

Ένα βράδυ, στις 21.11.84 θα οργανιστήκατε πάλι (πώς το πάθατε) με την ΕΡΤ !!

Κοπάνισε μια επανάληψη, για να ρεζιλέψει φαίνεται φατριασμένα ορντίνια του «Συγκροτήματος» Λαμπράκη, της κ. Ελενίτσας και της κ. Νανάς.

Συντονιστής της εκπομπής ήταν ο μεταφραστής της σιο-μπέστ-σέλερ «Ελένης» του μίστερ Γκατζογιάννη, κ. Αλ. Κοτζιάς. Έτσι και τον κοιτούσες κείνο το βράδυ στην οθόνη, σ' έπιανε αγλέουρας.

Χώρα που δεν καταλαβαίνει κι ο ίδιος, ότι ο προφορικός του λόγος, δεν ξεκολλούσε από τ' άσκημα δόντια του. Ο κ. Ν. Κάσδαγλης ήταν στις αρλούμπες, κάπως φειδωλός, και ο καμέραμαν, για να μη δείχνει τη μούρη του... έδειχνε ο αθεόφοβος, τις πλάτες του και το κοντό αμερικάνικο μαλλί του, που τό 'χει σεβντά, από τους «Κεκαρμένους» του... Μα ο κ. Κουμανταρέας, τι τις ήθελε τις ανηφατικές και αφελείς ομολογίες του, ότι είχε πάρει κρατικό βραβείο από τη χούντα κλπ...

Ο σκοπός της εκπομπής, ήταν καταφανής: Καπηλεία της Αντίστασης για κείνα τα δειλάτα «18 τους κείμενα» και κατά κόρο αυτοδιαφήμιση. Ποιοί; οι σαλονάκηδες, που δεν είχαν καμιά πραγματική σχέση με την αντιστασιακή τότε δράση. Σα δεν υπάρχει τσίκα ντροπής!

Ο κ. Κουφόπουλος είχε κουφαθεί ο τάλας μετά από την επιτήδεια εκείνη επίδειξη των «18 κειμένων». Ήταν όμως ικανοί και ψυχραιμοί να παρουσιαστούν και να σταθούν μόνοι τους τότε στη δημοσιότητα; Πήρε τότε κανείς απ' αυτούς θέση ιδεολογική, ή και απλώς ενάντια στη χούντα, μες από τα καθούκια τους που ήταν τρυπωμένοι; Ή έπιναν και καφέ σα φίλοι του «Συγκροτήματος» και της Νανάς στη Χρ. Λαδά που 'πινε κι ο θλιβερός Στελάκης Παττακός;

Ε λοιπόν, θέλουνε πατσάδες άπλυτους!...

Έχουν θράσος και ξετσιπωσιά να παρουσιάζονται στην Τ.Β. συχνά σα μοναδικοί «αντιστασιακοί» κοντυλοφόροι του γνωστού κατεστημένου. Αυτοί οι μπόι-φρένηδες των φορντ-ικών ιδρυμάτων, που διαφήμιζαν ως και το μυριβηλίο των φιλοδωρικών αμερικάνικων χρημάτων... Μίλησαν με αρκετά ρεταρίσματα λόγων και για φυλακισμένους της παρέας, όπως π.χ. για τους φίλους τους Π. Ζάννα και Δ. Μαρωνίτη... Αμ για ποιόν θέλατε να πούνε για τον Τ. Κόρφη και τον Λ. Μάλαμα που ήταν οι πρώτοι συγγραφείς στη χώρα που πέρασαν σε στρατοδικεία και φυλακές το 1967, και δεν τους ανέφερε ποτέ κανένας στον Τύπο κάπηλος «αντιστασιακός»; Μην απορείτε. Οι δύο αναφερόμενοι δε θέλουν επιδείξεις και ντόρους για όποια συμμετοχή τους στην Αντίσταση. Έκαναν σεμνά κι απλά, όπως και τόσοι άλλοι αθόρυβοι, το πατριωτικό τους

χρέος. Αλλ' αν δε γράφονταν ψεύτικα ως τώρα η ιστορία, και αν δεν έβγαιναν οι κάπηλοι, οι καιροσκόποι, οι συμβατικοί, κ' οι πασατέμποι, να παρασταίνουν τόσο προκλητικά τους «αντιστασιακούς»... η Ελλάδα μας θα είχε αξιοκρατία, και θα τη ζήλευε σε πρόοδο, όλος ο πολιτισμένος κόσμος. Μη τους πιστεύετε τους κάπηλους και τους επιδείξεις. Γιατί όπως έλεγε κι ο Οβίδιος: «Το καλύτερο στάρι είναι πάντα στα ξένα χωράφια».

Τα βραβευμένα τα παιδιά

Βρε την κακομοίρα την ποίηση, πόσα και πόσα δεν περιμένει από τα βραβευμένα τα παιδιά του κ. Σαβοιδη δια του κ. Κουμπή, όπως πέρσι από τον κ. Νάνο... και άλλους σουρεαλιστές με... αμερικάνικες πατέντες (!). Πόσα δεν περιμένει και η ταλαιπωρη πεζογραφία, που πάει να γιατρευτεί από το άλλο βραβευμένο πέρσι παιδί, το Γιατρομανωλάκη... κι ας έγινε φέτος βραβειοδότης του περσινού βραβειοδότη του αρχιμάντζερ κ. Αργυρίου. Για 100 και 200 χιλιάρικα κάνει ' έτσι κι εσείς, που εύκολα τα θεωρείται ξετσιπωτη και σκανδαλώδης κατάχρηση του δημοσίου χρήματος με το παρ' εσύδος μου κι εμένα; Δεν πειράζει χαλάλι στα παιδιά (!). Δεν έχει σημασία αν ο κ. Νάνος μείνει Νάνος κι όχι «Βαλαωρίτης». Και ο κ. Γιατρομανωλάκης στην τέχνη και τη σοφία, δε γίνεται εύκολα γιατρός μ' ένα βραβειάκι «κρατικό» με τις ευλογίες του «κράτους εν κράτει» ποντίφηκα του αδελφάτου... Αλλά, «ουκ' έστι προς θάνατο» της σουρεαλ-ανθυποκουλτούρας (!).

Αν λείπει ο γιατρός, θα μείνει ο... «μανωλάκης». Απόλους όμως τους σουρεαλιστές, κάπου θα εγεννήθη παρ' υμίν ποιητής και μάλιστα μέγας... «του σύμπαντος κόσμου» (!). Σίγουρα με τα περσινά και τα φετεινά βραβευμένα μας παιδιά... θα έχει γεννηθεί (!). Ίσως εφέτος στον «πως να τον πούμε» γερο-Πεντζίκη σούπερ αλαλούμ, και με το φετεινό βραβείο της «παραμυθίας». Μη τα παίρνετε γι αστεία! Ίσως να εγεννήθη ο κ. Μπ. Κλάρας του «παραμυθιού» άνευ παραμυθόμυθου. Ή ο κ. Κακναβάτος με τα νούμερα και το «In Perpetuum». Ή κι ο πολυ-άργυρος Αργυριοσερέτης με τους «διαδοχικούς υπερρεαλισμούς». Ή ο κ. Βελουδής με τις «Αναφορές που του υπαγορεύει το «Συσκότισμα». Ή και κάποιος Βασιλειάδης με τις «Εφτάστερες θεωρίες και του Ιόνιου τις μαγείες». Σίγουρα θά 'χει γεν-

νηθεί, κι ας λένε εσείς ό,τι γουστάρετε. Τι διάολο, όλοι σας τα ζηλεύετε και τα βασκαίνετε τα παιδιά;... Φτού σας. Τα βραβευμένα τα καλά παιδιά, από τα λωλοπαρασκήνια του πρυτανείου της Χρήστου Λαδά. Και ποιός δηλαδή, τολμάει να κατηγορεί, τα σουρεαλ-τριχοειδή, ή «γιέσμεν»... σαλιγκάρια, που δεν κινήνουν τίποτε στο πέρασμά τους, παρά το γλοίσιαλό τους και τη σκονισμένη μύτη τους υπό τους τεμενάδες; Βρε τι τα περνάτε τα καημένα τα παιδιά, για τραλαλάκια; Για καθείστε ρρόνιμα, γιατί, αν είναι οι κ. Κουμπήδες τυρλοί μπιστικοί και φτωχοί κομισσάριοι, το μπεριαλάτο «Συγκρότημα», η δυναστεία του, δεν αστειεύεται. Έχει τον απολύταρχο τον τάπα του (!). Όλοι εκεί μέσα είναι «λιμώτορες λύκοι» όπως έλεγε ο Κοραής τους ρασορόρους εκμεταλλευτές. Του χρόνου θ' ακούσουμε να βραβεύει ο λάμας των παρασκηνίων τους προλογογράφους μερακλήδες του, δια του μαγειρίου, άλλα μαναράκια και κοκονάκια του συμποσιακού του Ρίου (!). Και βάλτε με νου σας έναν κ. Μπελεζίνη δ/ντή της «Σπείρας»... ή έναν Σκαρτ-σή αρχηγό στα ίστρακα...

Ρε πως στρουχτουρίσαμε όλοι και δε χορταίνουμε βαβούρα (επιδημία να σου τύχει) από τα καλά παιδιά, τα κορδωτά, τα βραβευμένα και παிரόμενα παιδιά, τα τόσο φουλ προστατευμένα(!)

Πολυτεχνείο και λολοτέχνες

Ποιός είδε και ποιός άκουσε μια εκπομπή της ΕΡΤ 1, στις 16.11.84 με την επέτειο, και για τη λογοτεχνική αντιπροσώπευση του Πολυτεχνείου. Πάλι ο υποκατάστατος σύμβουλος (από τον κ. Σαβουίδη) της εκπομπής κ. Αργυρίου, σύναξε κάποιους, απόντες από την ηρωική εξέγερση, και μη εξαιρετέους της κλίμακας του, αλλά με τέτοιους λολοτέχνες, κανείς δεν περίμενε να νιώσει τόση οργή. Ποιοί ήταν λοιπόν; Οι συνηθισμένοι προστατευόμενοι του Συγκροτήματος, και κράχτες οίκων των ψηλών εκδοτοκυριών Νανάς και Ελενίτσας. Ο πολύς κ. Αλ. Κοτζιάς που δε σκάμπαζε στοιχειώδη πράγματα να πει, μήτε για τη λογοτεχνία. Ρετάριζε, καθώς δεν έπαιρνε φωτιά για ανέργεια μυαλού, σαν τις παλιές τις μηχανές του ξεφυσούν αέρια... κι ούτε που παίρνουν μπρος με δέκα μανιβέλες. Του κερδικού κυκλώματος η παριζιάννα κ. Λυμπεράκη και η λοντρέζα κυρία Καίη... που δεν έκαιγε ούτε

σαν τσιλιθροκάντηλο (!).

Έτσι «κρίθηκε η συμμετοχή της λογοτεχνίας μας στο Πολυτεχνείο με την «Αντιποίηση αρχής» το «Μυστήριο» και την «Αρχαία σκουριά». Και ζήτη που καήκαμε!

Ποιός όμως να ιδεί τ' αληθινά έργα για το Πολυτεχνείο, των όσων ζήσαμε και περιγράψουμε τα γεγονότα από κοντά; Φυσικά ο λαός ο ξύπνιος που τα μαθαίνει χωρίς τη βοήθεια της ερπιτιζίδικης νύχτας. Ποιοί; Οι νέοι δανδήδες με τα μαλλιά, τα μούσια, τις μπαφίλες και τις ξεραήλες... που 'λεγες πως εκείνο το βράδυ, θ' άναβε η αγανάκτηση του λαού φωτιά στα γένια τους, να κάψουνε την ΕΡΤ, Τι αίσχος! Τι ανοησίες! Τι μωρολογίες κι ατζαμοσύνες. Τι άσχετα πρόσωπα με την υπόθεση του Πολυτεχνείου και της λογοτεχνίας του; Ξεφτίλισαν την πεζογραφία και την τέχνη, το πνεύμα του ηρωισμού και της αυτοθυσίας. Αλίμονο στο λαό που τους άκουγε. Ο κάθε αληθινός λογοτέχνης, σίγουρα θα ντράπηκε για την ιδιότητά του. Οι τυφλοπόντικες των σαλονιών που δεν είχαν ποτέ σχέση με τα βιώματα και την αγωνιστική ψυχολογία του λαού, και της πανθάμαστης γενιάς του Πολυτεχνείου μας. Ε ρε, μωροφιλοδοξίες και διασυνδέσεις βεβηλοκυκλωμάτων. Τέτοιοι λογοτέχνες αντιπροσώπευσαν από τα τηλεοπτικά κανάλια κείνο το βράδυ το Πολυτεχνείο, ξένοι προς κάθε βίωμα κοντά του, και κόμπιαζαν και ξεροκατάπιναν τη γλώσσα τους με τα «οποία» και κόντρα τους «οποίους», πασκίζοντας να καλύψουνε τη γύμνια τους και την τριχοειδή τους παρουσία ακόμα και με αταίριαστη και κούφια σεφερολογία. Πώς λοιπόν και πότε, θα ιδεί ο κόσμος δίκαιη και σωστή επιλογή και αλλαγή στην ΕΡΤ;

« Ένδοξες » αρχαιοκαπηλίες

Τον Τσαρούχη, το είδωλό τους, όλοι οι αρρωστημένοι οπισθογεμηδες, με τις καθημερινές προβολές του στον Τύπο και στην Τ.Β. τον είχαν κάνει διάσημο (!). Και με ποιά έργα του λένε; Με τους ναύτες του!... Έχ αυτή η βασανίστρα η δόξα, τι αχόρταστη κι απύθμενη που σου 'ναι! Δεν είχε λοιπόν παραμυστώσει από δόξα ο ντιλετάντης μας ναυτοζωγράφος; και τού 'δωσαν καραμέλες και του είπαν:

— Πάγε Τσαρούχη και την άλλη «δόξα» του κλεφταποδόχου, του αρχαιοκάπηλου τέμπλων και εικόνων από ναούς...

Και ο κυρ-Γιαννάκης πιάστηκε σαν ο ποντικός στη φάκα. Τον παράσυρε, τι κρίμα, το γνωστό κουσούρι του... Βέβαια, οι μαφιόζοι τα θέλουνε βλέπετε

τέτοια προσώπα για στύλους και για κλάτες. Φυλακή βέβαια δεν γόκεται ποτέ να πάει ο Τσαγούχης. Γιατί έχει «δόντια» από πώην ναύτες που... σκίζουν... Πού είσαι φίλτατη Μελίνα, να του δώσεις λίγα εκατομμυριάκια (και τηλεφωνικώς μάλιστα από το Μεξικό) για να πειραματιστεί ο χαιδιάγης μας καμιά παγάσταση στη Θήβα...

Αλλά, τι έγιναν οι θηβαίοι βλάχοι για να πιάσουν τους προστάτες του με τις κλίτσες;

Εχ, ρε Ελλαδίτσα μας τι τραβάς κι απ' την αργογδύτικη κι ατιμώρητη, τη λωποδυτική αρχαιοκαληκία!...

Τιβιδικό τσίρκο με κλόουν

Πρόσφατη εκπομπή Αργυρίου - Κουμπή (ελέω απολυτάρχη Σαβοϊδη) από την Τ.Υ. μας έδειξε πάλι τα χάλια μιας κάποιας συζήτησης και την ανικανότητα 5 συγγραφέων, να εμφανίζονται και να μιλάνε «χωρίς αιδώ» που θά 'λεγε ο πατέρας τους Καβάφης. Γιατί να θλιβονται οι τηλεθεατές, κι εμείς να χάνουμε πολύτιμον καιρό, και να μην είναι τουλάχιστον ούτε για γέλια; Φιγούρες με τύπους κλόουν σε τσίρκο, παράσταναν το σοβαροφανή, αρλουμπάροντας «περί ανέμων και υδάτων» στα περιβιβλίων και θεμάτων». Κι ο τάλας ο Κουμπής ως μάντζερ της τηλεοπτίας μας θύμισε του γέρου Παπανδρέου τα χαρακτηριστικά του λόγια για το Γρίβα:

-Εδοξάσθη κρυπτόμενος και εξευτελίσθη εμφανιζόμενος-. Οι συνομιλητές του «στιγματος» και κόντρα «στιγματος»... στο «από την πόλη έρχομαι» και στην Τι-Βι κανέλα, ήταν οι κ.κ. Γ. Γιατρομανωλάκης, Μ. Μητροπούλου, Αρ. Νικολαΐδης και Θ. Βαλτινός. Αν κόβατε μάπες θα βγάζατε συμπέρασμα. Με μουντζούρικα μούτρα και μπουκλες της μόδας μαλλιά, με σερσέμικα ακατάσχετα, λόγια αμχανίας στομάτων... θα ρίχνατε κι αυτή την εκπομπή στα σκωληκόβρουτα των αποπάτων (!) Είχαν ένα καθισιό άτσαλο και σαρδανάπαλο από την έπαρσή τους, κι ούτε που καταλάβαιναν τι έλεγαν κ' οι ίδιοι. Καμιά βέβαια σχέση, δεν έδειξαν σε κάποια βραβευμένα από τους... (Γιάννης κερνάει Γιάννης πίνει): διους βιβλία τους, με την ιστορία. Όλοι αυτοί έχουν περάσει από κάποιο Χάρβαρντ των ΗΠΑ... και ξέρουν να την διαστρεβλώνουν και να την παραμορφώνουν.

Μα δεν υπάρχει τελοςπάντων κανένας επόπτης από τους υγιείς ιθύνοντες να ελέγχει και να καταργεί αυτά τα ρεζιλίκια; Να προφυλάσσονται και όσοι ανεπίδεχτοι της οθόνης; Χαίρε αδιάντροπη φατρία, με τα караγκιοζιλίκια

σου και τα μασκαραλίκια σου (!).

Βούδας και παρασκηνίο

Ο Νίκος Κυτόπουλος γνωστός αγωνιστής συγγραφέας, δημοσίευσε αποριών και ερωτημάτων κείμενό του στο περιοδικό «Πολιτιστική» σχετικό με τα κρατικά βραβεία λογοτεχνίας και την αγορά βιβλίων. Απορούμε κι εμείς με τη σειρά μας γιατί δεν έμαθαν ακόμα, οι ενδιαφερόμενοι συνάδελφοι, για το ότι, αυτά κανονίζονται από το παρασκηνιακό διευθυντήριο του κ. Σαβοϊδη. Εκείνος τα υπαγορεύει με δικούς του προέδρους επιτροπής: πότε με τον φίλο του κ. Αργυρίου και φέτος και του χρόνου με το φίλο του κ. Μερακλή. Αργυρίου — Μερακλή και Σιμόπουλος ξαναλλάσσονται χρόνια και χρόνια πρόεδροι σ' αυτές τις επιτροπές, κέρα και πάνω απ' όποιες κυβερνήσεις. Ο Βούδας του Συγκροτήματος λοιπόν, που είναι και στην επιτροπή συνταξιοδότησης λογοτεχνών, κινεί τα νήματα σαν κατεστημένο της πνευματικής ζωής του τόπου μας και δίνει τα σινιάλα του, για να κουμαντάρει τους κολλητούς του φίλους, και τα παρακοιμώμενα παιδιά του... Ορισμένα μέλη επιτροπών, δεν είναι παρά, κομπάρσοι για επίδειξη ονόματος, ή και μειωψηφούντες όταν αυτός ψήφει και σερβίρει τις θελήσεις του και φκιάχει τις πλειοψηφίες και κόβ' η πάλα του νερό, κόβει και ράβει τα βραβεία (χρήματα λαού) σε μέτρα σούρεαλ-ντεμοντέ (!).

Αλλά τι να τα λέμε ολόενα: «Φαινομένων έργων περιττόν εστί μακρολογία».

Μη παρακαλώ σας, μή, ενοχλείτε κάθε τόσο, το πάνθεο των ξενοκίνητων και σκοτεινών παρασκηνιακών δαχτυλοκούντητων αντρών (!). Είναι ένα κατεστημένο που αντικατάστησε επάξια τον Κ. Μαστιά και τον Άλκη Γιαννόπουλο (θεοσχωρέστους).

Πετροχάρικα βίτσια

Η ακαδημία των πεθαμένων «αθάντων» έδωσε κι αυτή φέτος τα πρωτοχρονιάτικα βραβεία της. Τα της Ουράνη — Νεγρεπόντη — που διαχειρίζεται και απονέμει ο Πετροχάρος, τά 'δωσε σε φίλους του, και προπαντός δεν ξέχασε τον κ. Παπαδίτσα... Πολλοί μωροφιλόδοξοι επιδιώκουν κι ονειρεύονται βραβείους από τον Πετροχάρο. Μα γιατί; Αυτου-

νού η φίλη του Άλκα Ουράνη, του τ' άφησε, για ό,τι θέλει, να τα κάνει... και να τα φάει ακόμα... κανείς δεν τον ελέγχει.

Ο Ξενόπουλος τον είχε αφορίσει λέγοντας: «Πήρε την κόρη μου γυναίκα του και προίκα τη «Νέα Εστία» μου. Ε, λοιπόν, κράτησε τη «Νέα Εστία» κι έστειλε πίσω σκίτι μου την κόρη μου». Αυτός ο αδίσταχτος πρόεδρος της ακαδημίας του Πατακού και του Ζωιτάκη... και πρόεδρος όλων... τότε των επιτροπών. Αλλά και πριν, αυτός ο μαϊδανός, που έγραφε ύμνους για το Μεταξά και για τον Παπαδόπουλο, που ήταν μέλος της συνθετικής επιτροπής για τον ύμνο της χούντας, που έστελνε συγχαρητήρια τηλεγραφήματα στον Παπαδόπουλο «επί τη διασώσει του» από τον Παναγούλη! «Πώς λοιπόν θ' αποζημιώσει τους κακότεχους αναγνώστες του για την αχώνευτη πανδαισία που τους σερβίρει ο κ. Πετρος Χάρης»; Γράφει ο Γ. Κοτζιούλας σε σχόλιό του, το 1951 στο «Νέο Νουμά» και συνεχίζει: «Τα γραφτά ή τα λεγόμενα του Πέτρου Χάρη, δεν αντέχουν ούτε ένα λεπτό. Είναι σαν τις σαπουνόφουσκες που σκάνε στη στιγμή».

Αφήστε οι όποιοι σοβαροί. Παρατείστε λοιπόν την επιδίωξη όσοι σημαδεύετε «ακαδημαϊκό» βραβείο από το γέρο μαϊδανό μας. Αξία δεν έχει το βραβείο, αλλά το ποιός το απονέμει.

Σερσέμικα ψέματα κι εγκυκλοπαιδικοί καθαφισμοί

Όλες σχεδόν οι ψευτομοντέρνες εγκυκλοπαίδειες στον τόπο μας, βρίθουν από Καβάφη και καθαφισμό. Δεν υπάρχει μέτρο και φειδώ. Τα πισωστρεφή αδελφάτα, ήβραν καιρό, πήραν δύναμη και φόρα και τον έκαναν θεό. Χρόνια τώρα που τον πιπιλίζουν... και τον επέβαλαν στους αφελείς και σαν περίγυρο, στη βέβηλη και διεφθαρμένη αναρχοκοινωνία. Τον τύπωσαν χαλκομανία και σε άφθονα 20δραχμα γραμματόσημα που δεν τελειώνουν ποτέ... να τον βλέπουμε καθημερινά θέλουμε δε θέλουμε, και να τον λυπόμαστε τον καπερό, που μας κοιτάζει ηδύπαθα σαν φραγκοπαναγιά, λες και βρυκολάκισσε το είδωλό του. Μας τονε κόλλησαν μόνιμα στη μπάλα οι κόλληδες, για να τον έχουμε και φυλαχτό υπόδειγμα στα χρόνια μας. Και να σκέφτεσαι πως, από τις αρχές του 19 αιώνα, οι πραγματικοί Έλληνες πατριώτες, οι πρωτοπόροι αγωνιστές, πάλευαν στο δρόμο της Δημοτικής μας γλώσσας

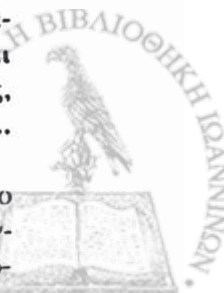
για να την επιβάλουν, να φωτιστεί και ν' ανανήψει ο αγράμματος κι αμόρφωτος λαός, να μη τον έχουν λεία, οι λογής δυνάστες, στη δική τους χρεία. Το δρόμο που άνοιξε ο Βηλαράς, κι εκατό χρόνια αργότερα άλλοι πρωτομάχοι σαν τον Ψυχάρη, το Γληνό, τον Παλαμά, το Βάρναλη κ.λπ... ο Καβάφης δεν τον ακολούθησε. Το γύριζε κι έγραφε σε ρέουσα ή καθαρεύουσα, για να ικανοποιεί τα βίτσια της αρχοντικής καταγωγής και των ανώμαλων παθών του. Κι έχεις και τους Καβαφολόγους να σου λεν: Το ψέμα, η υπερβολή κ' η τρέλα πάει στα βουνά και τα παίρνει ο άνεμος. Όχι λοιπόν φίλοι μου. Η υπερβολή, το ψέμα, η τρέλα και η αδικία, βρίσκεται εδώ ανάμεσά μας! Στα χρόνια μας, θριαμβεύει το ψέμα και περνάει κι εγκυκλοπαιδικά στην ιστορία των γραμμάτων και του σαθρού πολιτισμού μας. Μ' εγκυκλοπαίδειες που βρίθουν από ανευθυνότητες, υπερβολές, κενά, ψευτοφιλολογίες κι αδικίες. Μ' όλα αυτά τα σάπια φρούτα, παραμορφωμάστε. Γινόμαστε Σίσυφοι που τα κοτρώνια μας πέφτουν στ' ανηφόρια. Μας κάνουν Δαναΐδες με τους πύθους ή σερσέμηδες που κουβαλάμε νερό με τα καλάθια!

Αν δεν γραφτεί ευσυνειδήτα, υπεύθυνα κι αντικειμενικά, η αληθινή μας ιστορία, να πάρουν τις πραγματικές τους διαστάσεις και οι μορφές του πολιτισμού και της προόδου... τα παιδιά μας και τ' αγγόνια μας θα φουσκώνουν τα μυαλά τους ψέματα και... «ζαμάν φου, κιαπάνω τούρλα»!

Ο Κοτζιούλας, ο Θεοτοκάς κι ο Παπατσώνης για τον Καβάφη

Ο Γ. Κοτζιούλας σε μια του απάντηση στον «Δημ. Τύπο» εφημερίδα της Αθήνας που κάποιος δανδής αερολογούσε λέγοντας: «Η νέα μας ποίηση χρωστάει πολλά στο μεγάλο βάρδο τον Καβάφη...» γράφει με το διάφανο κι αδέκαστο λόγο της κριτικής του σκέψης και σοφίας: «...Βάρδος; Όχι όα! Βάρδοι λέγονται οι ραψωδοί, οι ποιητές ηρωικών ασμάτων, τύπου Τυρταίου, Βαλαωρίτη κ.λπ. Ο μακαρίτης ο Καβάφης, αν υποθεθεί πως ζούσε στην Αθήνα, και αν πρέπει σόνι και καλά να ονομαστεί βάρδος, θα μπορούσε να είναι, το πολύ, τοιούτος του... Ζαπκείου, του νυχτερινού μάλιστα βίου.»

Ο Γ. Θεοτοκάς το 1929 με το «ελεύθερο πνεύμα» του, τονίζει για τον ηδυπαθή Αλεξανδρινό ποιητή: «προσωπικά, ένας οποιοσδήποτε Γιαγκούλας των ελληνικών βουνών μ' εν-

διαφέρει πολύ περισσότερο απ' ό,τι μ' ενδιαφέρει ο Αλεξανδρινός ποιητής. Είμαι σύμφωνος να τουφεκίζουν τους ληστές, μα θα έδινα πολλά για ν' ακούσω τις εξομολογήσεις τους, ενώ η εξομολόγηση του κ. Καβάφη σκορπισμένη στα εκατόν πενήντα ποιήματά του δεν προσθέτει τίποτα στη γνώση μου των ανθρωπίνων παθών».

Και ο Τ. Παπατσώνης σε μια χαρακτηριστική συγκριτική του γράφει τίμια κ' ειλικρινά:

Ο Καβάφης, στην απομόνωσή του ήταν ο ναρκισσευόμενος αριστοκράτης, με τις επιδράσεις της αγγλικής υπεροψίας. Ενώ ο Νικολαΐδης, στην ευγένεια της θελημένης ερημιάς του, προσέγγιζε τους μεγάλους Ρώσους ανθρωπιστές...

Αν τ'ά βλεπαν τούτα κι άλλα... τα τόσα και τόσα αντικαβαφικά, οι αθηναίοι και λοντρέζοι καβαφόφιλοι του αδελφάτου της πισωστρέφειας... θα ζητούσανε ξίδι αψύ... να τους περάσει η κακοφάνια.

Φιλιππικές επικρίσεις Ρώτα - Δαμιανάκου κατά Καζαντζάκη

Το χινόπωρο του 1943, ο Β. Ρώτας έγραψε σε συνέχειες στο εβδομαδιαίο περιοδικό «Καλλιτεχνικά Νέα» αμείλιχτη κριτική κατά της ποιητικής «Οδύσσειας» του Ν. Καζαντζάκη με τους 33.333 στίχους, που αργότερα κυκλοφόρησε και σε βιβλιαράκι με τίτλο «Κριτικοί στοχασμοί πάνω στην «Οδύσσεια» του Καζαντζάκη».

«Η «Οδύσσεια» αυτή δεν διαβάζεται», γράφει κατηγορηματικά ο Ρώτας. Και προσθέτει με το στωϊκό ύφος του: «Πρώτα πρώτα από το μέγεθος που έχει και σαν βιβλίο και σαν ποίημα. Το βιβλίο αυτό είναι μεγάλα, χοντρό και βαρύ. Δεν μπορείς να το χερακώσεις και να το ξεφυλλίσεις, αν δεν το τοποθετήσεις σε ειδικό αναλόγιο, με ειδική πολυθρόνα να καθήσεις να το μελετήσεις. Όπως αλλιώς να κάμεις, θα κουραστείς αμέσως και θα το παρατήσεις. Είναι αδύνατο των αδυνάτων να το διαβάσει άνθρωπος ολόκληρο αυτό το βιβλίο, ούτε ο ίδιος ο ποιητής που τό 'γραψε. Τό 'γραψε αλλά δεν το διάβασε».

Η Β. Δαμιανάκου που προλογίζει την παραπάνω κριτική εργασία του Ρώτα γράφει:

«Ο Ρώτας διάβασε την «Οδύσσεια» από τον πρώτο ίσαμε τον τελευταίο στίχο κι επισημαίνει στην κριτική του τις πολλές αδυναμίες του έργου, από τον όγκο του τον ανοικονόμητο, τον τοτεμισμό του, την

αμετροπέειά του, τον -ανάγωγο ρυθμικά- στίχο του. Από την έλλειψη περιπέτειας, από κούφια παραγεμισμάτα, από άχρηστα βάρη και παραστόλισμα από πληθώρα λέξεις αχρειαστές, που τις κρεμάει στο έργο σαν κουδούνια, χαιμαλιά και σκουλαρίκια. Από την αφόρητη κατάχρηση από φτιαχτές λέξεις: -πολυβούλης-, -λοξονούσης-. Από τις αφελείς φαιλικές φιλοσοφίες: «Όλο φάλό και μήτρα κρέμεται στην άβυσσο το πνέμα». Από την προσπάθεια του ποιητή να ειπεί μεγάλο λόγο, κι αντί μεγάλο λόγο, γράφει μέγα βιβλίο -που μόνο χασομέρηδες μπορούν να το διαβάσουν και μόνο πλούσιοι μπορούν να τ' αγοράσουν-. (Σ.Σ.: Η «Οδύσσεια» στην πρώτη της έκδοση κυκλοφόρησε σε περιορισμένο αριθμό πολυτελών και πανάκριβων αντιτύπων μεγάλου σχήματος).

«Ο Ρώτας», συνεχίζει η Δαμιανάκου, επισημαίνει ότι το έργο αυτό, δεν απευθύνεται στην κοινή γνώμη, δεν είναι συνεισφορά στον πολιτισμό μας. Απευθύνεται στην πρόληψη, στη γοητεία του τερατικού και της μαγείας και της αισθητικής ωμής εικόνας, μάλιστα της ερωτικής πράξης. Επισημαίνει ότι ο ποιητής της Οδύσσειας έχει φτιάσει ένα υπεράτομο, έναν σούπερμαν, έναν «εξωγήινο», αλλά στην πραγματικότητα, είναι απλώς ένας ερασιτέχνης της πράξης, που «έχει κηδήσει έξω από τη ζωή».

Για τη μόρφωση και τη γνώση

Καταχτώντας γνώσεις, καταλαβαίνουμε τα λάθη-μας.

Δέν υπάρχει μεγαλύτερη ευτυχία, απ' το να είσαι ζωντανός.

Δεν υπάρχει καλύτερη γνώση απο την εμπειρία.

Είναι καλό όταν σύννεφα δε σκεπάζουν τον ήλιο. Είναι καλό όταν η τεμπελιά δεν ενοχλεί τη μελέτη.

Μέσα στα λόγια των γερόντων υπάρχει σοφία. Μέσα στα γνωμικά-τους... μαθήματα.

Το νερό καθαρίζει τα πράγματα. Η μελέτη το μυαλό.

Πολιτικοκοινωνικά κεντρίσματα

Λόγια που καίνε
του Στέλιου Κεντή

Ο Συγγραφέας έχει χρέος να γράφει την αλήθεια. Δηλαδή, δεν πρέπει να την αρνείται, ούτε να την παραλείπει, κι ούτε να τη μασκαρεύει. Η αλήθεια είναι χρήσιμη, όταν μετατρέπεται σε ενέργεια.

Τιμή στους ήρωες των αλβανικών βουνών

Η τιφλή κι εθνικά επιζήμια κι ανάξια ελληνική εξωτερική πολιτική, σχεδόν ως τα τελευταία χρόνια, καταδίκασε όχι μόνο τις μνήμες αλλά και τα κουφάρια των παλικαριών του λαού μέσα στην αλβανική αιματοποτισμένη γη.

Από το 1945 όλες οι κυβερνήσεις, τρέφονταν στην εξουσία με το μίσος, την έχθρα, την «εμπόλεμη κατάσταση» με το γείτονα φίλο κι αδερφό αλβανικό λαό. Ούτε εθνικό φιλότιμο, ούτε σημασία έδωσαν για ένα ιστορικο-κοινωνικά, οικονομικά και πολιτισμικά, αναγκαίο άνοιγμα σχέσεων, ή τουλάχιστον για τα κόκκαλα των ηρωικών νεκρών μας, που έπεσαν μαχόμενοι σε Κλεισούρες και Τρεμπεσί-νες, κατά του ιταλοχιτλερικού φασισμού.

Καμιά ελληνική εξουσία δε φρόντισε ποτέ, για την ανακομιδή των λειψάνων τους! Ούτε καν για ένα μνημόσυνο ευγνωμοσύνης στον τόπο της θυσίας.

Όλοι οι λαοί της Ευρώπης, νικητές και νικημένοι των πολέμων, έκαναν μ' επιμέλεια κι ευλάβεια, πάντοτε, στο ακέραιο, την περισλλογή και τη σύναξη των λειψάνων των προσφιλών τους ομοεθνών στις πατρίδες τους. Γιατί όπως λέει κι ο Κάλβος: κοιμάται καλά τον αιώνιο του ύπνο, όποιος κοιμάται στ' αγαπημένο χώμα της πατρίδας του!

Οι γραινίκλοι βίβαια, δεν έχουν ψυχικό πολιτισμό ανάλογο, για ν' αποδείξουν σε τέτοια ιερά χρέη, το υπέρτατο καθήκον που οι αρχαίοι μας πρόγονοι τό 'χανσαν πρώτο αξίωμα ψυχικά πολιτισμένου ανθρώπου: την τιμή των νεκρών!

Πάτρωνες κι αφέντες, καλοθιλητές κι εμικρέδες και χωρίς νά 'ναι υπήκοοι Έλληνες πολίτες, είχαν παχυλά συμφέροντα και προνόμια... Ζούσαν ασυναίσθητα, αρμέγοντας το πικρό γάλα της ανωμαλίας... Τώρα λοιπόν, μετά από 40 ολόκληρα χρόνια, καταφέραμε, σαν πο-

λιτισμένοι —υποτίθεται— Νεοέλληνες, να τιμήσουμε τη μνήμη των νεκρών μας, μ' ένα στεφάνι που κατάθεσε ο υπουργός Κάρολος Παπούλιας στο Τεπελένι, για την εκεί εκατόμβη των θυσιών μας το 1940-41. Αυτό οφείλεται βέβαια στις καλές διαθέσεις της σημερινής κυβέρνησης, που έκανε μια καλή —και μ' αισιόδοξους αιώνους για το μέλλον— αρχή, και με το άνοιγμα της Κακαβιάς... για ειλικρινή, ειρηνική κι αδερφική συνεργασία, και με την Αλβανία και με όλες τις γειτονικές μας χώρες. Άμποτε, οι όποιες Συμφωνίες, να περάσουν γρήγορα σε στάδια πραχτικής εφαρμογής. Για το καλό των αδερφών βαλκανικών λαών, χειροκροτούμε πρώτοι.

Ληλητήριο ανταποκριτή...

Όταν πήγε στις 4.12.84 ο υπουργός κ. Παπούλιας στα Τίρανα και με την ανάλογη διπλωματική και δημοσιογραφική κουστωδία... ένας ερπιτζής, δεν είδε αυτοκίνητα, είπε, στις πλατείες της αλβανικής πρωτεύουσας... κι έριξε ο προκαταλημμένος κι ανόητος το δηλητήριό του, σε ανταπόκριση από κει, ότι τάχα οι Αλβανοί πολίτες, είναι σαν «εξωγήινοι» και μαζεύονται στα πεζοδρόμια και χαζεύουν...

Βρε πού να τον έβρουν τον αμαξολύσσα οι λογικοί και σοβαροί Έλληνες πολίτες να του κολλήσουν όλοι απόνα φτύσιμο, να μη τον ξεπλένει ούτε ο Νιαγάρας. Αλλά, τέτοια κοράκια υποκείμενα παίρνουν μαζί τους οι υπουργοί μας για την προαγωγή των σχέσεων με τους άλλους λαούς; Αυτός ο ψευτοντιντής, ο χαζομοντέρνος, της επιδειχτικής και μακελαρικής ρόδας στην Ελλάδα, έμεινε βλέπετε κακοφανισμένος, γιατί, οι Αλβανοί δεν έχουν καυσάριο στις πλατείες και στα πάρκα τους, γιατί δεν ματώνουν τους δρόμους και δεν εξαποστέλουν, καθημερινά κόσμο στον αγύριστο, με τ' ατέλειωτα βρώμικα και καταχρεω-

μένα, παλιοσιδερικά (!)... Και γιατί, ίσως, επειδή, οι Αλβανοί δουλεύουν όλοι και τρώνε από το μόχθο τους χωρίς να χρωστάνε δεκάρα σε κανένα, και είναι προς τιμή τους, η κάθε προκοπή τους, μαζί και της ελληνικής μειονότητας. Ενώ αυτός ο λελέξ, ποιός ξέρει πόσα αρπάζει και τσεπώνει και ροκανάει χαράμικα κι επιζήμια από το μόχθο του δικού μας λαού, ή από κείνα που τα χρωστάνε και τ' αγγόνια τους τους «υπερπροστάτες» μας, που εξόρκιζε κι ο Κάλβος. Αυτός λοιπόν, ο εθελότυφλα τυφλομάτης, δεν είδε τίποτ' άλλο, αξιόλογο στην αλβανική πρωτεύουσα; Ούτε Μουσεία, ούτε πάρκα, ούτε στάδια, ούτε πανεπιστήμιο, ούτε εργοστάσια, ούτε ξενοδοχεία, ούτε ολοκληρωμένο σιδηροδρομικό δίκτυο (που στη χώρα μας αλίμονο, παραμένει ανολοκλήρωτο και ανανέωτο) ούτε μέγαρο πολιτισμού δεν είδε (για να μη βασκάνει τη δική μας Στέγη Γραμμάτων στην οδό Μητροπόλεως). Είχε φαίνεται ο κουφιοκέφαλος πάρει και με αμπούλα το χασίσι του αντιαλβανισμού και τη μεταλαβιά τη φαρμακιά του Σεβαστιανού... Αλλ' ο παρασιτικός μας ερτιτζής αν τρώει αυτός ισόβια, το αμερικανόχορτο... ο πολύς ελληνικός λαός δεν τρώει κουτόχορτο. Αντιλαμβάνεται από μακριά, τα νοικοκυριά και την ανεξάρτητη εθνική προκοπή των Σκιπητάρων και την εξηγεί, ακόμα και στα ζωτικά προϊόντα π' αγοράζ' η χώρα μας απ' αυτούς: όπως π.χ. ηλεκτρικό ρεύμα, πετρέλαιο, βενζίνη, καλαμπόκι, χρώμιο κ.λπ. «Εξωγήινος» είναι ως φαίνεται, αυτός ο γραικύλος, σαν έξω από την ελληνική και αλβανική πραγματικότητα, κι όχι οι συγγενικοί απόγονοι του Σκεντέρμπεη... που αφοσιωμένοι από τη νήπεια ηλικία τους, με λατρεία στη γη τους, δεν αφήνουν γωνιά ακαλλιέργητη, και μετατρέπουν με τον ιδρώτα τους, τους κάμπους, σε σιτοβολώνες και τα βουνά τους σε περιβολιώνες!

Παπικοί «αθεϊσμοί»...

Ο πάπας Βοϊτύλας, ευλογώντας μόνο 20 χιλιάδες αφελείς «πιστούς» τα Χριστούγεννα του '84 στην Πλατεία του Άι-Πέτρου στη Ρώμη, έριξε και τ' ανάλογα αναθέματα στους αθέους. Είπε δε ανάμεσα σ' άλλες «αρές» με σταυροθόλωτες μετάνοιες στον άνεμο, ότι:

«Οι άθεοι οδηγούνε τους λαούς σε πολέμους πείνες και αφανισμούς...». Άκουσον, άκουσον αρχιτρίκλινε, και ρίψε επί της κεφαλής του αρχιφαρισαίου υποκριτή, «τον λίθον του αναθέματος».

Κι ενώ σφάδαζαν γύρω του τα θύματα της εγκληματικής μαφίας και αναρχίας του απάνθρωπου καπιταλισμού, με τις βομβιστικές ενέργειες σε τρένα και αλλού... ο κυρ-Βοϊτύλας, από το μπαλκόνι του Βατικανού, που γύρω του θα βρυκολάκιαζαν οι πάπισσες Ιωάννες... αντί να μιλήσει για ειρήνη κι αγάπη του Ναζωραίου στην επέτειο της γέννησής του, μιλούσε για πολέμους και σφεντόνιζε τα βέλη του με δηλητήριο κατά του αθεϊσμού. Κι αυτός ας πιστεύει μόνο στο θεό του μαμωνά και του πολέμου. Λευκό βλέπετε είναι το καλιμαύκι, αλλά το σχήμα του, μοιάζει σαν κεφάλι κόμπρας όταν θυμώνει κι ορθώνεται και το ξεύει τα μαύρα γλωσσίδια και το κατράμι που κρύβει μέσα του. Μα, αν δεν ήταν τέτοιος, τον έκαναν κοντίφηκα; Πώς όμως να μιλήσει για ειρήνη, όταν κάνει πόλεμο, βάζοντας βαθιά τα σκόρδα του διχασμού, για να ξεοδέει τα θανατηφόρα προϊόντα του από τα πολεμικά εργοστάσια της «Αγίας» Έδρας; Αλλ' αν τότε ρωτούσαν ορισμένοι τολμηροί σχετικά... τι θα τους απαντούσε; Πάντως εγώ θα του ψάλλω λίγα κι ας με σχωρέσει η «αγιότητά» του και η «θεότητά» του. Αν δε;... θα περιμένω τον αφορισμό του:

1) Ποιός κυρ-Βοϊτύλα, από τους προκάτοχους κι όλο το συναγώι σου διαμαρτυρήθηκε στο Β' Π. Πόλεμο για τα φριχτά εγκλήματα και τα κρεματόρια του Χίτλερ;

Το Βατικανό σου δεν περιέθαλψε τους αρχιναζίστες και τους φυγάδεψε στη Λατ. Αμερική;

2) Η «Αγία» Έδρα σου, τι τα θέλει τα μεγαλύτερα πολεμικά εργοστάσια; Μήπως απ' αυτά, παράγονται κουλούρια και ζαχαρωτά, για να τραφούν οι πείνες των λαών, ή αυτά προετοιμάζουν τον αφανισμό που καταλογίζετε σε άλλους, τόσο φαιδρά, όπως ο Καραγκιόζης μας εδώ, που μας διασκεδάζει με τα κωμικά και τα θυμόσοφά του;

3) Γιατί δε ρίχνεις λίγο αλεύρι από τον ουρανό σαν άλλο «μάννα» σε γη κατακαμένη 7 χρόνια απ' τις αναβροχιές, να σώσεις τ' αβυσσινόπουλα κι όλη την πειναλέαν Αραπιά, από την κείνα και τη λίμα; Γιατί δεν ανοίγεις για τους φτωχούς τη «χουβαρδού» σου τράπεζα που αρδεύουνε τους πακτωλούς της μόνο οι μαφιόζοι μεγιστάνες και οι «μάντζερ-ραίοι» τους; Δεν ξέρεις πως, για να είσαι και να φαίνεσαι χριστιανός... πρέπει να μοιράσεις τα υπάρχοντά σου;

4) Ποιός καταχρέωσε με 100 δις δολάρια, χώρες μπανανίες, σαν την Αργεντινή, κι έριξε το λαό της σε στυγνές και σκοτεινές δικτατο-

ρίες, πείνες, με 250% πληθωρισμούς και αφάνισε 40.000 παλικάρια... που οι Αργεντινές μάνες κλαίνε ακόμα τον τόσο άδικο χαμό τους;

5) Ποιός άναψε τους πολέμους: στην Κορέα, στο Βιετνάμ, στο Λίβανο, στο Αφγανιστάν, στα Φόκλαντ, στο Ιράν - Ιράκ, στο Τσάντ και στην Καμπότζη; Ποιός βάζει όλα τα ζιζάνια στα θρησκώληπτα ξόανα της Πολωνίας σου; Μη πείτε πως όλ' αυτά, τ' άνάψανε οι προσευχητάρηδες, κ' οι παραθρησκευάμενοι, οι φίλοι και οι συνεταίροι σου Ρέηγκαν και Κίσσιγκερ (!).

Όλα τα κακά του κόσμου κυρ-Βοϊτύλα, τα φταίνε οι αθέοι... που θρέψανε μετά το Β' Π. Πόλεμο 2 δισεκατομμύρια στομάχια... και αφύπνισαν για λευτεριά και μόρφωση, για ψωμί, δουλειά και πειθαρχία στον καθένα αξιοπρέπεια μαζί κ' ισοτιμία, τα 3 δισεκατομμύρια του πληθυσμού της γης;... Όμως, τι να πρωτοειπούμε αλήθεια; Αφού κι ο τρανός ποιητής μας Βάρναλης είχε δίκιο πού 'λεγε το «Σαράντα σβέρκοι βοδινοί...». Σήμερα, ενώ πεινούν και σφάζονται οι λαοί, καθώς υπεύθυνοι για πολέμους κι αφανισμούς είναι οι φαρισαιοί...

Κι από την άλλη γίνονται «τσιμπούρια και κορέοι» ποντίφηκες που κράζουνε... πως φταίνε οι «αθέοι»!

Χαίρε
κι από χρόνου
Σ. Καλαντάρης
και για την αντιγραφή
Στέλιος Κεντρής

«Πλεονεξία κι ειδωλολατρία»

Τι σου φταίνε οι καημένοι οι τρανοί οι ρασοφόροι... που μαζεύουν το χρήμα, τις περιουσίες, τα τάματα και τα χρυσάφια των ηλίθιων «πιστών»; Ποτέ ο αληθινός χριστιανός δεν πατρωνάρισε το μαμωνά. Αντίθετα, τονε στηλίτευσε και τον εξόρκισε με τους πιο μελανούς ιφορισμούς. Φταίχτες είναι κατά βάση και οι ίδιοι οι αποβλακωμένοι θρησκώληπτοι. Δεν ξέρουν ότι ο κ. Σεραφείμ Τίκας είναι τόσα χρόνια πρόεδρος στο Συμ/λιο της Εθνικής Γράπεζας, με τις περισσότερες μετοχές σ' αυτή; Δεν ξέρουν ότι η αρχιεπισκοπή της Αθήνας κατέχει και διαχειρίζεται περιουσίες 860 δισεκατομμυρίων δρχ. στ' όνομα μιας αδίσταχτης καπηλείας θεών και αγίων; Ας ανοίξουν τα μάτια τους να διαβάσουν, ή να ιδούν τα έργα της δεσποτοκρατίας σε πειρασμένους καιρούς, αλλά προπάντων και σε σημερινούς, για να τα μάθουν.

Στην Παναγιά την «κλαιούσα» της Τήνου

έχουν σωριάσει οι αφελείς και οι ανόητοι 110 κιλά καθαρό χρυσάφι, 12.000 πολύτιμα κοσμήματα, αμέτρητα χτήματα, ακίνητα κι επιχειρήσεις με βρώμικα και ψυχοφθόρα προϊόντα π.χ. μπιλιάρδα, ηλεκτρονικά φλιμπεράκια, κιν/γράφους με τα τολμηρότερα πορνό κ.λπ. Όλες οι δωρεές γίνονται στο ναό. Και ο δεσπότης Δωρόθεος, δήλωσε πέρυσι ότι:

«Δε συμφέρει κανέναν, να γνωρίζει πόση είναι η περιουσία του ιδρύματος τηςμεγαλόχαρης...».

Αυτό βέβαια, και κατά το «μη γνώτω η αριστερά, τι ποιεί η δεξιά» (!). Κούνια που τους κούναγε! Που θα πάει αυτή η κατάσταση;

«Η σύναξη του μαμωνά είναι πλεονεξία και ειδωλολατρία» λέει κι ο Απ. Παύλος (Κολοσ. Γ' 5-6).

Αφού πρώτα, αποβλακώνουν συστηματικά και τρελαίνουν τους «πιστούς», ύστερα τους μαδάνε λίγο-λίγο σαν κοτόπουλα, με τα ειδωλολατρικά και τ' άλλα του φόβου των δήθεν «αοράτων δυνάμεων» τερτίπια. Ως και η αθλήτρια Βερούλη δώρησε στην Τήνο το χρυσό της μετάλιο (!) Για θυμηθείτε και τη μονή Χρυσοβαλάντου στην Αθήνα!... Εκείνα τα αίση των σκοτεινών υποθέσεων και των ξένων εκμεταλλευτικών διασυνδέσεων; Όλα στη φόρα... κι όλα κουκουλώνονται ατιμώρητα και σκεπαινούνται... σαν των γατιώνε... σ' αυτόν τον άμοιρο τόπο! Από καταβολής βυζαντινοκρατίας, εδώ, δεν οδηγούν οι τυφλοί τους τρελούς που πέφτουν σε λούμπες και λάκκους.

Εδώ, οι «εξυπνότεροι» κ' οι κατεργαριοί, οι πονηροί κ' οι απατεώνες, τυφλώνουν τους χαζούς κι απομυζούν ανελέητα τα θύματά τους.. Έχεις και τον κ. Τίκα που «χαρίζει» λέει τα οικόπεδα στο Πέραμα του Πειραιά, όταν ο λαός προτύτερα τα κερδίζει με αλληπάλληλα δικαστήρια... Οι «αμέτρητες» περιουσίες κι ανάμεσα σ' αυτές και η περιβόητη της Βελλάς... τα τόσα τσιφλίκια, οι μεγάλες επιχειρήσεις, τ' ακαταμέτρητα ακίνητα, τα τρανά τραπεζικά капиталία... τι θα γίνουν; Έτσι θα βρισκόμαστε αιωνίως και τυμπαίνως; Και η «Αλλαγή»; Και ο φίλος μου, ο (κατά Μ. Χάρη) Αντρουλιός με τις «απαλλοτριώσεις»; «Μακάριοι οι κατέχοντες»; ή «Αμαρτωλοί που φύγωμεν» και δίκαιοι που πάμε;

Και... βιβλία γκουρούδικα

Όταν τα πλήθη αφυπνίζονται... στην Ινδία, η πάντα μεγαλεμπόρισα κυρία ΣΙΑ, προσπα-

θεί σε κάθε της αποικία, όπως π.χ. στη μπανανία... ν' αποκοιμίζει και ν' απομωραίνει τους αποίκους της, με διάφορα κίβδηλα προϊόντα και κόλπα, αλλά και με γκουρούδικα μαντζούνια σε βιβλία.

Έτσι, τα τυφλώσαρα πάνε «φέρτε» στα δολώματα. Τον τελευταίο καιρό, τα σκοτεινά άντρα, του σιωνισμού και του μασωνισμού, τυπώνουν για τα «καταναλωτικά» τους υποχείρια, ως και αλαλούμ βιβλία εκατομμύρια... Κι εξαπολύουν κάποια ψωμοζήτια κοριτσόπουλα, και τα μοιράζουν τζάμπα, σε σπίτια, μαγαζιά, ξενοδοχεία, πολυσύχναστα κέντρα... και τ' αρπάζουν οι εύκολοι κι αμακατζήδες ρωμιοί και... «ήτανε στραβό το κλίμα... τό 'φαγε κι ο γάιδαρος» που λέει κ' η παροιμία! Χαιρε λοιπόν και πρόστιχο και σκοτεινό βιβλιεμπόριο, με χάρη και βάθη ακαταμέτρητα, συγκεχυμένα, ερμητικά, σατανικά, και για μυαλά και για ψυχές, λιαν καταστροφικά! Φοβερή και συστηματική λοιπόν και στον τομέα του βιβλίου, η προπαγάνδα σύγχυσης κι αποπροσανατολισμού. Είχαμε τις άλλες αναρχίες και τρέλες. Ορίστε μας τώρα και τα τιτλοφορούμενα έντυπα για τις πανάκειες. Ακούστε: «Μπαγκαβάνι Γιντά», «Μπακτιβεντάτα Σουάμι πραμπουκάντα» και τον κακό τους τον καιρό οι σαρδανάπαλοι απατεώνες! Όλ' αυτά τα δηλητηριώδη ζοφερά κι αλαλούμικα κείμενα, τα σεργίρουν για να σκοτώνουν έντεχνα και δολερά των νέων τα μυαλά, να τα υποδουλώνουν πιο βαριά. Ποιός όμως να τα παρατηρήσει αυτά, και ποιός να δια φωτίζει το λαό μας τον πολύπαθο πλατιά, να τα παστρεύει αυτά τα επιδημικά και χολερικά ανθυποπροϊόντα των ανεξέλεγκτων κι ασύδωτων μαφιόζων; Αλίμονό μας! Πάει η αλλοτρίωση από κάθε ωραίο και γνήσιο ελληνικό... φουρτούνα, και δεσυμαζεύεται!

Ω Γραικοί μου και πατρίδα μου ανοιχτή... φυλαχτείτε μοναχοί, από τους εωσφόρους όπου σας ξεπλανεύουνε και σας λεηλατούνε! Γιατί αν ξεγελιέστε έτσι:...

«Λαγός σκορδάρι στούμπιζε
μεζέ του κεφαλιού του».

Αετονόχικα ιερατεία

Η τόσο προκλητική δεσποτοκρατία στη χώρα μας, έχει αναχθεί σε μάστιγμα της πιο αδίσταχτης εκμετάλλευσης.

Τα φαταούλικά αυτά ιερατεία, με τα κοπέλια τους, παίρνουν από τους τηλεφωνικούς

καταλόγους όλες τις δ/νσεις των Ελλήνων, και στέλνουν ταχτικά επιστολές για οικονομικές ενισχύσεις με το «ό,τι προαιρείσθε» για το ναό τάδε, ή για την αποπεράτωση ποικίλων αγίων Φανουρίων και Νεκταρίων, αμήν, βοήθειά σας (!). Έρανος τάδε. Έρανος δείνα. Κι ένα σωρό «προφάσεις εν αμαρτίαις». Ποντάρουν έτσι σε θετικές αποστολές χρημάτων γύρω στο 30% και το πετυχαίνουν... Όμως απ' ορισμένους βρίσκουν και το μάρμαπα τους και το διάβολό τους. Ιδού ένας τίμιος ειλικρινής και θαρραλέος που είχε και στενές σχέσεις με τα ιερατεία... τι απάντησε ανάμεσα σ' άλλα στο δεσπότη Καλαβρύτων και Αιγιαλείας Αμβρόσιο, μ' επιστολή που έφτασε στα χέρια μας χωρίς τ' όνομά του:

[...Μου γράφετε ότι παρασιώπησα σκοπίμως τη φράση: «Κι' αν δεν μπορείτε να μας ενισχύσετε μ' αυτό το ποσόν στείλτε μας όχι μπορείτε... Δηλαδή, -βόηθα με φτωχέ να μή σου μοιάσω.»

«Σταματείστε επιτέλους να μας βλέπετε συνέχεια σαν παραγωγικές αγελάδες. Σταματείστε να μας λιβανίζετε συνέχεια με το τί έχουμε προσφέρει στη γενέτειρα. Έχουμε κι εμείς ανάγκες, προσφέρετε και σεις για μας, τώρα έχετε, προφυλάχτε μας από τον αφανισμό, όπως προφυλάσσετε τα μάρμαρα και τις εικόνες, αξίζουν περισσότερο αυτά από μας:»

«Αν δεν μπορείτε αφήστε μας στις πίκρες μας, μη μας ζητάτε και από πάνω».

Δεχθείτε Σεβ/τε την επιστολή μου αυτή σαν άλλη διαμαρτυρία «όχι βέβαια μέσω του τύπου που τόσο απεχθάνεσθε».]

«Εισαγόμενα»

Για πολλούς μοντέρνους αφελείς ρωμιούς και για κορόιδα...ζήτησαν τα γύφτικα, τσιγγάνικα και κρίσνικα μοντεροφούστανα, με πλισέδια και σούφρες... και χίλιες φορές κάθε ξενύχτι... χάρε-Κρίσνα, χάρε-Κρίσνα. Ζήτησαν οι επιρεπείς σε κάθε είδους τρέλα (!). Ζήτη και η «Ελένη» του Γκαίητς... το φούμαρο «μπεστ-σέλερ» π' αγόρασε ακόμα κι ο στρατός... έτσι για εθνική ομοψυχία... αναμόχλευσης παθών! Ζήτησαν κι όλα τα «εισαγόμενα» που εκπορεύονται από σκοτεινά κανάλια... της υπερατλαντίας (!). Κι όλα τα δολώματα για τα ψάρια της «καταναλωτικής» κοινωνίας. Ε όχι δα. Στην τρέλα θα το ρίξουμε και θα κολάμε σαν οι μύγες στα ψοφίμια για τέτοια:

Φέρε μου τέτοια, φέρε μου κι άλλα... κι άφησε τα ντόπια προϊόντα μας... μπουκάλα! Ζήτησαν λοιπόν όλα τα τρελά «εισαγόμενα». Μη λησμονάτε και τα τζίνια τα καραβοπάνινα,

γιατί ακόμα δεν πλούτισαν οι καημένοι οι καρβοπανάδες! Εκείνα που φορούσαν προπολεμικά οι πρόγονοι εργάτες, οι μαστόροι και ολ' οι φουκαράδες!

Περιπεράστε και πάρτε κι αλλοτριωθείτε, κυρίες, δεσποινίδες, νεολαίοι αναρχικοί και ντιντήδες. Πάρτε «εισαγόμενα» τωρινά κι επόμενα' αφού είμαστε ξέφραγο αμπέλι... και κάθε εισαγόμενος φέρνει ό,τι θέλει. Και για να ιδούμε τι θα πάρετε από την Ελλάδα μας... και τι στο τέλος θα μείνει ελληνικό!

Νόμοι άνομοι και φυλακισμένοι προνομιούχοι

Στην Ελλάδα δεν υπάρχουν νόμοι αυστηροί και τιμωροί. Αναλογιστείτε τους κατ' εξακολούθηση φονιάδες, κλέφτες, λωποδύτες, βιαστές, διαρρήχτες αρχαιοκάπηλους, ληστές μετά φόνου για ένα πενηντόδραχμο (πρόσφατα Θεσ/νίκη). Μπαίνουν με χιάδια στη φυλακή και ξαναβγαίνουν για να συνεχίζουν τ' απάνθρωπο κι αντικοινωνικό εγκληματικό τους έργο. Οι φυλακές, δεν είναι φυλακές. Είναι καλοπέραση, τεμπελίκι' και για τους ημέτερους, πασαλίκι (!).

Θυμηθείτε τελευταία τα επεισόδια των φυλακών Επταπυργίου, ή και Χαλκίδας και Κορυδαλλού. Οι «φυλακισμένοι» εκτός από κείνους στις «Αγροτικές» που η μια μέρα πιάνεται για δύο, όλοι τους έχουν πολλές δυνατότητες, δικαιώματα και προνόμια. Κάνουν στάσεις, απεργίες, χαρακίρια, βρίζουν, ξυλοδέρνουν και καλοπερνάνε, με την τηλεόρασή τους, με το χασισάκι τους που δεν λείπει στους πρεζάκηδες κι εκεί, κ.λπ.

Γιαυτό πληθαίνουν τα εγκλήματα στη χώρα. Γιαυτό, από ψύλλου πήδημα, ο ένας αφαιρεί τη ζωή του άλλου! Σκοτώνουν, κάθονται λίγο «μέσα», ξεκουράζονται, ραχατιάζουν και βγαίνουν και ξανασκοτώνουν. Σε καμιά χώρα δεν αφήνονται έτσι ασύδοτοι οι φυλακισμένοι, και οι ένοχοι εγκλημάτων με νόμους άνομους και παράνομους, με τιμωρίες = κοροϊδίες.

Τι δηλαδή, να προσποιούμαστε τους ανθρωπιστές και τους μεγαλόψυχους και να βγάζουμε τα μάτια μας με τα κακοποιά στοιχεία;

Εδώ την κακή πράξη, άλλοι την πληρώνουν φτηνά και άλλοι ακριβά. Γλιτώνουν οι εγκληματίες και πληρώνουν οι αθώοι. Φυλακή θα πει: περιορισμός, περικοπή δικαιωμάτων' αλλά, και στρατόπεδο εργασίας, να δουλεύουν οι παραβάτες νόμων και ν' αναμορφώνονται για το κοινό καλό. Να βγαίνουν συμμορφωμένοι

στην κοινωνία. Κι όχι αρκετοί να γίνοντ' επαγγελματίες στο έγκλημα. Έχουμε μεταβάλει σε ζούγκλα τη ζωή μας. Ας πάψει κάποτε να ισχύει εκείνη η ρήση του Σόλωνα με τον ιστό της αράχνης, που οι δυνατοί τονε τρυπάνε, κ' οι αδύναμοι κολλάνε! «Το ένα κακό —καθώς λέει κι ο Όμηρος— στηρίζεται στι άλλο». «Η κακία των λίγων φέρει τη συμφορ των πολλών». (Π. Σύρος). «Κάνε του κακοκαλό για να σου 'βγει σε κακό» σοφή κι' παροιμία του λαού μας.

«Όλα τά 'χε η Φατιμέ...»

Συγχωρείστε μου που δε μπόρεσα να καταλάβω εκείνο το νόμο για την κατάργηση των βασανιστηρίων, σε μια κοινωνία γεμάτη αναρχίες και ασυδοσίες, όπου ο άλλος σε ληστεύει, ή σου αφαιρεί τη ζωή σου, το πολυτιμότερο αγαθό στον κόσμο, για το θεαθήναι! Τη ζωή που 'ναι τόσο «ιερή και μία»! Πού 'σαι Παλαμά να πιάσεις το πηγούνι σου!

Έχουμε βουλευτές σήμερα, που ψήφισαν νόμο στη Βουλή για την κατάργηση των βασανιστηρίων και στους φονιάδες, αντί να ψηφίσουν τη θανατική τους καταδίκη μετά βασανιστηρίων, μάλιστα σε φόνους εκ προμελέτης... με «οφθαλμόν αντί οφθαλμού και οδόντα αντί οδόντος».

Ο σολομώντειος νόμος ας είναι αρχαίος, έχει την ισχύ του σε όλες τις χώρες. Αν υπήρχε κι εδώ κι εφαρμόζονταν για παραδειγματισμό, δεν θα είχαμε τόσα εγκλήματα εσκεμένα. Αφαίρεςες τη ζωή του άλλου, πρέπει να σου αφαιρέσουν και σένα τη δική σου. Μόνο τότε θα υπολόγιζε ο φονιάς την τιμωρία του θανάτου' και δεν θα μας μπούχιζαν καθημερινά οι εγκληματικές πράξεις των αδιόρθωτων, που το ένστιχτο του χτήνους δρα ανενόχλητο. Ένας Κοεμτζής ζήλεψε δόξα, κι είχε σφάξει τρεις σαν κατσίκια, πάνω στο κέφι του χορού του... Έ, λοιπόν πέρασε λίγα χρόνια στις αγροτικές φυλακές, και σύντομα θά 'ναι έξω, για να συνεχίσει το μακάβριο έργο του, ο κάθε φυσικά Κοεμτζής. Κ' οι Έλληνες βουλευτές δεν υπολογίζουν τις χήρες και τα ορφανά, αλλά, ψειρίζουν τη μαϊμού τους, και ψηφίζουν κατάργηση της ποινής του θανάτου και των βασανιστηρίων. Παρασταίνουν τους σούπερ ανθρωπιστές. Τους παίρνει σβάρνα το συναισθηματικό τους (!). Δε μπορούν να κρατήσουν τα δάκρυα... ακόμα κι όταν η αστυνομία, παρολίγο να δείρει έναν παραχαϊδεμένο φονιά,

καθώς, ορατοί κι αόρατοι γύπες από μέσα κι απέξω... τον απόσπασαν από τα χέρια της...

Εδώ, δεν έχουμε νόμους τιμωρίας, οι βουλευτές, ψηφίζουν νόμους απαλλαγής, νόμους πολυτέλειας και τάχα ανθρωπισμού!

Αν ήθελαν να παραστήσουν τους πολιτισμένους και τους «μη μου άπτου», να καταργήσουν, μάλιστα, τα βασανιστήρια μόνο για τους πολιτικούς κρατούμενους. Αν λογάριζαν για το τι τράβηξαν τα κουφάρια των ταλαίπωρων ιδεολόγων της Αριστεράς, αλλά και μερικών του Κέντρου 40 χρόνια ως το 1981, τότε θα συμπονούσαν αλλιώς το πράμα. Θα κάναν διαχωρισμό, και θα τους λέγαμε μπράβο!

Τώρα, ελεύθεροι, κι αβασάνιστοι κ' οι φονιάδες, οι καταχραστές, οι εξαγωγείς λαθραίου συναλλάγματος, οι εμπρηστές των δασών, οι χασισέμποροι, κι όλο το κακό συναπάντημα. Να μην ακουμπήσει χέρι πάνω τους η αστυνομία, προσοχή (!). Αν μετρούσαν τα βασανιστήρια οι αθώοι πολιτικοί κρατούμενοι που πέθαναν απ' αυτά... θα τρίζουν τα κόκκαλά τους, που καταργούνται τώρα στους εγκληματίες! Τι πράματα είν' αυτά; «Όλα τ'άχε η Φατιμέ, κι ο φερετζές της έλειπε»; Πώς θ' αναγκάζουν τώρα οι αστυνομικοί τους φονιάδες ν' αποκαλύπτουν τα εγκλήματά τους; Μόνο με ψυχολογικές διερευνήσεις και με κεράσματα καφέδων; Πώς λησμόνησαν «οι 300 του Λεωνίδα» της μάσας και της πάσας ότι «το ξύλο για τους κακούς βγήκε απ' τον παράδεισο»; Πώς λοιπόν θα προφυλάξουμε τους καλούς; Αλίμονό μας, όταν λείπει η γενική παιδεία κι αγωγή... τι θα γίνουμε χωρίς βασανιστήρια και νόμους! Ετοιμαστείτε σε κάμποσον καιρό, να τρώμε ο ένας τον άλλον, σαν τ' άγρια θηρία... και τι θα γίνουμε «χωρίς βαρβάρους» που θα σάρκαζε κι ο κακομοίρης ο ποιητής!

Η αόρατη χωροφυλακίνα της υψηλίου

Πολλά, μεγάλα και «θαυμαστά» τα έργα της ταλαίπωρης χωροφυλακίνας των λαών CIA, μ' όλα τα πλοκάμια της, κι όλα τα παρακλάδια της. Θα τη συνοδεύουν οι εύλογες ευχές των λαών και για το 1985... Για να ιδούμε, θά 'χει εφέτος τις επιτυχίες πού 'χε πέρυσσι; Ποιός ξέρει τι σχεδίασαν οι εγκεφαλοί της, στα σκοτεινά άντρα της Ουάσιγκτον κοντά στο Καπιτώλιο κι αντίκρυ προς το Άρλιγκτον. Το χρόνο που πέρασε, πέτυχε αρκετά πλήγματα σε λαούς, με δολοφονίες, τοπικούς πολέμους και

αναστατώσεις. Έφαγε «λάχανο» την Ίντιρα Γκάντι, και κοντά της μερικές χιλιάδες Ινδών σ' εμφύλιο. Συνεχίζει τον πόλεμο Ιραν-Ιράκ. Τραβάει ξεκουρδισμένες δοξαριές στο ίδιο πολεμικό βιολί στο Λίβανο. Οργιάζει στο Αφγανιστάν. Υποδαυλίζει πότε - πότε (παλιές κι ανεπιθύμητες για τους λαούς) μειονοτικές διαφορές κι έριδες στα Βαλκάνια. Απειλεί τη Νικαράγουα. Τιμωρεί κι αλωνίζει στη Χιλή και σ' όλη τη Λατ. Αμερική. Εκτέθηκε ανεπανόρθωτα με την υπόθεση Αντόνωφ στη Ρώμη. Συνεργάζεται στενά με το Βατικανό και τη μασωνική Στοά Π 2 στην Ιταλία. Εκβιάζει το νομισματικό κι ανατιμάει τα επιτόκια και το δολάριο. Εξοπλίζει την Τουρκία. Βαστάει σ' αναμμένα κάρβουνα το Κυπριακό και το Αιγαιακό... εκοπτεύει την ΕΟΚ και το ΝΑΤΟ. Επιβάλλει τις «αγορές του αιώνα» στις αποικίες της· κι ο αρχιμακελάρης της ο Κίσιινγκερ κουνάει τη μαγική μπαγκέτα του και διευθύνει τους τοπικούς πολέμους, με τους εκατοντάδες πράκτορές του σ' όλο τον κόσμο. Ό,τι κακό μεγάλο να γίνει και το '85 στον πλανήτη, όλοι πάλι θα το φορτώσουν στην καμπούρα της CIA, γιατί της έχει βγει της κακομοίρας τ' όνομα. Και...

«Κάλιο να σου βγει το μάτι παρά το κακό όνομα».

Οι τρομαχτικές αντιθέσεις στις ΗΠΑ

Οι εκλογές με τον Ρήγκαν τον περασμένο Νοέμβρη και για τον Ρήγκαν, ίντριγκα των 360 εγκεφάλων, της πολεμοκαπηλικής χρυσοκανθαρίας τάξης των ΗΠΑ, δεν είχαν καμιά σημασία. Όχι μόνο βέβαια για τους μισούς Αμερικάνους πολίτες που είναι: φαί- δουλειά και κοπριά, κι απολιτικοποιημένοι κι αδιάφοροι, (αυτοί δεν πάνε ποτέ στις κάλπες) αλλά, «αγρόν αγόρασε» και όλος ο κόσμος στην υψηλίο, που ξέρει καλά, πώς λειτουργεί η συγκαλυμμένη κι εσώφθαλμη δικτατορία στη χώρα των Κου-Κλουξ-Κλαν, της λύσσης, του μεθυσισμού, και των Μολώχ... στη ζουγκλοχώρα αυτή την υπερωκεάνια κοινωνία, τη διεφθαρμένη σύγχρονη Βαβυλωνία, του πιστολιού και του τρόμου, της απανθρωπιάς και των 40 εκατομμυρίων πεινασμένων και αθλίων, της Βιργινίας και της Πενσυλβάνιας, των Χάρλεμ και του Μπρούκλιν, των Μπάουρι και των Τάουν — Τάουν, του Μανχάταν και των φτωχομαχαλάδων της Ουάσιγκτον, των Νέγρων του νότου κ.λπ., κ.λπ.... Και τι, αλήθεια, σημασία, νά 'δινε στις εκλογές πάντα του ίδιου κατεστημέ-

νοσ, το 1/4 του πληθυσμού της πείνας, της τρέλας, της πορνείας, της φτώχειας, της ηρωίνης, και της ρεμάλικης χαμοζωής, σε μια χώρα τόσων εγκλημάτων, φόβων και τρόμων, αφόρητων τερατουργημάτων και παράνομων νόμων;

Ο μακαρίτης καστοριανός ποιητής Άθας, που πέθανε πριν 8 χρόνια στη Ν. Υόρκη, σκισάρει πολυεύστοχα και σημαδεύει περιεχτικά τις τρομαχτικές διακρίσεις κι αντιθέσεις στην Αμερική μ' ένα τετραστιχάκι. Ιδέστε το:

«Εδώ ποτάμια χρήματα

γερό πουγγί

Εδώ βουνά τα κρίματα

ψυχή μουγγή!»

Η μειοψηφία της άρχουσας τάξης στις ΗΠΑ που γίνεται συστηματικά πλασματική πλειοψηφία «εγείρει πολύ σημαντικά εμπόδια στην ελευθερία γνώμης...» έγραφε ο Αμερικανός Τόκβιλ εδώ και 150 χρόνια. Ε, αυτό γίνεται και σήμερα και αυτό φοβάται και για το αύριο, ο πρόεδρος του Ινστιτούτου Aspen των ΗΠΑ Ζίγκμουντ Ναγκόρσκι, που το εκφράζει και σέ άρθρο του πρόσφατα στο «Βήμα» της Αθήνας με τίτλο: «Η Δημοκρατία πεθαίνει στις Ην. Πολιτείες». Και πως αλήθεια να μη πεθαίνει τώρα, αφού ήτανε πάντα πεθαμένη; Τότε, πώς να μη, εις τα «εξ ων συνετέθη»... όταν και το «Έθνος» γράφει στα τέλη Δεκεμβρη:

«Το εμπόριο της χιτλερολατρίας ξεκίνησε απ' τη Δυτική Γερμανία κι έχει κατακτήσει κυριολεκτικά τους Αμερικανούς. Οι σβάστικες μοσχοπουλιούνται στην πατρίδα του Ρήγκαν και το επόμενο «χιτ» θα είναι κασέτες με τις φωνούλες των κορυφαίων εγκληματιών - ναζιτών.

Πολύ της μόδας είναι οι στολές των Ες - Ες και οι γκεσταπτικές πέτσινες καμπαρντίνες. Κι ύστερα απορεί κανείς, για το τι ψηφίζουν οι Αμερικανοί...»

Των ξένων και φρονίμων ολίγα...

Μπορεί εμείς οι Έλληνες νά 'μαστε ανθρωπιστές για τους ξένους λαούς και να εκδηλώνουμε αυτά μας τα αισθήματα με ποικιλότητες συμπαριστάσεις. Πάει καλά. Όμως θα πρέπει πάνω απόλα να κοιτάμε και το σπίτι μας. Να περιφρουρούμε και τη δική μας εθνική ταυτότητα, ασφάλεια κι αξιοπρέπεια.

Η άλλοτε ωραία και ειδυλλιακή Αθήνα, έγινε ανώμαλη κοσμοπολίτισσα. Αλλά γιατί να γίνεται και πόρνη μεσανατολίτισσα, και με ποικίλους φονιάδες κι εκδικητές, φόνισσα παπαδιαμάντια των ίδιων των παιδιών της; Όλ' η Ελλάδα μας κοντά σ' αυτή, είναι με-

λάς μη γίνει διεθνής οίκος ανοχής, και ενοχής!

Απερίγραφα παράξενα πράματα βλέπει σήμερα κανείς στους δρόμους, στα «κλάμπ» και στα νέας μορφής διαφθορεία της Αθήνας. Ένα ετερόκλητο και μωσαϊκό κράμα ανάμιχτης κοινωνίας.

Εκτός από τους 5.000 περίπου γάμους Ελληνίδων με Άραβες [τις πήρε φαλάγγι η ξενομανία (!)], βλέπεις παντού εύσημους ξένους επαίτες: Άραβες, Τούρκους, Πέρσες, Παλαιστίνιους, Πακιστανούς και τόσες άλλες φάρες, που πάνε να μας πνίξουν και να μας αλλοιώσουν φυλετικά...

Δε νομίζετε ότι πρέπει οι περισσότεροι να φύγουν, και να μας αφήσουν ήσυχους στον τόπο μας; Αφού ελάχιστοι από μας πάνε, ή και δεν πάνε καθόλου στο δικό τους; Όλ' αυτά τα συγκρουόμενα ρεύματα συναντιούνται στη χώρα μας και φορές φορές, αλληλοχτυπιούνται και άσχημα.

Και μήπως είναι μονάχα ο Πέρσης κι ο Ιρακινός, ο Σαουδάραβας κι ο Λιβανέζος, που ταξιδεύουν εδώ πάνω για ύποπτα κέρδη, φαγοπότια, πολυγαμίες και γλεντοκοπιές; Έχεις και τον Παλαιστίνιο το φενταγίνο, τον Εβραίο, που αλληλομισιούνται θανάσιμα κι ο ένας παραμονεύει να σκοτώνει τον άλλο. Γυροβολάν κρυφά κι αντάρτικα σε όλη την Ευρώπη με διαβατήρια πλαστά, φανατισμένοι με το ύπουλο το πείσμα της εκδίκησης.

Τι χρωστάμε όμως, εμείς ν' ανεχόμαστε τις τρελοθρησκείες και τις σφαγές τους εδώ στον τόπο μας;

Νεοεμιγκρέδες

Έγραψαν οι εφημερίδες περί τα τέλη Νοέμβρη, πώς αρκετές δεκάδες Πολωνοί, ζήτησαν πολιτικό άσυλο στη Δύση. Γιατί να μη ζητήσουν οι γουνοφόροι ψευτοαριστοκράτες και τεμπελχανάδες, με τις προσευχές και τους παπάδες, οι αποθεωτές του πάπα Βοϊτύλα; Έκαναν πολύ καλά (!). Διότι στον παράδεισο του «ελεύθερου κόσμου» θα τα βρούνε όλα στρωμένα, έτοιμα. Δεν τους αναγκάζει κανείς να δουλέψουν. Κι αν πεινάσουν, θα σκοτώσουν και θα κλέψουν! Το χασίσι δεν θά 'χουν ανάγκη να το φκιάχνουν κρυφά στα σπίτια τους όπως στην Πολωνία, να χασισώνονται, να μεθάνε και να ρεμαλιάζουν. Θα το βρίσκουν στους δρόμους, κι όπου θέλουν. Την πορνεία, θα την κάνουν πάλι φόρα κι ανοιχτά. Θα κάνει κι ο ποντίφηκας εράνους και προσευχές και θα

τους δίνει παροχές... και θα σώσει την ψυχή τους, θα την κατατάξει εν τόπω χλοερῶ, εν τόπω αιωνίου αναπαύσεως, εις την ουράνιον βασιλείαν (!). Όλα τα παραπάνω να ξέρετε θα γίνουν· φτάνει να φωνάζουν οι νεοεμιγκρέδες: Κάτω ο Γιαρουζέλσκι και ζήτω ο Ρέηγκαν! Έτσι θα πανηγυρίζει και η φίλη τους η CIA, και θα τραγουδάει:

Όμορφος κόσμος λεύτερος
εμιγκρεδο - πλασμένος (!)

Μπρε, μπρε, μπρε, να γιατί έφυγαν οι κανακάρηδες. Η τράπεζα του Βατικανού θα τους δίνει πάντα δανεικά κι αγύριστα. Ιδού τι έγραψαν πρόσφατα οι αθηναϊκές εφημερίδες. Το παρακάτω απόσπασμα είναι από τα «Νέα»:

Με εντολή της CIA χρηματοδότησαν κεφάλαια της τράπεζας του Βατικανού την «Αλληλεγγύη» στην Πολωνία. Επίσης και με κεφάλαια τραπεζών του Σικάγου και της Νέας Υόρκης. Συνολικά, χρηματοδότησαν την «Αλληλεγγύη» με πάνω από 100 εκατομ. δολάρια.

Γεννηματά - Γεννηματά!

Γεννηματά μου, είσαι εφυής, γερός, και δυναμικός! Πρέπει όμως να γίνεις νέος Ηρακλής, να καθαρίσεις την κοπριά του Αυγεία, γενικά, από τη δημόσια υγεία. Μπορεί να δυσκολεύεσαι αφάνταστα να εφαρμόσεις το Ε.Σ.Υ. με τους κακομαθημένους, άπληστους και φαταούλες γιατρούς... Όμως, τι σου λένε αυτοί που διευθύνουν τον Ερυθρό Σταυρό; Οι καημένοι οι μεγιστάνες θα ομνύονται στ' όνομά σου!...

Για καμαρώστε λίγα από τα «φτωχούλικα» ονόματα που έχουν στα χέρια τους όλα τα χρόνια τον Ερυθρό Σταυρό: Λεβίδης, Λελούδας, Βοβολίνης, Βουρδουμπάς, Καραμπέτσος, Κατσώτας, Λιακατάς, Μεγαπάνος, Σερπιέρης, Σιφναίος και οικογένειες: Παπάγου, Ποταμιάνου, Μαρκεζίνη, Κατσάμπα, Μπονάνου, Ζουρντζή (τα χουντο-πουλάκια μου!).

Πώς λοιπόν μ' αυτούς να κάνεις Γεννηματά μόνω χωριό; Για να φκιάσεις σωστή, αντικειμενική και δίκαιη δημόσια υγεία, νομίζουμε πως το μέγα τούτο και ζωτικότατο πρόβλημα, δε χωράει αναβολές και χαϊδέματα... Αν σ' αφήνει ο «Αντρουλιός» και ο «θεός»... δώστους «φαιρόπι» και ο λαός θα σ' ευγνωμονεί. Μη τους προσκυνάς. Κρατικοποιημένη υγεία, έχουν κι άλλα αστικά καθεστώτα, που εσύ τα ξέρεις καλύτερα. Δημόσια υγεία με τα παραπάνω ονόματα, δε στέκει, όπως «δε στέκει στο νερό γραφή, και στον άμμο σπιτικό». Έχεις μεγάλο απόθεμα ηθικών δυνάμεων, και με το

«νύχτα φτωχός παντρέφτηκε και νύχτα πάλιν ήβρε» δεν θα πάμε μπροστά, Γεννηματά, Γεννηματά!

Πυρηνικά κι αμάν - αμάν!

Και η παραμικρή πολεμική νύξη και σπίθα ν' ανάψει κατά λάθος στη δυτική Ευρώπη, (άμα θέλουν οι πολεμοκάπηλοι, την ανάβουν και σε λάθος εξεπίτηδες) το ΝΑΤΟ θα χτυπήσει αμέσως με πυρηνικά!... Και -γιαία πυρί μυχθείτω-! Βρίσκουν και το κόλπο της δήθεν «υπεροχής δυνάμεων» από μεριάς Συμφώνου Βαρσοβίας... Και ο στρατηγός Ρότζερς δήλωσε στις 2.12.84 πως -για να κρατηθεί η στρατιωτική ισορροπία... (και του κωλ... τα ενιάμερα) στις τωρινές συνθήκες και εάν η παρούσα πολιτική θέληση υπερισχύσει, σε περίπτωση επίθεσης εναντίον μας, δεν θα είχαμε άλλη λύση παρά να καταφύγουμε στα πυρηνικά όπλα-.

Η μια οργή φέρνει την άλλη, κι αμάν - αμάν, η χαλασιά μεγάλη! Μπελάς κακός, κ' η τρέλα των πολεμοκάπηλων, όλα τα σοφίζεται για να μας κάνει παρανάλωμα! Κι εδώ και σήμερα, το κακό δεν πάει μικρό. Πάμε κατευθείαν στα κέφια των τρελών πολεμοκερδοσκόπων για ολοκαύτωμα! Κι -ενός κακού δοθέντος- δε θα υπάρξει κόσμος να ιδεί τα «μύρια που έπονται». Ω! Δία ειρηνικέ και «νηφελεγερέτη», αχρήστεψε τις γομώσεις των πυρηνικών τους πριν εκτοξευτούν· και κράτυνε τα δάχτυλα, προτού πατήσουν τα κουμπιά τους!

Οργιαστικές αιμομιξίες

Στη Δυτική Γερμανία, οργιάζουν οι αιμομιξίες. Οι ίδιοι οι συγγενείς, γονείς, μπαρμπάδες, αδέρφια, ξαδέρφια, ξεπαρθενεύουν κορίτσια και αγόρια, από 8 μέχρι 15 χρονών.

Η αήθης αυτή και χτηνώδικη μόδα των χειρότερων απόλα τα ζώα βιασμών, φτάνει τον τελευταίο καιρό με αρκετά κρούσματα και στη χώρα μας. Όπως ένας παπάς πριν από χρόνια στο Μοριά περιποιόταν σεξουαλικά και τις 5 θυγατέρες του. Άλλος αιμομίχτης πέρσυ στην Ελευσίνα, στο Πέραμα. Πρόσφατα ένας πατέρας και στο Ραδοβίτσι — Ντουσκάρας με τις κόρες του... τα ίδια! Χρόνια και χρόνια, ασελγούσε πάνω στο σπλάχνο του σβήνοντας τα θηριώδη πάθη του... και δεσμεύοντάς την, να μη παντρευτεί...

Άλλοι λαοί μπορεί να τά'χουν αυτά, και καυχησιάρικα ήθη. Όμως, όσο κι αν από

Μηνύματα στο «Ελεύθερο Πνεύμα»

Ποίηση και Ποιητές

Μια επιστολή

του Βαγγέλη Σουλτάνη

Ο Γιώργος Βαφόπουλος ο γνωστός ποιητής στο σύγγραμά του με τίτλο «Ποίηση και Ποιητές» αφού στην αρχή διατυπώνει θαρρετά τη γνώμη του ότι, αυτό που μάθαμε στα σχολεία απ' τους δασκάλους μας κατά ένα σχηματικό και δογματικό τρόπο πως ποίηση είναι ο έμμετρος λόγος σε διάκριση από τον πεζό κι' ακόμα πως ο έμμετρος λόγος χωρίζεται σε τρία μέρη — στην επική ποίηση, στη λυρική και στη δραματική — δεν είναι καθόλου σωστός ορισμός και αφού κάνει πιο κάτω μια παραστατικότητα ανάλυση του τί είναι ποίηση γράφει: «Όσοι θα επιθυμούσαν να έχουν πληροφορίες για το μυστηριακό χαρακτήρα της ποίησης μπορώ να συστήσω ανεπιφύλακτα ένα αξιόλογο ελληνικό βιβλίο: Είναι η «Αισθητική» του Ε. Παπανούτσου όπου αναπτύσσονται οι βασικότερες ποιητικές θεωρίες. Εγώ συμπληρώνω:

Ο μέγας ιερέας στο ναό της τέχνης που δίδαξε το ευαγγέλιο του Αριστοτέλη, του Πλάτωνα κι' άλλων μεγιστάνων της ανθρώπινης σκέψης, ο Ε. Παπανούτσος σ' ένα άρθρο του με τίτλο «Το θέμα της ποίη-

φτώχεια κι έλλειψη στέγης παρουσιάζονταν προπολεμικά τέτοια κρούσματα και σχετικά περιορισμένα, στη χώρα μας, τα κοινωνικά μας ήθη και από παράδοση, δεν επιτρέπουν τώρα τέτοια αίσχη και τέτοια ρεζιλίκια. Σήμερα τα παραδείγματα πολλαπλασιάζονται κάτω από το συρμό των δυτικογερμανικών επιδράσεων, αλλά και από κάθε χρεωκοπημένης ηθικά αστικής κοινωνίας των ημερών μας επιρροές. Η κοινωνία μας, τον τελευταίο καιρό, τροφοδοτείται με όλα τα μέσα διαφθοράς, από τα μεγάλα άντρα του καπιταλισμού. Δυστυχώς, αυτό είναι το διεφθαρμένο πρόσωπο του «ελεύθερου κόσμου», που υποτιμάει, υποβαθμίζει και καταρακώνει την ανθρώπινη αξία. Μειώνει τον άνθρωπο και τον εξευτελίζει. Αυτόν τον άνθρωπο που μεγαλούργησε με τις αρχές της ηθικής, του αλληλοσεβασμού και της λογικής και τον φέρνει στην κατηγορία των πιο απολίτιστων, απάνθρωπων και άγριων ζώων.

σης — οι δυο διαστάσεις του» γράφει: «Είναι πάρα πολύ δύσκολο (για να μην πω αδύνατο) να εξηγήσω σ' ένα νέο άνθρωπο που έχει την ευγενική φιλοδοξία να γράφει στίχους τι είναι και τι δεν είναι ποίηση».

Κι' ύστερα αναφέρεται στον μεγάλο ποιητή τον Έλιοτ, που όταν τον ρώτησαν ποιά νομίζει ότι είναι η λειτουργία της ποίησης απάντησε: «Η λειτουργία της ποίησης είναι να δώσει ευχαρίστηση. Το είδος της ευχαρίστησης που κάνει τον αναγνώστη να βρίσκεται πέρα απ' αυτή την ποίηση που είναι μια επαύξηση της ζωής, μια μεγένθυση της ευαισθησίας μας και που για όσους το χαίρονται κάνει τη ζωή ν' αξίζει περισσότερο. Χωρίς την ευχαρίστηση αυτή — λέει ο Έλιοτ — το ποίημα κρέμεται στο κενό, δεν λέει τίποτα μέσα μας αφού ακουστεί και η τελευταία λέξη του τελευταίου στίχου».

Αφορμή να πω τα παραπάνω είναι μερικά τυπωμένα βιβλία με ποιήματα που παίρνω από «μοντέρνους» ποιητές που τα ποιήματά τους είναι τόσο ακαταλαβίστικα που δεν διαφέρουν από γρίφους. Διαβάζω και δεν καταλαβαίνω τι λένε και το κακό για μένα είναι ότι βρίσκονται κριτικοί που τα επαινούν. Πώς να δοκιμάσω ευχαρίστηση αφού δεν καταλαβαίνω τίποτα; Κανένας τώρα δεν έχει την αξίωση σ' ένα ποίημα να υπάρχουν τα εξωτερικά του στολίσια (όπως π.χ. είναι η ρίμα). Αυτά δεν διαφέρουν απ' τα σκουλαρίκια και τα χρυσά βραχιόλια και τα περιδέραια μιας όμορφης γυναίκας που είναι κούφια στη σκέψη και στην ψυχή. Κι ο Ι. Μ. Παναγιωτόπουλος λέει κάπου: «Η ρίμα είναι πολλές φορές μια απάτη».

Κι ο Γ. Βαφόπουλος στη σελίδα 106 του βιβλίου του γράφει: «Πολλές φορές διαβάζοντας ποιήματα νέων αδόκιμων ακόμα και πρωτοφανέρωτων ποιητών, έχω βρεθεί στη δίνη μιας παραλογικής ακαταληψίας, σε σημείο που να αναρωτηθώ μήπως έχασα το λεωφορείο της εποχής κι είμαι ανίκανος να συλλάβω το πνεύμα της ποίησης της νεώτερης γενιάς».

Εγώ δεν μιλάω για πρωτοφανέρωτους ποιητές, μιλώ για ποιητές που σε προηγούμενα χρόνια είχαν γράψει ποιήματα, που μου' δωσαν εκείνη την ευχαρίστηση που λέει ο Έλιοτ.

Βαγγέλης Σουλτάνης
Θεσ/νίκη

Πνευματικές προεκτάσεις

Ένα γράμμα

του Αλ. Γιανακού-Αντωνιάδη

«Φίλε Λάμπρο Μάλαμα,

Στο τελευταίο τεύχος του εκλεκτού περιοδικού σας (αριθ. 53, σελ. 386) δημοσιεύτηκε διαφυστόλιστο, όπως το άξιζε δα, το ποίημα

«Ο φονιάς του Αντάρτη και η ψυχή της Ρωμιοσύνης». Αλλά, τρύπωσε — ανάμεσα στις δάφνες — και το δικό μου όνομα, κατά λάθος βέβαια... Τιμή μου θά'ταν, να το είχα γράψει, μα δεν θέλω να σφετεριστώ κάτι που ανήκει αποκλειστικά στην ανώνυμη Μούσα του λαού μας (άλλοι είναι οι λογοκλόποι — οι «βεντέτοι», που τους κατασιδιάζεις δικαιοτάτα). Γι' αυτό, παρακαλώ, ας μπει τούτη η επανόρθωση:

Το ποίημα αυτό, πριν χρόνια, το βρήκα κάπου τυπωμένο και το κράτησα στο αρχείο μου... Τώρα, γράφοντας τους «Προβληματισμούς μου», τό'βαλα σαν κατακλείδα — «έξωθεν μαρτυρία» που λένε — γιατί και γω είχα Μάνα τόσο μεγαλόψυχη: δυο γιούς, της σκότωσαν στον εμφύλιο μπαμπέσικα, και λόγος μίσους δεν βγήκε απ' τα χείλη της, πάρεξ -ας τό'βρουν απ' το Θεό-!

Θα μπορούσε λοιπόν νά'ταν δικό μου το ποίημα, μα μόνο από άποψη περιεχομένου (αφού έχω σχετικό βίωμα) αλλά, τη μορφή — κι αυτή είναι που μετράει — του Δημοτικού Τραγουδιού μόνο η ανώνυμη Μούσα εκφράζει τους εθνικοαπελευθερωτικούς αγώνες του λαού μας... Με την ευκαιρία, νά μια αιχμηρή προέκταση: Στον πόλεμο της Αλβανίας όλοι τραγουδούσαμε μιμήσεις (λόγια πατριωτικά βαλμένα σε ξένα μοτίβα) — μα στην Εθνική Αντίσταση αρθρώθηκε σε τραγούδια (παλμός - ρυθμός - έξαρση) η πιο βαθιά ψυχή της Ρωμιοσύνης... Πράμα που μαρτυρεί ότι η Εθνική μας Αντίσταση ξεπέρασε το στάδιο της Πολιτικής και μεταπήδησε (ποιοτικό άλμα) στη σφαίρα όπου κ'ι τοικοεδρεύει αιώνια το ελληνικό πνεύμα — και σαν τέτοιο πρέπει να το αξιοποιήσουμε δημιουργικά, έστω κι αν τριγύρω μας φτεροκοπούν ανελέητοι λογής-λογής κοντόθωροι γύπες!

Πιστεύω να συμφωνείς μ' αυτή την προωθημένη θεώρηση, συναγωνιστή Λάμπρο Μάλαμα, αφού από χρόνια σκορπάζεις αστραπές με το «Ελεύθερο Πνεύμα» σου στα Βαλκάνια...

Εγκάρδια

Άθηνά 2/11/1984

Αλ. Γιαννακός-Αντωνιάδης

Σ.Σ. Πράγματι, το λάθος για τ'όνομα του Λέσβιου φίλου, οφείλεται στο δαίμονα της φωτοσύνθεσης. Το ποίημα, από το βιβλίο του «Προδρομικοί Ρυθμοί» μας άρεσε πολύ! Και θελήσαμε να το προβάλλουμε για χάρη των αναγνωστών μας, όχι βέβαια σαν δημιούργημά του, παρά σαν υλικό από την ιδιότυπη συλλογή του. Έτσι παρεισέφρυσε σ'ένα αριστούργημα της Δημοτικής ποίησης του λαού μας, η πατρότητα του αγωνιστή συγγραφέα.

Ο Κυριάκος Διακογιάννης για τον Λάμπρο Μάλαμα

Αυτός ο Λάμπρος ο Μάλαμας είναι όνομα και πράμα! Και σαν άνθρωπος και σαν λόγιος και σαν στοχαστής και σαν εργάτης!

Εργάτης ακούραστος και χαλκέντερος του γραπτού λόγου που δούλεψε με τον οίστρο και το πηγαίο ταλέντο του όλα τα γνωστά του είδη κι έδωσε πραγματικά αριστουργήματα. Έχει όμως ένα μεγάλο μειονέκτημα ο Λάμπρος Μάλαμας γιατί δεν τοποθετήθηκε από τα κυκλώματα και τα κατεστημένα στις κλίμακες προβολής που δικαιούται. Και το μειονέκτημά του είναι πως δεν σκύβει τον τράχηλο, μήτε γλείφει τα πόμολα θυρών ισχυρών ανδρών και πανισχύρων κυκλωμάτων. Εκδίδει ένα έξοχο λογοτεχνικό περιοδικό στα Γιάννινα, το «Ελεύθερο πνεύμα», έχει γράψει θαυμάσια διηγήματα, έργα θεατρικά, ακούραστος αχθοφόρος μιας πολιτιστικής κληρονομιάς που τη σέβεται και την τιμά.

ΚΥΡΙΑΚΟΣ ΔΙΑΚΟΓΙΑΝΝΗΣ

«Αυριανή»

1-11-84

Αγαπητέ Λάμπρο,

Οι «Εφτά Μονόπραχτες Κωμωδίες» και οι «Ποιητικές Παρενθέσεις» είναι κιατά μέσα στα τόσα υπέροχα έργα σου δυο θαυμάσια δημιουργήματα! Εύχομαι να ιδούμε και άλλα έργα σου και αυτό θα γίνει, γιατί είσαι ακούραστος και ανεξάντλητος σε εμπνεύσεις και σε μαστοριά της πέννας...

Με μεγάλη εκτίμηση πάντα

Γιάννης Κορωνάιος

Βουλευτής και Συγγραφέας

Αγαπητέ κ. Α. Μάλαμα

Και πάλι Σας ευχαριστώ για την καλοσύνη Σας. Λαβαίνω ταχτικά το «Ελεύθερο πνεύμα» και παρακολουθώ με αληθινή ικανοποίηση τον αγώνα Σας. Υπάρχουν στις σελίδες του κείμενα που αλλού δεν μπορεί κανείς να τα βρει.

Στο τελευταίο τεύχος (53) συνάντησα, για

πρώτη φορά, τη Σοβιετική ποιήτρια Μαρίνα Τσβετάγιεβα. Τα δυο ποιήματα που η Μίλια Ριζίδη μετάφρασε είναι ωραίο δείγμα της ποιήσής της και με συγκίνησαν πολύ. Ακόμα περισσότερο με συγκίνησε το μικρό βιογραφικό σημείωμα που η μεταφράστρια παραθέτει και αποφάσισα να γνωρίσω καλύτερα την ποιήτρια.

Έγραψα ήδη στην κ. Ροζίδη συγχαίροντάς την για τις ωραίες μεταφράσεις από τα ποιήματα της Τσβετάγιεβα, που στάθηκε για μένα μια αληθινή αποκάλυψη. Ιδιαίτερα με συγκίνησε η μοίρα της, τόσο πολύ, που της αφιερώω μια ποιητική δοκιμή...

Σας χαιρετώ και Σας εύχομαι υγεία και κάθε προκοπή στον αγώνα Σας.

Μ'εξαιρετική τιμή
Αντώνης Μυστακίδης
(Μεσεβρινός)
Καθηγ. πανεπιστημίου
και Συγγραφέας Μάλμο-Σουηδίας

Αγαπητέ μου Λάμπρο,

Σου εκφράζω κι εδώ την εξαίρετη εντύπωση που είχα από τις «Εφτά Μονόπραχτες Κωμωδίες» σου και ιδιαίτερα από το αυτοβιογραφικό και δυναμικά κριτικό «Νέο Διογένη». Έχω γράψει κριτική και θα δημοσιευτεί σύντομα. Σε άλλη θεατρική κριτική μνημονεύω τους «Μεσίτες» σου, με το νόημα μαστίγωσης της κοινωνικής εκμετάλλευσης, υπογραμμίζοντας το ενδιαφέρον που θα είχε για το θέατρο και τον κοινωνικό έλεγχο, το ανέβασμά του σε μια αθηναϊκή σκηνή...

Πάντα Δικός σου
Άγγελος Δόξας
Συγγραφέας-Αθήνα

Αγαπητέ φίλε Λάμπρο,

... Η «Τουριστική Βουλγαρία» είναι έξοχο έργο σου, και δίκαια η «Χώρα των Ρόδων» σου πρόσφερε το ωραιότερο Ρόδο της. Και τ'άλλα που νιώθω για Σένα, δεν εξαντλούνται σ'ένα τόσο δά σημείωμα! Ωστόσο, συγχαρητήρια για το Βραβείο των Δίκαιων Βουλγάρων-φίλων.

Με αγάπη
Γ. Παπαστάμος
εκπ/κός Σύμβουλος
και Συγγραφέας
Χαλκίδα

Αγαπητέ μου Λάμπρο,

Σου γράφω πάλι από τη Νότια Αφρική, μακριά από τον τόπο και τους ανθρώπους μας, τους φίλους που έρχεται η αγάπη τους και με βρίσκει σε τούτη την άκρη της γης... Θερμά συγχαρητήρια για τα 4 βιβλία που μου χάρισες. Τα ρούφηξα μονοκοπανιά. Ανέβηκα πνευματικά κι αισθητικά. Θα τα διαβάσω ένα-ένα ξανά. Είναι χαρούμενα, περιεκτικά· ξεπετάγονται από μέσα τους μηνύματα κι αγάπη για τον άνθρωπο, χάδι, αφύπνιση, ώθηση προς τα μπρος, στον ήλιο, στο φως, συμπάρασταση, που ακόμα την αρνούνται επίμονα στο βασανισμένο λαό...

Σε ασπάζομαι
Με μεγάλη αγάπη
Μίμης Λέος
Συγγραφέας
Γιοχάνεσμπουργκ

Φίλε Λάμπρο Μάλαμα,

Πιστεύω πως όλοι οι προοδευτικοί που σε γνωρίζουν από κοντά «πρώτο» σ'έχουν στη συνείδηση και στην καρδιά τους πλάι σε δυο-τρεις. Ένας απ'αυτούς είμαι κι εγώ που σε γνώρισα αγωνιζόμενο για το γκρέμισμα της χούντας. Εύχομαι να είναι ειρηνικό κι ευτυχισμένο το 1985.

Μ'εκτίμηση
Λευτέρης Σεραφείμ
Δικηγόρος-Συγγραφέας-Αθήνα

Φίλε κ. Μάλαμα,

Θέλω να βρω μιαν ευκαιρία να σου ξανασφίξω το χέρι. Προχώρα...

Δημήτρης Τζιβελέκας
Αθήνα

Αγαπητέ μου Λάμπρο,

Για την επάξια βράβειυσή σου, εγκάρδια συγχαρητήρια. Εύχομαι και άλλες βραβεύσεις για την πολύτιμη λογοτεχνική σου προσφορά, και ο καινούργιος χρόνος να εκπληρώσει κάθε επιθυμητό.

Με την ίδια πάντα εκτίμηση
Κώστας Πηγαδιώτης
Ποιητής-Αθήνα

Αγαπητέ μας Λάμπρο,

Πήρα το με αριθ. 53 τεύχος από το αγαπημένο μας περιοδικό σου «Ελεύθερο Πνεύμα». Δεν μπορείς να φανταστείς με πόσο ενδιαφέρον και με πόση χαρά το διάβασα. Και τούτο, γιατί το διάβασα με το γιατρεμένο πια από καταρράκτη μοναδικό μου μάτι. Εδώ και ένα μήνα έκανα εγχείρησή του στο νοσοκομείο μας στα Γιάννινα. Έτσι απόχτησα και πάλι τη δυνατότητα να χαίρομαι τις φυσικές ομορφιές του τόπου μας και τα πνευματικά αγαθά.

Για τη βράβευσή σου από τη Βουλγαρία με το βραβείο «Χρυσό Τριαντάφυλλο» δέξου τα πιο θερμά μας συγχαρητήρια. Πολύ σωστή αναγνώριση της πολύτιμης αξίας του πνευματικού σου έργου. Σου εύχομαι με όλη μας την καρδιά να καμαρώσουμε και ακόμα μεγαλύτερες επιβραβεύσεις σου. Σου αξίζουν πολύ δικαιολογημένα.

Με πατρική αγάπη
Κ. Π. Λαζαρίδης
Συγγραφέας
Κουκούλι-Ζαγορίου

6-11-1984

Αγαπητέ κ. Μάλαμα,

Θερμά από καρδιάς συγχαρητήρια για την απονομή του βραβείου (χρυσό τριαντάφυλλο) για το καθόλα αξιόλογο πολιτιστικό σας έργο πολύπλευρα εκφραζόμενο. Εύχομαι άπειρες παρόμοιες διακρίσεις να στεφανώνουν την ανθρωπιστική λογοτεχνική σας πορεία...

Φιλικώτατα
Έλπα Σηλιωτοπούλου
Ποιήτρια-Αθήνα

Κύριε Μάλαμα,

Χρόνια πολλά κι ευτυχισμένο το 1985. Συγχαρητήρια για τη βράβευσή σας από τη Λ.Δ. της Βουλγαρίας. Έτσι γίνεται, οι τίμιοι συγγραφείς που είναι ειλικρινείς με τον εαυτό τους και απέναντι στους άλλους, να επιδοκιμάζονται και να βραβεύονται από τους ξένους. Ενώ στη χώρα μας οι συμπλεγματικοί υπόκωφοι κατεστημένοι, αυτοτιτλοφορούνται «ποιητές του λαού» επιδιδόμενοι σε βιτσιόζικους στίχους «υπό την σκιάν του πάτερ υμών Καβάφη» και να κυκλοφορούν με γούνες περιμένοντας τους «βαρβάρους»...

Με εκτίμηση
Γ. Δ. Δημακόπουλος
Λογοτέχνης-Αθήνα

Το περιοδικό έρευνας, στοχασμού, τέχνης και κριτικής «ΕΛΕΥΘΕΡΟ ΠΝΕΥΜΑ» είναι ένα περιοδικό μοναδικό στο είδος του στον ελληνικό χώρο. Εκδίδεται ανά τρίμηνο, εδώ και δεκατρία χρόνια τώρα, στα Γιάννινα και διευθύνεται απ' τον αφησιώδη, αυθόρμητο λογοτέχνη-φαινόμενο των ελληνικών γραμμάτων κ. Λάμπρο Μάλαμα, που έχει στο ενεργητικό του μια ιστορία πλουσιοπάροχη στην προοδευτική τέχνη και τη ζωή.

Κυκλοφόρησε τελευταία το τεύχος 53 (Φθινόπωρο 84) με δεκάδες ποιήματα νέων και καθιερωμένων Ελλήνων, δείγματα ποιητικής δημιουργίας από πολλές ξένες χώρες, πεζά που προβληματίζουν και αναταράσσουν στάσιμα νερά, λογογραφικά κομμάτια, παρουσιάσεις νέων βιβλίων, δυνατά, τσουχερά σχόλια, πολιτικοκοινωνικά κεντρίσματα, πνευμ. και καλλιτεχνικά γεγονότα...

Έντυπο, που γράφεται στο μεγαλύτερο μέρος του απ' τη μαχητική πένα του διευθυντή-εκδότη και με το ξεχωριστό χειμαρρώδες στυλ του (γνωστό προσόν του κ. Μάλαμα), γίνεται το «Ε.Π.» ένας αγαπητός σύντροφος του αναγνώστη.

Θύμιος Παρανικολάου
Εκπ/κός και Λόγιος δ/ντής Εφημερίδας «Η Ψήνα»
Νοέμβριος '84

Το «Ελ. Πνεύμα» είναι μια σπάνια προσφορά στο χώρο του λόγου και της τέχνης, με πανελλήνια απήχηση και ανταπόκριση. Μέσα από τις 70 περίπου σελίδες του, ξεπηδάνε αεράτα κι ευχάριστα όλα τ' ανθρώπινα κι ευγενικά συναισθήματα για ποίηση, στοχασμό, έρευνα, τέχνες και προπαντός αλήθειες και σωστή διαφώτιση, για έναν κόσμο που να στοχάζεται ελεύθερα και ειρηνικά και χωρίς πόλεμους, χωρίς εκμετάλλευση και ταξικές διακρίσεις. Αυτόν ακριβώς τον κόσμο σηματοδοτεί το «Ελ. Πνεύμα» με το πανανθρώπινο έμβλημά του: «Σ' όλο τον κόσμο ξαστεριά σ' όλο τον κόσμο ήλιος».

Όλες οι πνευματικές ανταύγειες ξεπηδάνε από το πλούσιο τάλαντο του αγαπητού Λ. Μάλαμα...

Γιώργος Φώτης
Λόγιος -Θεσπρωτική-

13.12.84

Αγαπητέ μου Λάμπρο,

Με πολύ κέφι και πολύ ενδιαφέρον διαβάζω τα βιβλία σου. Τον «Πρωτοκαπετάνιο» σου όμως, τον διάβασα και τον ξαναδιάβασα και ομολογώ ότι εντυπωσιάστηκα, όχι μόνο για το άφθαστο γράψιμό σου, που είναι πλέον αναγνωρισμένο και μέσα και έξω από την Ελλάδα αλλά και προ παντός γιατί κατάφερες με πολύ θάρρος και χωρίς δισταγμούς να περάσεις μέσα από τις γραμμές ενός δύσκολου θεατρικού έργου, ολόκληρη την τραγική ιστορία του μεγάλου έπους της Εθνικής μας Αντίστασης.

κατ'ένεμοντας ταυτόχρονα τις βαριές ευθύνες, για την τελική αποτυχία, προς κάθε κατεύθυνση και ιδιαίτερα στην τόσο μικρόπνοη και ανίκανη ηγεσία που είχε την ατυχία να έχει τότε ο τόσο μεγάλος αγώνας του λαού μας. Σε συγχαίρω δυο φορές.

Με αγάπη
Κώστας Λάμπρου
Συν/χος Δικηγόρος-Αθήνα

Αγαπητέ φίλε κ. Μάλαμα,

Επιστρέφοντας από το ταξίδι μου στην Ευρώπη, σου γράφω μόνο δυο λόγια για τη Σοβιετική Ένωση:

Όσοι βρίσκονται σε λάθος δρόμο, ας αποφασίσουν να επισκεφτούν τη μεγάλη αυτή χώρα τη «Μάνα του Βορρά» όπως πολύ σωστά τη βάφτισες στο ταξιδιωτικό βιβλίο σου. Τότε οι άνθρωποι αυτοί θα ιδούν με τα μάτια τους... και θα προβληματιστούν. Έτσι, ένα μεγάλο ποσοστό θ' αναθεωρήσει τις λαθεμένες γνώμες του, θα κάνει τη συγκριτική του, και θα συνταχθεί με τις προοδευτικές δυνάμεις. Τα επιτεύγματα είναι ορατά και πείθουν...

Με πολλή αγάπη
Νίκος Θ. Καλογιάννης
Αλόνησος

Απαντήσεις χωρίς γραμματόσημο

Περιοδικό «Νέα Σύνορα» Αθήνα. Στις ερωτήσεις μιας επιστολής σας, απαντούμε:

1) Όλα τα λογοτεχνικά σωματεία, είναι σχεδόν αδρανοποιημένα, ή χρωκοπημένα. Υπάρχουν μόνο για διαιρέσεις, διασπάσεις και διχασμούς του λογοτεχνικού μας κόσμου.

Δεν έχουν να προσφέρουν πανοργανώσεις τίποτα ωφέλιμο στο λαό. Το μόνο καλό που προκύπτει απ' αυτά για τους συγγραφείς, είναι που σαν εντευκτήρια, πιτυχαίνουν μερικές γνωριμίες και συναντήσεις συναδέλφων. Οι άλλες μικροσυγκεντρώσεις είναι κοίφεις και γίνονται για να ψευτοπαρηγορούνται μ' επιδείξεις διάφοροι ναρκισσιωμένοι, μωροφιλόδοξοι φιλόδοχοι, κι άλλοι εραστές στα «περί διαγραμμάτων» όπως έλεγε ο αείμνηστος Β. Ρώτας

Βέβαια τα περισσότερα σωματεία ιδρύονται για συνδικαλιστικούς σκοπούς. Σ' αυτά όμως και στα χρόνια μας, δεν υπήρξε καμιά καρποφόρα συνδικαλιστική απόδοση. Τα λογοτεχνικά σωματεία δεν δημιουργούν λογοτέχνια. Αντίθετα, αναδίδουν

λοιοτέχνες. Ζούμε σ' έναν αιώνα συλλογικής δράσης για άλλους λαούς και μαζικής αξιοποίησης δυνάμεων, ταλέντων, νέων πνευματικών πολιτισμών και πλατιάς κοινωνικής προόδου. Όσοι από τους ιθύνοντες δεν έχουν αντιληφτεί αυτά τα αιτήματα των καιρών τα ιδεώδη του αιώνα μας, ας ζουν με τις φατρίες τους, σε πλάνες, μακαριότητες και αυταπάτες. Θά' πρεπε, έξω από τους επιτήδειους, οι γνήσιοι δημιουργοί, να ήταν ενωμένοι σε μια και μόνη Ένωση Συγγραφέων. Αλλά, αυτό δεν πετυχαίνεται εδώ στο (β)ρωμέικο, γιατί θέλουν νά' ναι «Σαρανταεννιά ρωμιοί... πενήντα καπετανάτα»(!)

2) Ο αλησμόνητος Θ. Διαμαντόπουλος ήταν φίλος όλων των καλών συναδέλφων. Η πρωτοφανούς βαρβαρότητας απάνθρωπη και προμελετημένη δολοφονία του, προκάλεσε βαρύ πλήγμα στον κόσμο των γραμμάτων και τον ξεπεσμό της ΕΕΛ με χαρακτηρισμούς απωλεσμένης αίσθησης του σοβαρού και αστείου από κάποιους συγγραφίσκους που έγραφαν περί «πριγκίπων και αδαμάντιων, των γραμμάτων»(!)... Κι ενώ ο φονιάς έκανε «νιάου-νιάου στα κεραμίδια»... οι παρεμβάσεις «άνωθεν» κι από τα παρασκήνια πέσανε σαν οι γύπες και αποσόβησαν τα πάντα... «Ω γέγονε γέγονε» ως εδώ και μη παρέκει... Στις παραελεύθερες και αναρχούμενες δημοκρατίες βλέπετε υποστηρίζονται οι φονιάδες και καταδικάζονται πολλές φορές οι αθώοι! Υπάρχουν νόμοι άνομοι και ηθικά παράνομοι που αδικούν τα θύματα και δικαιώνουν τους θύτες. «Το δίκιο του ισχυρότερου» επιπλέει, το καθώς λέει κι ο Βάρναλης στην «Αθηθινή Απολογία...».

3) Αυτούς που αναφέρετε κι εσείς και πρότεινε και ο Μ. Γ. στην «Αυριανή» για προέδρους της ΕΕΛ, δε νομίζουμε πως είναι οι κατάλληλοι, κι ούτε θα είχαν αυτοί ποτέ διάθεση να κατεβούν από τα δαφνόστυφο παρνασικά τους «Ιμαλάια»(!) Γιατ' είναι, ίσως γραμμένοι σε σωματεία για τον τύπο, και δεν παρουσιάζονται ποτέ σε συγκεντρώσεις. Αν και ο παραχαιδεμένος Ρ. διαβάστηκε στα πρώτα του έργα από λαό, ενώ ο απεδωπέκης Β. δεν είχε ο καημένος τέτοια τύχη.

4) Το ποιόν και το παρελθόν των άλλων προέδρων και σωματειακών «οφισσιούχων», είναι γνωστό... και «ο νόων νοείτω». Όμοιοι σ' επιτροπές της αποφράδας εφταετίας... μπαίνουν και σε σημερινές και μη παραξενεύεστε.

5) Όσο για τον κ. Νασιούτζικ... τα 4-5 βιβλιαράκια του... δεν είναι βέβαια καθαρή λογοτεχνία, αλλά, φυσιοδιφικοί, μασωνικοί και εγκεφαλικοί γρίφοι. Για το προεδρικό του και το χρησμό του σε «λογοτέχνη»... άλλοι ασφαλώς ευθύνονται...

Γενικά, αν οι αθηθινοί λογοτέχνες, οι πραγματικοί δημιουργοί, τιμούνταν από τα βέβηλα κατεστημένα, τότε, όχι μόνο βαθιά συναίσθηση κι επίγνωση της υψηλής κοινωνικής αποστολής τους θα είχαν, αλλά τόσο μεγάλο κύρος και δύναμη, που θα ήταν σε θέση να κατεβάσουν ακόμα και κυβερνήσεις! ενώ παραμένουν οι φτωχοί κι ανυπολόγιστοι συγγενείς όλων των άλλων Ελλήνων και το ποσοστό που διαβάζει λογοτεχνία στη χώρα μας παραμένει καθημερινό στο 15% περίπου. Όμως, η λογοτεχνία και

Με την Πειθώ των Αριθμών

Η πυθαγόρεια λογική σε γεγονότα, από διάφορες επίσημες στατιστικές

- Το 1983, οι συναλλαγές ανάμεσα στην Ελλάδα και τη Βουλγαρία, ανήλθαν σε 270 εκατ. δολάρια. Απ' αυτά, τα 234 ήταν εξαγωγές της Βουλγαρίας προς την Ελλάδα και τα 36 εξαγωγές της Ελλάδας προς τη φίλη γειτονική χώρα.
- Στις ΗΠΑ, 40 περίπου εκατομμύρια είναι οι φτωχοί που υποφέρουν.
- Για τους εξοπλισμούς ξοδεύονται κάθε χρόνο 2 δισεκ. δολάρια.
- Σ' όλο τον κόσμο πεθαίνουν 40 εκατομμύρια το χρόνο από την πείνα. Από αυτά τα 20 εκατομμύρια είναι παιδιά.
- Η ιταλοαμερικάνικη «Κόζα Νόστρα» με το Παλέρμο, τροφοδοτούν κατά 85% το εμπόριο ναρκωτικών της Νέας Υόρκης.
- Στις προηγούμενες εκλογές των ΗΠΑ, μόνο το 44% των ψηφοφόρων πήγε στις κάλπες με εισόδημα κάτω των 10.000 δολαρίων το χρόνο. Απόδειξη ότι οι φτωχές τάξεις στην Αμερική, δεν συμμετέχουν καθόλου στην πολιτική ζωή.
- Θύματα της πορνείας τον τελευταίο καιρό σ' όλο τον κόσμο, είναι 170 εκατομμύρια παιδιά.
- Κάθε μέρα πεθαίνουν από πείνες και αρρώστιες στις αναπτυσσόμενες χώρες 40.000 παιδιά.
- Οι πάσχοντες από καρκίνο στο παχύ έντερο, κατά 92% θεραπεύονται.
- Το 1985, τα μονοπώλια στη χώρα μας, θα πάρουν ως «δώρον» πάνω από 171 δισεκατομμύρια δρχ.
- Στο Β' Π. Πόλεμο οι τρεις σύμμαχοι είχαν τις παρακάτω απώλειες σε νεκρούς: Κόκκινος Στρατός 7.500.000, το 60% του δυναμικού του. Οι Άγγλοι 244.223, το 5% του δυναμικού τους και οι Αμερικάνοι 292.000, το 2,5%.
- Στους τελευταίους 9 μήνες, πέθαναν 300.000 Αιθίοπες από την πείνα.
- Σε 280 εκατομμύρια δολάρια, έφτασε φέτος η «μυστική» βοήθεια των ΗΠΑ προς τους Αφγανούς αντεπαναστάτες. Έτσι στα 5 χρόνια από το 1979, ανήλθε σε 625 εκατομμύρια δολάρια.
- Σε παγκόσμια κλίμακα, θ' αρκούσαν 40-50 δις δολάρια για την αποτελεσματική αντιμετώπιση της πείνας. Μόνο το 10% από τα όσα δαπανούνται κάθε χρόνο για στρατιωτικούς σκοπούς.
- Από το 1981 ως τώρα στη Νικαράγουα έχασαν τη ζωή τους από τη δράση των Αμερικάνων επεμβασίων και των κομάντος του Σομόζα, 5.000 Νικαραγουανοί πατριώτες.
- Οι ΗΠΑ στο Σαλβατόρ, έδωσε 380 εκατομμύρια δολάρια σ' έναν πραιτωριανό στρατό, υπεύθυνο για το θάνατο 40.000 άμαχων πολιτών.
- Στις χώρες της Λατιν. Αμερικής 40 εκατομμύρια παιδιά από 6 ως 14 χρονών, είναι εγκαταλειμένα και ζουν σε συνθήκες αφόρητης αθλιότητας και δυστυχίας.
- Στην Ιταλία σύμφωνα με στατιστική, κάθε διόμιση ώρες γίνεται και μια αυτοκτονία. Έτσι, το 1983 καταγράφηκαν 3.500 αυτόχειρες με διάφορα μέσα και τρόπους.
- Στην Ελλάδα σήμερα υπάρχουν 1 εκατομμύριο διαβητικοί. Οι 30.000 είναι παιδιά κάτω των 14 χρόνων.

Πνευματικά και καλλιτεχνικά γεγονότα

Γιορτή στη Νεάπολη για τα 100χρονα των Νεοελληνικών

Ένα μεγάλο πνευματικό γεγονός, πάνω στη συνεργασία των ελληνοϊταλικών γραμμάτων και της πανεπιστημιακής παιδείας έγινε 26 με 29 Νοέμβρη στη Νεάπολη της Ιταλίας, κι επισκίασε τότε πολλές άλλες εκδηλώσεις του μέσα κι έξω Ελληνισμού.

Γιορτάστηκαν εκεί πανηγυρικά και για πρώτη φορά τα 100 χρόνια της διδασκαλίας των Νέων Ελληνικών στην Ιταλία και σ' όλο τον κόσμο, με την αιγίδα του προέδρου της Ιταλικής Δημοκρατίας Σάντρο Περτίνι.

Το πρόγραμμα (έμπνευση, σχεδιασμός κι εκτέλεση) εκτελέστηκε από τον Κώστα Νίκα φωτισμένο καθηγητή στην εκεί έδρα των Νεοελληνικών, φίλο και συνεργάτη μας.

Το τετραήμερο αυτό γιορταστικό Συνέδριο δυνάμωσε κι ανέβασε πιο ψηλά την αξία και το κύρος της ανώτατης ελληνικής παιδείας σ' ένα από τα διαπρεπέστερα πανεπιστήμια της Ευρώπης.

Και τις 4 ημέρες, έγιναν πολλές υπέροχες εισηγήσεις και ανακοινώσεις, γνωστη ανταλλαγές απόψεων και δεξιώσεις. Το Συνέδριο χαιρέτησαν οι πρυτάνεις των δύο πανεπιστημίων της Νεάπολης, οι κοσμήτορες των Φιλοσοφικών Σχολών, ο δ/ντής του Τμήματος Σπουδών Ανατολικής Ευρώπης, ο

υφ/ργός παιδείας Στέλιος Παπαθεμελής, ο πρόεδρος Χρ. Στρεμένος, ο καθηγ. Β. Σφυρόρας από μέρους του Πανεπιστημίου Αθηνών, ο πρόεδρος της Νεάπολης Στ. Λυκούδης κ.α.

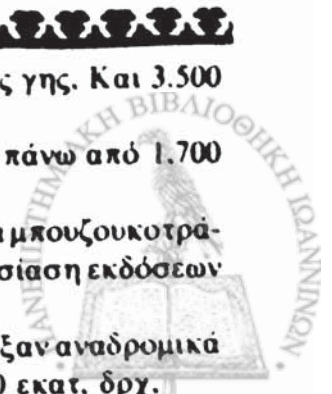
Ιδιαίτερη απήχηση είχε ο πρόλογος του Μ. Gigante που αναφέρθηκε στα Ελληνικά Γράμματα κατά τον 18 και 19 αιώνα στα περιφρημα Κέντρα Ελληνισμού της Βενετίας, της Τεργέστης και της Νεάπολης. Καθώς επίσης εντυπωσίασε και συγκίνησε βαθιά και η εισήγηση του καθηγητή Κώστα Νίκα που ανάπτυξε με γλαφυρό ύφος και πληρότητα την ιστορία της διδασκαλίας των Νέων Ελληνικών στη Νεάπολη και στους διδάχους της, που χειροκροτήθηκε από πλήθος συμμετοχού κόσμου.

Χαιρετιστήρια και συγχαρητήρια τηλεγραφήματα έστειλαν ο Ιταλός πρωθυπουργός Μπετίνιο Κράξι, πολλοί υπουργοί, ανάμεσα σ' αυτούς και ο υφ/γός της Κυπριακής Δημοκρατίας Πάτροκλος Σταύρου. Στο τετραήμερο αυτό που στέφτηκε με μεγάλη επιτυχία, λειτούργησε και πλούσια έκθεση νεοελληνικών βιβλίων και περιοδικών, που σ' αυτή βοήθησε και το ΥΠΕ.

Οικονομικά το Συνέδριο ενίσχυσαν: Το πανεπιστήμιο της Νεάπολης, τα υπουργεία μας, Παιδείας, Πολιτισμού και Ν. Γενιάς, η Εθνική και Αγροτική Τράπεζα, η Ολυμπιακή και ο Ιταλικός Οργανισμός Τουρισμού.

Αξίζουν συγχαρητήρια στον δυναμικό κι ακούραστο Κ. Νίκα που αποτέλεσε και την ψυχή αυτού του Ιωβηλαίου.

- Στο Κιλκίς 18 τσιφλικάδες κατέχουν το 1/5 της καλλιεργήσιμης γης. Και 3.500 ακτήμονες δεν έχουν ούτε μισό στρέμμα.
- Τα τροχαία δυστυχήματα στη χώρα μας προκαλούν στο χρόνο πάνω από 1.700 νεκρούς και 30.000 τραυματίες.
- Το Α' εξάμηνο του 1983, η ΕΡΤ 1 και ΕΡΤ 2, διέθεσαν 351 ώρες για μουζουκουτραγουδα, 272 για ποδόσφαιρο και μόνο 24 λεπτά της ώρας για παρουσίαση εκδόσεων νέων βιβλίων των ημέτερων συγγραφέων.
- Στην παλινδότηση της δυναστείας το 1935, οι Γλύξμπουργκ άρπαξαν αναδρομικά όλες τις βασιλικές επιχορηγίες σε χρυσάφι που ανήλθαν σε 400 εκατ. δρχ.

Έκθεση Βάρναλη

Στα 10 χρόνια, από το θάνατο του κορυφαίου ποιητή του λαού μας Κώστα Βάρναλη, το υπουργείο πολιτισμού κι επισημών οργάνωσε στα τέλη Νοέμβρη Έκθεση με χειρόγραφα φωτογραφίες, βιβλία και άλλα συγκινητικά ποιήματα και πεζά του ποιητή στην αίθουσα της ΕΕΛ Γενναδίου 8 στην Αθήνα. Πολλοί άνθρωποι των γραμμάτων, τίμησαν αυτή την εκδήλωση.

Τα 40χρονα της Αλβανίας

Γιορτάστηκαν στα τέλη Νοέμβρη στην Αθήνα παράλληλα με την ετήσια επέτειο της απελευθέρωσης του αλβανικού λαού από το ναζιστικό ζυγό, και τα 40χρονά του. Τη γιορτή αυτή που οργάνωσε η Πρεσβεία της φίλης γειτονικής χώρας στην Αθήνα, τίμησαν πολλοί Έλληνες πολιτικοί, διανοούμενοι, επιστήμονες και τεχνοκράτες.

Τιμή στον Κ. Καλαντζή

Από το υπουργείο Παιδείας, τιμήθηκε το Νοέμβρη στην πανεπιστημιούπολη Ζωγράφου της Αθήνας ο γνωστός αντιστασιακός ποιητής και συγγραφέας Κώστας Καλαντζής (Θεσσαλός) ανώτατο στέλεχος της ειδικής παιδαγωγικής επιστήμης. Συγχαίρουμε τον ανθρωπιστή αγωνιστή των προοδευτικών μας γραμμάτων και φίλο της Επιθεώρησής μας.

Τιμήθηκε ο Δ. Λέος

Στο Πνευματικό Κέντρο της οδού Ακαδημίας στην πρωτεύουσα τιμήθηκαν τα 40 χρόνια λογοτεχνικής προσφοράς του συγγραφέα Δημήτρη Λέου, που ζει κι αγωνίζεται με προοδευτική συνείδηση και υψηλό εθνικό φρόνημα στη Νοτιοαφρικανική Ένωση καλλιεργώντας στους δεκάδες χιλιάδες Έλληνες του Γιοχάνεσμπουργκ, τ' ανθρωπιστικά ιδανικά και τη ήθη της ρωμέικης λεβεντιάς, με τα βιβλία του και το Περιοδικό του «Ο Σταυρός του Νότου».

Νέες εκπομπές της ΕΡΤ 2 στην Ήπειρο

Ο Ραδιοφωνικός Σταθμός των Γιαννίνων πριν από καιρό, εγκαινίασε νέα ενημερωτικά και διαφωτιστικά προγράμματα. Ανάμεσα σ' αυτά, είναι και μία εκπομπή την εβδομάδα κάθε Τρίτη η ώρα 5,5' με θέματα «Πνευματικοί Αγωνιστές της Ηπείρου, από το 10 έως τον 20 αιώνα». Την εκπομπή αυτή, δημιουργεί και παρουσιάζει ο διευθυντής της περιοδικής μας Επιθεώρησης Λάμπρος Μάλαμας, με πλατιά ακροαματικότητα και βαθιά απήχηση. Προβάλλει λησμονημένες μορφές προοδευτικών λογίων στην Ήπειρο που πολλοί απ' αυτούς για πρώτη φορά εμφανίζονται, από την αδιαφορία και την αχαριστία των περασμένων πολιτικών κατεστημένων.

Μια άλλη εκπομπή είναι και η με τον τίτλο «Στην Ηχώ των γεγονότων» που κατατοπίζει τις τρέχουσες εξελίξεις στο χώρο της Ηπείρου και στα προβλήματα που απασχολούν το λαό. Την εκπομπή αυτή επιμελούνται και μεταδίδουν κάθε Τρίτη, Πέμπτη και Σάββατο οι δημοσιογράφοι Στεφ. Ντόβας, Κ. Μπαλντογιάννη και Σπ. Θεμελής.

Δικαστική απόφαση υπέρ του «Ελ. Πνεύματος»

Με απόφαση του Πρωτοδικείου Γιαννίνων καταδικάστηκε ο Δ. Τσικούρας ή Ραφανιώτης με τρίμηνη προσωπική κράτηση και 100.000 πρόστιμο, αν συνεχίσει να εκδίδει ένα περιοδικό με τίτλο «Ελεύθερος Λόγος» στη Λάρισα, με αντιγραφές και λογοκλοπές άρθρων, επιφυλλίδων, τίτλων, επίτιτλων, γενικής πατέντας της περιοδικής μας Επιθεώρησης «ΕΛΕΥΘΕΡΟ ΠΝΕΥΜΑ». Την καταγγελία των ασφαλιστικών μέτρων είχε κάνει ο δ/ντής μας προ τετραμήνου. Η απόφαση κοινοποιήθηκε δεοντολογικά.

**«Εφτά Μονόπραχτες Κωμωδίες»
του Λάμπρου Μάλαμα**

Οι υπουργοί κ.κ. Παπούλιας και Καπλάνι την ιστορική αυτή μέρα στο κόψιμο της ταινίας, πλάι τους ο υπουργός κ. Βιρυβάκης και ο κ. Ξεν. Πελοποννήσιος.

«Το αίμα νερό δε γίνεται». Έλληνες και Αλβανοί γλεντούν και χορεύουν στα σύνορα, αγκαλιασμένοι, έπειτα από 40 ολόκερα χρόνια.

Αναγγελίες νέων βιβλίων

Ποίηση

Γιάννη Βουκελάτου: «Ανθολογία Λευκάδιων ποιητών» με πρόλογο Γεράσιμου Γρηγόρη (1787-1983)

Γιάννη Κοφίνη: «Ο θρήνος των Ζώων»
 Παναγή Λευκαδίτη: «Πανόραμα»
 Γιώργη Σαραντή: «'Απαντα τα ποιητικά»
 Ελένης Αργέστη: «Μονόλογος με το χρόνο»
 Τάκη Νατσούλη: «Διαλογισμοί»
 Φίλιππου Μαυρογιώργη: «Η Μπαλάντα της Ειρήνης»
 Αυρήλιου Ευστρατιάδη: «Τριλογία Β.»
 Αργύρη Βασ. Ντούσια: «Τα μαχητικά»
 Σταύρου Μελισσινού - Καβάφη: «Ποιήματα παράλληλα»
 Μιχάλη Μοίρα: «Αύριο ίσως είναι αργά...»
 Πάνου Βοζίκη: «καθ' οδόν... ON THE ROAD...»
 Μάχης Μουζάκη: «Τα υπόλοιπα τέρατα»
 Γιάννη Αντωνόπουλου: «Ο Καθρέφτης»
 Ιόπης Πιερίου: «Ιστορίες της Ανδρομάχης και το Κάστρο της Ωριάς».
 Δημήτρη Καράμβαλη: «Διέξοδος (Μικρά ποιήματα)»
 Γιάννη Π. Ιωαννίδη: «Η Ρομφαία»
 Δημήτρη Αλεξίου: «Επάλληλος μύθος»

Πεζογραφία

Περικλή Ροδάκη: 1) «Δεκέμβρης 1944» 2) «Εκδίκηση» (Μυθιστορήματα αντιστασιακής λογοτεχνίας)
 Δημήτρη Δ. Λέου: «Τσίρκο» (Διηγήματα 1935-1970)
 Βασίλη Ι. Λαζανά: «Friedrich Hoelderlin» (Το λυρικό έργο του ποιητή)
 Λεωνίδα Δ. Βελιαρούτη: «Το Νεοελληνικό Εκπαιδευτικό Σύστημα»
 Ιάσωνα Ευαγγέλου: «Ψηφίδες ΙΑ' (σχήματα και πρόσωπα ιδεών)
 Χρήστου Σκανδάλη: «Η Μαρμαρένια κόρη κλαίει»
 Στέφανου Βασιλάκου: «Αναμνήσεις μιας ζωής»
 Σταύρου Ντάγιου: «Τα περιστέρια της αυγής» (Διηγήματα - Αλβανία)
 Γιώργου Δ. Κουλούκη: «Η Λογική της Ειρήνης»
 Alexandre Zotos & Iusuf VRIONI: «ISMA'I-L KADARE le pont aux trois arches»
 Μιχάλη Σταφυλά: «Γιάννης Σκαρίμπας»
 Ζαφείρη Στάλιου: «Η Ευρώπη των Λαών» (πορεία μιας μνήμης)
 Κώστα Καλαντζή - Θεσσαλού: «Η ειδική Αγωγή Χτες και Σήμερα»
 Αυρήλιου Ευστρατιάδη: «Ένας φωτισμός Οιδίποδα Τύραννου ερμηνεία Φιλοκτήτη»
 Γιάννη Μουγογιάννη: «ταξίδια και μνήμες»
 Δημήτρη Χρ. Μποσινάκη: «Ο Μονόδρομος» (Διηγήματα)
 Κώστα Γ. Μίσσιου: «Από την πνευματική ζωή της Μυτιλήνης»
 Χρήστου Χ. Τζούλη: «Θέατρο με Φωνές» (Δοκιμή)
 Βασίλη Μάργαρη: «Περί Συνηθείας» και «Μεγάλοι Νεοέλληνες απο το 1400»
 Γιώργου Δημοσθ. Βαρδουλάκη: «Επιάλτης» (Διηγήματα)

Διαλέξεις

Το Νοέμβρη '84 ο Σύνδεσμος Σαμαριναίων οργανώσε στο Πνευματικό Κέντρο της Αθήνας διάλεξη με ομιλητή τον έξοχο επιστήμονα ιστορικό και γλωσσολόγο ερευνητή και γνωστό καθηγητή Αχιλλέα Λαζάρου και θέμα: «Μακεδονικός Αγώνας και Ελληνοβλάχοι».

Η Πανεπειρωτική Συν/δία Ελλάδας στη μεγάλη της αίθουσα Κλεισθίνους 15, του Πνευματικού Κέντρου Ηπειρωτών, έδωσε διάλεξη για τα 170 χρόνια, από την ίδρυση της Φιλικής Εταιρίας με ομιλητή τον ηπειρώτη ιστορικό συγγραφέα Γιώργο Ζωΐδη.

